

JELENTÉS

AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG

2024. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

**ŐRSÉGI
NEMZETI
PARK**

Őrszentpéter, 2025. augusztus 14.

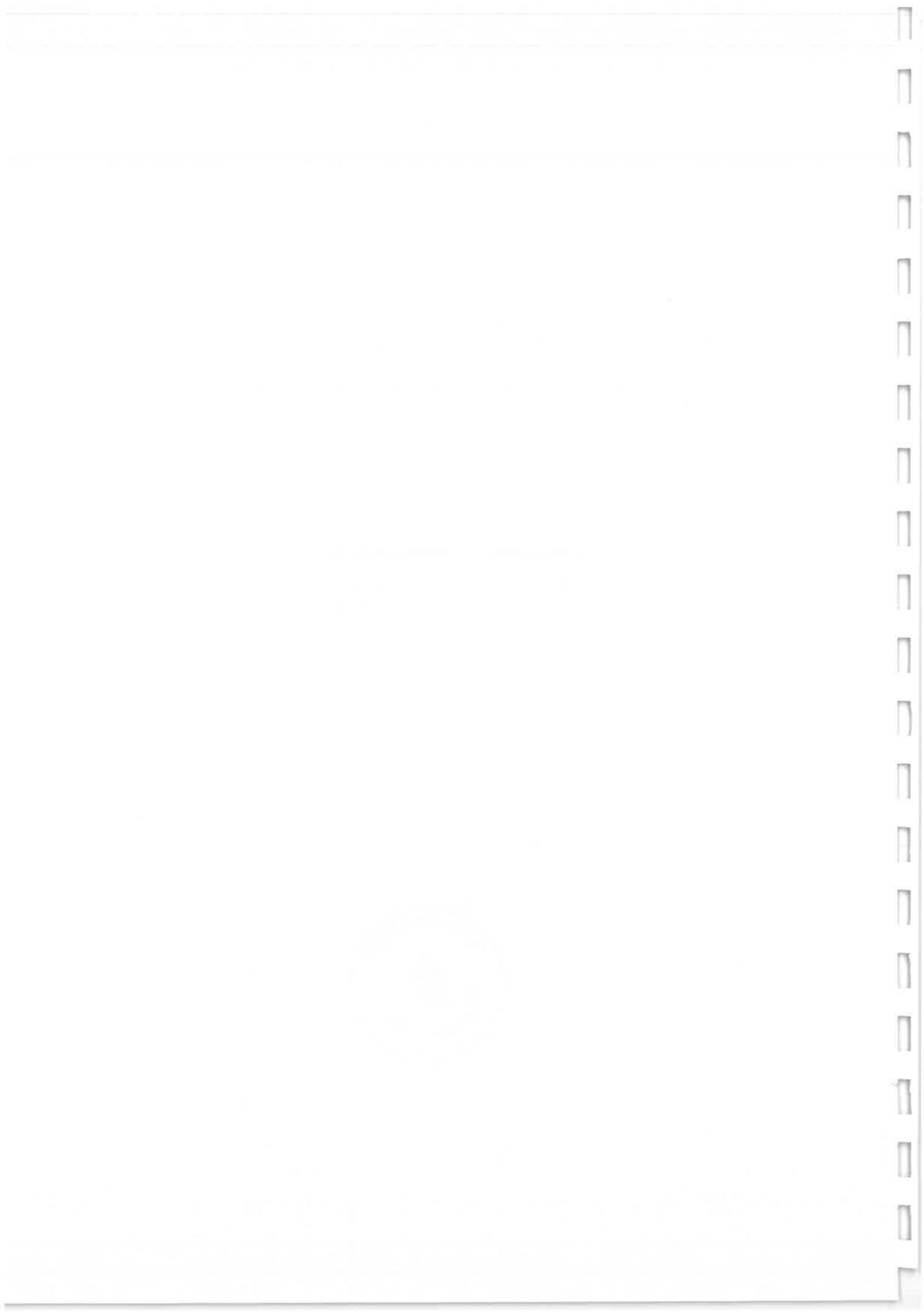

Dr. Németh Csaba
igazgató

A jelentést elfogadom.

Balczó Bertalan
helyettes államtitkár

Összeállították:

Dr. Németh Csaba, igazgató
Dr. Szentirmai István, általános igazgatóhelyettes
Pál Éva, gazdasági igazgatóhelyettes
Bedenek Tamás, zoológus
Czibik Eszter, pályázati koordinátor
Harsányi Krisztián, észak-vasi tájegységvezető
Kása Vera, környezeti nevelési és ökoturisztikai osztályvezető
Kovács Dániel, pályázatkezelési osztályvezető
Mesics László, őrési tájegységvezető
Nagy Dániel, erdészeti szakfelügyelő
Sándor András, ökoturisztikai munkatárs
Szakál Bianka, pályázati koordinátor
Tanner Tibor, vendvidéki tájegységvezető
Tárczy Andrea, birtokügyi szakfelügyelő
Tóth Sára, botanikus
Végh Attila, ökológus
Krajczár-Végh Viviána Anna, projektmenedzser
Világhy Andrásné, vasi-hegyhát tájegységvezető

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	9
2. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY	11
3. OLTALOM ALATT ÁLLÓ TERMÉSZETI ÉRTÉKEK ÉS TERÜLETEK ADATAI, INFORMÁCIÓI	16
3.1 ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI, NATURA 2000 ÉS EGYÉB TERÜLETEK ÉS EZEK VÁLTOZÁSAI	16
3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek.....	16
3.1.2 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett természeti területek	16
3.1.3 „Ex lege védett” természeti területek.....	17
3.1.4 „Ex lege védett” természeti értékek	17
3.1.5 Natura 2000 területek	17
3.1.6 Nemzetközi jelentőségű területek	18
3.1.7 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei	19
3.2 TERÜLET NÉLKÜLI, EGYEDI JOGSZABÁLYAL VÉDETT ÉS VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	19
3.3 EGYÉB, SPECIÁLISAN MEGKÜLÖNBÖZTETETT VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETEK	19
3.3.1 Országos Ökológiai Hálózat	19
3.3.2 Erdőrezervátumok	20
3.4 MAGAS TERMÉSZETI ÉRTÉKŰ TERÜLETEK	23
3.5 HELYI JELENTŐSÉGŰ VÉDETT TERMÉSZETI TERÜLETEK	23
4. KUTATÁS ÉS MONITOROZÁS	34
4.1 KUTATÁS	34
4.2 MONITOROZÁS	35
4.3 TIR-BE BETÖLTÖTT ÉS BETÖLTÉSRE ELŐKÉSZÍTETT ADATOK MODULONKÉNT.....	56
4.4 JELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG	56
5. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TEVÉKENYSÉG	57
5.1 A) TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVEK.....	57
5.2 5.1. B) NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERVEK ÉS CÉLDOKUMENTUMOK	58
5.3 ÉLŐHELY-FENNTARTÁS, KEZELÉS	60
5.3.1 Élőhelyeket érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások.....	60
5.3.2 Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése.....	61
5.4 ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ	64
5.5 FAJMEGŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEK	67
5.5.1 A fajokat érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások	67
5.5.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése	67
5.5.3 Védett fajokkal kapcsolatos, illegális cselekmények észlelése	76
5.5.4 Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei.....	76
5.6 IDEGENHONOS INVÁZIÓS FAJOKKAL KAPCSOLATOS GYAKORLATI TEVÉKENYSÉGEK.....	76
5.7 TERMÉSZETVÉDELMI MENTŐTEVÉKENYSÉG	82

6. SAJÁT VAGYONKEZELÉSŰ TERÜLETEKEN FOLYÓ TEVÉKENYSÉG.....	87
6.1 TERÜLETVÁSÁRLÁSOK, KISAJÁTÍTÁSOK ADATAI (VÉDETTSÉGI SZINT HELYSZÁLLÍTÁS, ELŐVÁSÁRLÁSI JOG, PÁLYÁZATOK).....	87
6.2 GÉNMEGŐRZÉS	93
6.2.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében	93
6.2.2 Egyéb állatállomány és kezelésük	96
6.2.3 Génmegőrző tevékenység növények esetében.....	96
6.3 A NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG VAGYONKEZELÉSÉBEN ÁLLÓ ERDŐTERÜLETEK	96
6.4 VADÁSZTERÜLETEKEN FOLYÓ VADÁLLOMÁNY SZABÁLYOZÁS.....	103
6.5 HALGAZDÁLKODÁSI VÍZTERÜLETEK	104
6.5.1 Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek.....	104
6.5.2 Védett természeti területen található halastavak.....	104
7. TÁJVÉDELEM	105
7.1 EGYEDI TÁJÉRTÉKEK.....	105
7.2 FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK ÉS EGYÉB TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBEN	108
7.3 TELEPÜLÉS- ÉS TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK, VALAMINT TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV ÉS TELEPÜLÉSKÉPI RENDELET VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSBEN, ADATSZOLGÁLTATÁS.....	108
7.4 TÁJKÉPVÉDELMI ÖVEZETEK MÓDOSÍTÁSA.....	109
7.5 TÁJVÉDELMI JELENTŐSÉGŰ BEAVATKOZÁSOK.....	109
8. PROJEKTEK.....	110
9. JOGI ÉS ÜGYIRATFORGALOMMAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK	118
9.1 AZ IGAZGATÓSÁG ÜGYIRATFORGALMA.....	118
9.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére	118
9.1.2 Nem saját vagyongazdálkodásban lévő védett és Natura 2000 erdőterületek	119
9.1.3 Jelentési feladatok az Agrárminisztérium számára.....	121
9.1.4 Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés.....	121
9.2 SZABÁLYSÉRTÉS.....	122
9.3 TERMÉSZETVÉDELMI BÍRSÁG	122
9.4 BÜNTETŐ ÜGYEK	122
9.5 POLGÁRI PEREK.....	123
9.6 EGYÉB JOGI ÜGYEK.....	123
10. TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT	126
10.1 ALAPADATOK.....	126
10.1.1 Személyi feltételek.....	126
10.1.2 Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák.....	126
10.1.3 Polgári természetőrök	127
10.2 FELADATELLÁTÁS	127
10.2.1 Hatósági feladatellátás	127
10.2.2 Együttműködés más hatóságokkal.....	127

10.2.3 Nem hatósági feladatok ellátása	128
11. KÖLTSÉGVETÉS ÉS VAGYON	131
11.1 VAGYON	131
12. BEMUTATÁS, OKTATÁS, TÁRSADALMI KAPCSOLATOK	137
12.1 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI INFRASTRUKTÚRA	137
12.1.1 Látogató- és oktatóközpontok	138
12.1.2 Tanösvények	139
12.1.3 Egyéb bemutatóhelyek	139
12.1.4 Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek	141
12.1.5 Szálláshelyek	141
12.2 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMOK, SZOLGÁLTATÁSOK	141
12.2.1 Szakvezetési túrák, speciális túrák	141
12.2.2 Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények	142
12.2.3 Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás	142
12.2.4 Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások	143
12.2.5 Kiadványok	144
12.2.6 Látogatóstatisztika	145
12.2.7 Környezeti nevelési statisztika	149
12.3 TÁRSADALMI KAPCSOLATOK	153
12.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyszo rendszer mőködtetése, pályázati eredmények, programok bemutatás	153
12.3.2 Natúrparkokkal való kapcsolat	154
12.3.3 Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok	155
12.4 TERVEZETT FEJLESZTÉSEK (2025)	156
12.5 EGYÜTTMŐKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK	157
12.6 FONTOSABB ESEMÉNYEK	158
13. KÖZFoglalkoztatás	168
14. BELFöldi és külföldi együTTmőködésEK	169
15. ELLENőRZÉS	171
16. LEGFontosabb EREDMényEK öSSZEFOGLALÁSA	175
17. Fontosabb célkitőzések a kövETKEZő évre	180
17.1 TERMÉSZETMEGőRZÉSI OSZTÁLY	180
17.2 PÁLYÁZATKEZELÉSI OSZTÁLY	180
17.3 TERMÉSZETVÉDELMI őRSZOLGÁLAT	181
17.4 ÉSZAK VASI TÁJEGYSÉG	181
17.5 VENDVIDÉKI TÁJEGYSÉG	181
17.6 VASI HEGYHÁT TÁJEGYSÉG	182
17.7 őRSÉGI TÁJEGYSÉG	182
17.8 VENDVIDÉKI TÁJEGYSÉG	183

17.9 KÖRNYEZETI NEVELÉSI ÉS ÖKOTURISZTIKAI OSZTÁLY	183
17.10 PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI OSZTÁLY	184

1. Táblázatok

2.1. táblázat: Személyi állomány - nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma	14
3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai	24
3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai.....	25
3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai.....	26
3.4. táblázat: Ex lege védett természeti területek adatai.....	27
3.5. táblázat: Natura 2000 területek.....	28
3.6. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek.....	32
4.2. táblázat: Monitorozás.....	36
5.1. táblázat: Kezelési tervek.....	58
5.2. táblázat: Natura 2000 fenntartási tervek.....	59
5.3. táblázat: Élőhely-fenntartás.....	63
5.4. táblázat: Élőhely-rehabilitáció.....	66
5.5. táblázat: Fajmegőrzés.....	72
5.6. táblázat: Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei	83
5.7. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek.....	84
6.1. táblázat: Területvásárlások, kisajátítások adatai	89
6.2. táblázat: Saját vagyongazdálkodási területek	92
6.2.1. táblázat: Saját állatállomány.....	95
6.5.1. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő víztestek.....	104
8.1. táblázat: Projektek.....	112
9.1. táblázat: Bíróságok.....	125
9.2. táblázat: Büntető ügyek.....	125
9.3. táblázat: Polgári perek.....	125
10.1. táblázat: Őrszolgálat	130
11.1. táblázat: Kiadások.....	133
11.2. táblázat: Bevételek.....	133
11.3. táblázat: Vagyongazdálkodás.....	134
11.4. táblázat: Befektetett eszközök	134
11.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	135
11.6. táblázat: Épületek.....	135
11.7. táblázat: Eszközök.....	135
12.1.7. táblázat: Környezeti nevelési statisztika	150
12.2. táblázat: Turisztikai infrastruktúra.....	159
12.3. táblázat: Állandó kiállítás.....	160
12.4. táblázat: Tanösvények.....	163
12.5. táblázat: Oktató- és látogatóközpontok – szállás.....	165
12.6. táblázat: Kiadványok.....	166

12.7. táblázat: Társadalmi kapcsolatok.....	167
---	-----

1. Bevezetés

Igazgatóságunkon a 2024. év elején vezetőváltás történt. Dr. Markovics Tibor nyugállományba vonulását követően Dr. Nagy István agrárminiszter Dr. Németh Csabát nevezte ki az intézmény igazgatójává, akinek ünnepi állománygyűlésen való beiktatására 2024. január 9-én került sor. A vezetőváltással egy megújulási folyamat vette kezdetét az Igazgatóságon. Megerősítettük kapcsolatainkat a vármegye közigazgatási szervezeteivel. Partnerséget ajánlottunk a gazdálkodóknak, közvetlen megkereséssel együttműködést kínáltunk a nemzeti park területén működő, mintegy 150 civil szervezetnek, mellyel többen azonnal éltek is. A nemzeti park látogatottságának növelése és a vendéglátás színvonalának emelése érdekében új szintre emeltük kapcsolatunkat az Őrség és Vidéke Vendégvárók Egyesületével: egy kétnapos program keretében biztosítottuk számukra a szolgáltatásaink megismerésének lehetőségét. Megújítottuk belső szabályzataink teljes rendszerét, hatékonyabbá tettük a belső kommunikációt, szakterületenként heti jelentési rendszert vezettünk be. Új foglalkoztatási formával (munkaerő kölcsönzés) javítottuk a humán erőforrás-gazdálkodásunkat. Létesítményfelelősi rendszert vezettünk be, erősítettük a leltárfelelősség ellenőrzését. Év végén arculatváltásba kezdtünk és új logó tervezésével bízunk meg egy grafikusművészt.

Az Őrségi Nemzeti Parkban, a Kőszegi és a Sághegyi Tájvédelmi Körzetben, természetvédelmi és Natura 2000 területeinken mindösszesen 578 hektár gyepterület fenntartó kaszálását végeztük el. További 452 hektárt legeltetéssel kezeltünk, 165 hektáron pedig természetkímélő szántóföldi művelést végeztünk. 15 hektár kisméretű, de természeti értékeit tekintve különösen fontos gyepterület kézi kaszálását végeztük el. A gyepterületeink kezelését biztosító magyar-tarka szarvasmarha állományunk létszáma elérte az 590 darabot, 224 darab borjú született, 56 darabot számláló muraközi ménesünkben pedig 16 csikó látta meg a napvilágot. Vadon Területünkön 2 borjúval növekedett az európai bölények állománya.

2024. évben elértük, hogy Igazgatóságunk újabb 41 ha-on lett a bejegyzett erdőgazdálkodó, így összesen 2459 ha erdőben végezzük a természetvédelmi célú kezelést. Ennek keretében törzskiválasztó gyérítést 9,48 ha-on, növedékfokozó gyérítést pedig 7,96 ha-on hajtottunk végre. Makkvetéssel 1,4 ha erdő felújítását és 94,46 ha erdőfelújítás ápolását végeztük el.

Madárvédelmi Mentőközpontunkban 53 madárfaj 762 sérült vagy elárvult egyede került be 2024 folyamán, melyből 304 madár repatriálására került sor. 10 emlősfaj 112 egyedét fogadtuk, melyek közül 77 egyedet sikerült repatriálni. A természetvédelmi kezeléseket megalapozó monitorozási feladatok keretében összesen 28 különböző felmérést végeztünk el. Öröndetes eredmény, hogy újra virágzásba kezdett a kipusztulással veszélyeztetett vidrafű, hosszú évek csökkenő tendenciája után növekedésnek indult a Kenyeri reptér ürgeállománya és két újabb hamvas rétihéja fészkelést fedeztünk fel. Folytattuk az inváziós idegenhonos jelzörák és nutria intenzív gyérítését, melynek eredményeként előbbi fajból 6860 példányt, az utóbbiból 61 példányt távolítottunk el a természetből.

Természetvédelmi őrünk munkájának is köszönhetően, fokozottan védett természeti értékeink közül a rétisasok 7 párban 8 fiókát neveltek tavaly, a barna kányák esetében 5 párnál 8 fióka, vörös kánya esetében 1 pártól 2 fióka, a fekete gólyáknál 7 párnál 8 fióka repült ki. Az tavaly megtelepedett vándorsólyom pár 3 fiókát reptetett. A gyöngybaglyok 14 párja összesen 29 fiókát nevelt fel.

A természeti értékek bemutatása terén elmondhatjuk, hogy látogatóközpontjainkban és bemutatóhelyeinken mindösszesen több, mint 42 000 fő látogatót fogadtunk, szolgáltatásainkat több mint 75 000 fő vette igénybe. Összesen tizenegyezer példányban juttattuk el Harmónia újságunk 2024. évi számát a nemzeti park minden háztartásába.

Természetvédelmi Őrszolgálatunk gondoskodott a természeti értékek megóvásáról és az igazgatóság vagyonának védelméről. Feladatait 4 tájegységben, 13 fővel látta el, munkájukat pedig további 19 polgári természetőr segítette. Közös járőrszolgálatot látott el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illetve a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében.

A 2024-es évben három újabb projektet is indítottunk, valamint benyújtottunk egy KEHOP PLUSZ projektet vizes élőhelyek helyreállításának megvalósítására és egy Horizon projektet a Rába egy holtágának rehabilitációjára.

2. Személyi állomány

2024. évben 74 fő engedélyezett alaplétszámunk és 1 fő központosított létszámunk volt. Az év során 9 új jogviszony jött létre, melyből 5 fő kormánytisztviselői, 4 fő munkatörvénykönyves jogviszony. Igazgatóságunknál a tavalyi évben 9 fő jogviszonya szűnt meg, ezek közül 6 fő kormánytisztviselői, 3 fő munkatörvénykönyves jogviszony.

Az átlagos statisztikai állományi létszám 73 fő volt, melyből 53 fő kormánytisztviselő, 20 fő pedig Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállaló. A 2024. évi országos közfoglalkoztatási programban nem vettünk részt.

A munkabéren felüli, jogszabály által kötelezően előírt juttatásokat az év során biztosítani tudtuk (pl. közlekedési költségtérítés). A cafetéria tekintetében 2024. évre vonatkozóan bruttó 200.000 Ft/fő összeg kerülhetett kifizetésre. A munkavállalóknak a fentiek szerint összesen 11.434.426 Ft-ot utaltunk a SZÉP kártyára.

A gyermeket nevelő munkavállalók részére iskolakezdési (24 munkavállaló kapott összesen bruttó 4.322.160 Ft összegben 36 gyermekre tekintettel) és gyermeknevelési támogatást (38 munkavállaló kapott összesen bruttó 12.584.869 Ft összegben 62 gyermekre vonatkozóan) is nyújtottunk a Kit. és a Közzszolgálati szabályzatunk alapján.

Az év során 3 kolléga részesült gyermeke születése okán támogatásban bruttó 200.000 Ft/fő összegben. Szülési szabadságot, illetve fizetés nélküli szabadságot gyermekgondozás céljából 6 fő munkavállaló vett igénybe a 2024. évben, ebből 1 fő az év során ismét munkába állt.

Lakhatási költségtérítést biztosítottunk 4 fő részére az év egy részében 30.000 Ft/fő/hó összegben, melyre mindösszesen 750.000 Ft-ot fizettünk ki. Banki költségtérítésben 79 fő részesült mindösszesen 1.391.042 Ft összegben. Teljesítmény elismerés és motivációs elismerés fizetésére 2024. évben nem volt lehetőség.

Megbízási szerződés alapján összesen bruttó 2.680.028 Ft-ot fizettünk ki a muraközi lovaink pataápolási feladatainak elvégzésére.

A 2024. év során két alkalommal hajtottunk végre általános béremelést 69 főre vonatkozóan: először március 1-i hatállyal átlagosan 17%-os mértékben, valamint szeptember 1-i hatállyal 5%-os mértékben. A felsővezetőkre az említett általános béremelések nem vonatkoznak, rájuk vonatkozóan az AM ad iránymutatást. Az új kollégák bérét a próbaidő letelte után megemeltük 10%-kal.

Az állományi létszámon felül szezonálisan még szükség volt munkaerőre az alábbiak szerint:

A turisztikai szezon idejére 2 fő diákot alkalmaztunk iskolaszövetkezeten keresztül ökoturisztikai munkatárs munkakörben összesen 1.886.431 Ft összegben. Nyugdíjas szövetkezet segítségével foglalkoztattuk 1 fő nyugdíjast madárgondozó munkakörben 1.410.987 Ft összegben. Munkaerőkölcsonzés keretében foglalkoztattunk 5 főt, mindösszesen 21.460.564 Ft összegben a következő munkakörökben: naturbolt vezető, naturbolt vezető helyettes, mezőgazdasági gépkezelő, gondnok, takarító. Egyszerűsített foglalkoztatás keretében szezonálisan 3 főt alkalmaztunk, akik a bemutatóhelyek működtetésében segítették a munkánkat.

Kitüntetések:

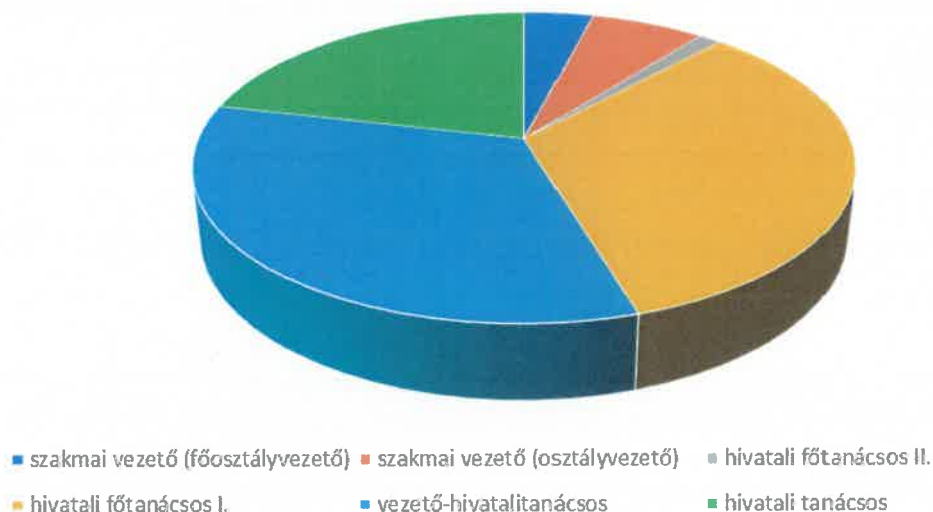
Pro Natura Emlékplakettet 1 fő, Miniszteri Elismerő Oklevelet 6 fő vehetett át kiemelkedő tevékenysége elismeréseként az év folyamán. Szolgálati elismerésben 1 kolléga részesült az év

folyamán 30 év szolgálati jogviszonya alapján. 1 fő részesült a Vas vármegyei Önkormányzat Gayer Gyula emléklakettjében. További kilenc munkatársunk igazgatói dicséretet kapott.

Igazgatóságunk álláshelyeinek megoszlása besorolási fokozat szerint:

álláshely besorolása	a besorolási kategóriába tartozó álláshelyek száma
szakmai vezető (főosztályvezető)	3
szakmai vezető (osztályvezető)	5
hivatali főtanácsos II.	1
hivatali főtanácsos I.	25
vezető-hivatalitanácsos	25
hivatali tanácsos	16

Az ÖNPI álláshelyei besorolás szerinti megoszlásban

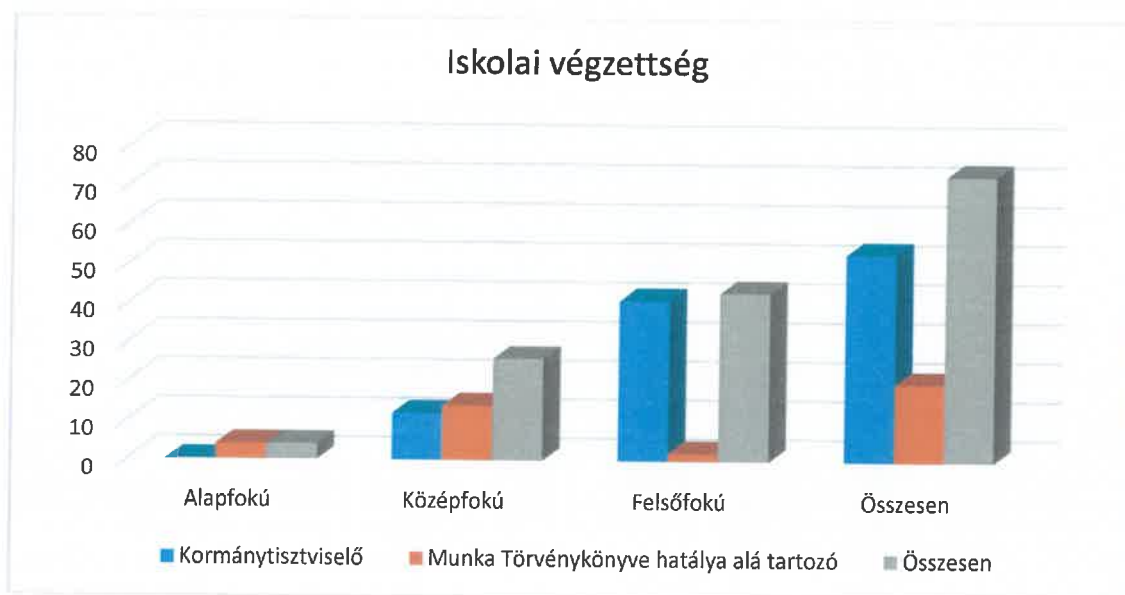
Októberben kérvényeztünk 7 központosított álláshelyet, illetve 8 álláshelyünk módosítását kezdeményeztük, melyekre 2024. évben még nem érkezett válasz.

A 2024. évi igazgatási szünet elrendeléséről szóló 537/2023. (XII.06.) Korm. rendelet alapján 2024. december 30. napjától 2025. január 1. napjáig tartó időszakban igazgatási szünetet tartottunk.

A munkatársaink iskolai végzettségét az alábbi táblázat foglalja össze:

	Iskolai végzettség			
	Alapfokú	Középfokú	Felsőfokú	Összesen
Kormánytisztviselő	0	12	41	53

Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó	4	14	2	20
Összesen	4	26	43	73

A továbbképzésre kötelezett 52 fő kormánytisztviselőnk 62 különböző képzésre jelentkezett és végzett el a Probono rendszerben az év során.

Az Igazgatóság munkatársai az alábbi nyelvtudással rendelkeznek:

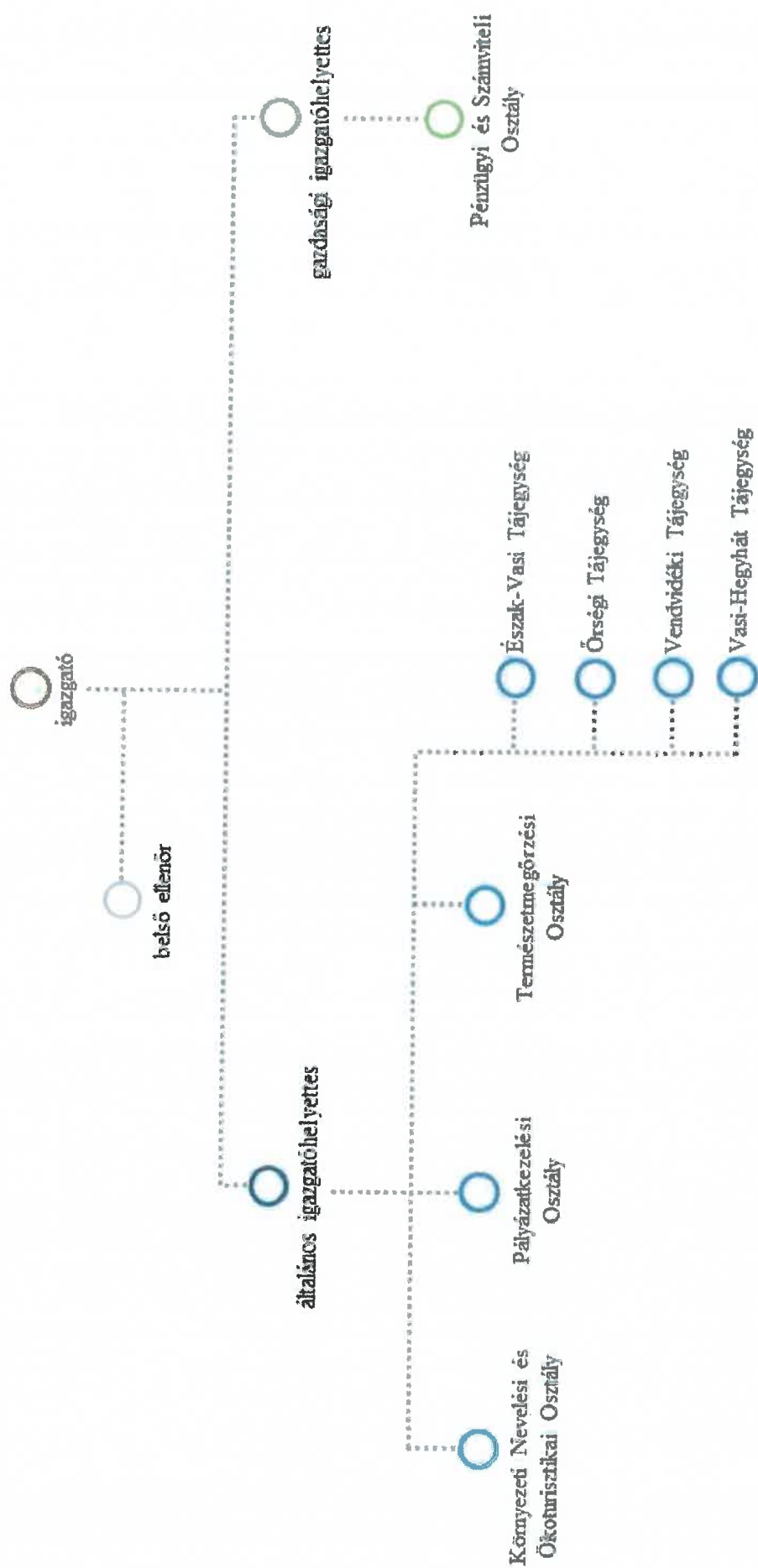
Nyelv	Típus	Fő
angol alap	“C” típus	2
angol alap	“B” típus	1
angol közép	“A” típus	1
angol közép	“C” típus	26
angol felső	“C” típus	3
francia felső	“C” típus	1
német alap	“C” típus	4
német közép	“C” típus	20
német közép	“B” típus	1
orosz közép	“C” típus	1

1. A nemzeti park igazgatóság részéről a védett természeti területek és a Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma (fő)	
1.1. Kormánytisztviselők - teljes munkaidőben	0
1.2. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	0
1.3. MTvK munkavállalók - teljes munkaidőben	1
1.4. Kormánytisztviselők - részmunkaidőben	5
1.5. Szerződéses munkavállalók - teljes munkaidőben	0
1.6. MTvK munkavállalók - részmunkaidőben	2
2. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán alkalmazott közfoglalkoztatottak száma (fő)	0
3. A védett természeti területek és Natura 2000 területek természetvédelmi kezelése kapcsán az igazgatósággal írásos megállapodás alapján együttműködő vállalkozások érintett munkavállalóinak becsült száma (fő)	
3.1 Turisztikai szolgáltatók	98
3.2. Megbízott tervező/kivitelező vállalatok	111
3.3. Gazdálkodók, mezőgazdasági, erdészeti vállalkozások	86
3.4. Egyéb	94

2.1. táblázat: Személyi állomány - nem hazai költségvetési források terhére foglalkoztatottak száma

Igazgatóságunk költségvetésében 2024. évben 495.565.000 Ft eredeti előirányzatot terveztünk a személyi juttatásokra, ezzel szemben az év végén 551.630.542 Ft volt a módosított előirányzat, a teljesített előirányzat összege pedig ugyanannyi 551.630.542 Ft. Az előirányzat módosítás forrása: előző évi költségvetési maradvány, „Pannon gyepek és kapcsolódó élőhelyek hosszú távú megőrzése az Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv stratégiai intézkedéseinek megvalósítása c. LIFE IP”, egyéb EU-s pályázatok.

2.1. ábra: szervezeti diagram

3. Oltalom alatt álló természeti értékek és területek adatai, információi

3.1 Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek és ezek változásai

3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek

Az Igazgatóság működési területe 334.933 hektár. Országos jelentőségű védett természeti területek közül egy nemzeti park, az Őrségi, két tájvédelmi körzet, a Kőszegi és a Sághegyi, valamint nyolc természetvédelmi terület található a működési területen (lásd 3.1-2. táblázatok a fejezet végén)

3.1.2 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesíteni tervezett természeti területek

Az Igazgatóság működési területén jelenleg két védelemre tervezett terület található (3.3 táblázat a fejezet végén). A Csörnöc-menti Tájvédelmi Körzet védetté nyilvánításának előkészítése 1992-ben kezdődött. Az előkészítés lezárult, rendelet-tervezete már elkészült, de kihirdetésére még nem került sor. A 6147 hektáros területből 11% szántó, 31% gyepek, 48% erdő és 10% művelésből kivett terület. A tervezett Tájvédelmi Körzet 21%-a fokozottan védett. A Vasi Hegyhát és a Rába, Csörnöc árterének eltérő edafikus tényezőinek köszönhetően változatos élőhelyeket és életközösségeket találunk a TK területén, az erdők fajdiverzitása magas, kiemelt természetvédelmi jelentőségük van a legnagyobb faji sokféleséggel jellemezhető láprétegeknek. A területen előforduló védett növények: a pajzstok (*Peltaria alliacea*), a kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), a tavaszi tözike (*Leucojum vernum*), a kisvirágú hunyor (*Helleborus dumetorum*), az óriás zsurló (*Equisetum telmateia*) és a téli zsurló (*Equisetum hyemale*). A hegyhát erdők különlegességei a tőzegmohás lápok. Tizennégy tőzegmoha faj előfordulását - köztük néhány ritka fajt pl. *Sphagnum compactum*, *Sphagnum plumosum* - sikerült a területéről kimutatni. A Rába és a Csörnöc halfaunájának (40 faj), az erdők és a rétek kételtű-(13 faj), valamint madárfaunájának (169) fajgazdagsága kiemelkedő. A gerincesek közül számottevő annak a 18 madárfajnak az előfordulása, amely a Bonni vagy a Berni Egyezmény által is védett faj.

2021-ben megkezdődött a Gyunác nevű terület védetté nyilvánításának előkészítése az Őrségi Nemzeti Park bővítéseként. A Halogy, Körmend és Nádasd települések határában fekvő, összesen 854 hektár kiterjedésű terület védetté nyilvánításának célja a területen található védett növény- és állatfajok megóvása, különös tekintettel a védett és fokozottan védett madárfajok fészkelő állományára. A terület érintkezik az nemzeti park jelenlegi területével, ahhoz a Rába folyón és a Csörnöc-patakon keresztül szervesen kapcsolódik. Északi határát a Rába árvízvédelmi töltése, déli határát pedig az úgynevezett Csörnöc-letörés, azaz a patak völgy és a Vasi Hegyhát találkozási képezi. A területet legnagyobbbrészt üde és nedves gyepek, ártéri ligeterdők és fasorok, régi medermaradványok vizes élőhelyei, a két vízfolyás, kisebb mértékben pedig olyan szántóterületek alkotják, amelyekre jellemző az időszakos vízborítás. Ez a rendkívül változatos ártéri élőhelyegyüttes kivételesen gazdag élővilágnak ad otthont. A terület ad otthont hazánk második bizonyítottan fészkelő darupárjának (*Grus grus*) is. A védetté nyilvánítási javaslatot felterjesztettük a Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztályhoz. Jelenleg a Főosztály által javasolt változtatásokon dolgozunk.

Az Igazgatóság működési területén jelenleg 8 védelemre tervezett földtani alapszelvény van: Béraltavár Szőlő-hegy, Bögöte homokbánya, a Felsőcsatári kőfejtő, Hosszúpereszteg

homokbánya, Kissomlyó vulkáni hegy, Kőszeg Hideg-völgy, Kőszeg Meszes-völgyi kőfejtő, Vaskeresztes szőlőhegyi serpentin és kloritpala ásványai földtani képződmény. A védetté nyilvánítási eljárás előkészítése jelenleg is zajlik, melynek során elkészültek a megalapozó dokumentációk és a részletes kezelési tervek első változatai, valamint a területek lehatárolásai és azok térképi megjelenítése.

A természetvédelmi területek (TT) esetében megtörtént a Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területeket tartalmazó nyilvántartási részének felülvizsgálata és aktualizálása, a védetté nyilvánító/védettséget fenntartó jogszabályok mellékleteiben szereplő ingatlanok adatai és a TIR nyilvántartásában szereplő ingatlan adatok közötti ellentmondások megszüntetése, azok térképi fedvényeinek pontosítása és javítása érdekében kért felülvizsgálat az állami ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis és a megküldött segédanyagok felhasználásával, továbbá a helyben rendelkezésre álló információk alapján.

3.1.3 „Ex lege védett” természeti területek

Az Igazgatóság működési területén 116 ex lege láp található (3.4 táblázat). 2016-ra elvégzett felmérésünk alapján ezek közül jelenleg összesen 75 felelnek meg a természetvédelmi törvényben foglalt kritériumoknak, melyek esetében megkezdjük az egyeztetést lehatárolásukról a természetvédelmi hatósággal. 2024-ben nem indítottunk új láplehatárolási eljárást.

Védett természeti emlékek közül Igazgatóságunk működési területén 96 forrás, 3 kunhalom és 61 földvár található (3.4 táblázat). A források teljes körű felmérését, korábbi adatlapjaik aktualizálását 2018-ra befejeztük. Ettől az évtől kezdődően az ellenőrzések már kiterjednek a kunhalmok megőrzésére is. Az általunk nyilvántartott földvárak száma 31 db-al meghaladja az Agrárminisztérium nyilvántartásában szereplők számát. Az eltérések kiküszöbölése érdekében az Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály 2018 októberében egyeztetést kezdeményezett az igazgatósággal, amely jelenleg is folyamatban van.

3.1.4 „Ex lege védett” természeti értékek

A barlangok tekintetében működési területünkön a Kőszegi-hegységet kell kiemelni. A barlangok felszíni védőövezetének kijelölése megtörtént 2009-ben, KvVM rendelet formájában. Igazgatóságunk 2020 folyamán egyenként ellenőrizte a nyilvántartásában szereplő 33 barlangot és 8 mesterséges üreget, melynek célja elsődlegesen állapotuk felmérése és denevérek jelenlétének megállapítása volt. A Borha-völgyi-táróból, a Vid alatti Hosszú-táróból és a Velemi cserkész tábor 3. bányából rögzítettünk kis patkósdenevért (*Rhinolophus hipposideros*), vízi denevért (*Myotis daubentonii*), illetve nyugati piszedenevért (*Barbastella barbastellus*) előfordulást. Ebből kifolyólag 2021-ben a Borha-völgyi-táró a denevérek védelmének érdekében lezárásra került. Az általunk nyilvántartott barlangok természetvédelmi helyzetében 2024. évben nem állt be változás.

3.1.5 Natura 2000 területek

Az Igazgatóság működési területén 1 különleges madárvédelmi terület, 2 különleges természetmegőrzési terület és 12 kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület található.

A Natura 2000 területek hatósági táblákkal való ellátását és azok karbantartását az igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálat folyamatosan végzi. Tárgyévben összesen 3 db tábla pótlására került sor Natura 2000 területeken. Emellett kaszálással megtisztítottuk minden hatósági tábla környezetét.

A Natura 2000 területeken a GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében gyepvédelmi tanácsadó folytatta a munkáját, valamint folytattuk a gyepek helyreállítását is. A LIFE Metamorphosis projektben Őrség Natura 2000 területen összesen 36 ha lepkeélőhelyen folytattuk az előző évben megkezdett kezeléseket. Ezek az intézkedések hozzájárulnak a Natura 2000 területek természetvédelmi helyzetének javításához és fenntartásához.

A Natura 2000 területek összesített adatai:

Terület kódja és megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhely-rekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma
HUON10001 Őrség	63	17	65	12
HUON20001 Ság-hegy	0	2	0	0
HUON20002 Kőszegi-hegység	21	2	0	0
HUON20003 Ablánc-patak völgye	0	0	0	0
HUON20005 Váti gyakorlótér	0	0	0	1
HUON20006 Pinka	26	0	0	0
HUON20007 Köles tető	0	0	0	0
HUON20008 Rába és Csörmöc-völgy	102	1	0	1
HUON20009 Csöngői legelő	5	0	0	0
HUON20011 Kenyeri reptér	3	0	0	0
HUON20012 Kemenessömjéni cserjés legelő	6	0	0	0
HUON20013 Öregcser	4	0	0	0
HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét	9	0	0	0
HUON20018 Őrség	51	17	26	12
HUON20020 Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét	5	0	71	1

3.1.6 Nemzetközi jelentőségű területek

Az Igazgatóság működési területén egy nemzetközi jelentőségű vizes élőhely található, a Rába-

völgy Ramsari terület. 2006. szeptember 29-én került fel a 9552,3 hektár területű, az 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9. sz.-ú Ramsari kritériumoknak megfelelő, 120 kilométer folyószakasz és az azt övező terület a Ramsari Területek Listájára.

A 2022-ben megnyílt Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont és Kenukikötő Igazgatóságunk a Kormorán Kenu Közhasznú Egyesülettel együtt üzemelteti. A Rába élővilágáról szóló interaktív kiállítás mellett a kerékpár-, és vízitúrák is színesítik a programkínálatot.

A nemzetközi jelentőségű területek összesített adatai:

Terület megnevezése	Kihelyezett tábla (db)	Területet érintő tanösvény vagy látogatóközpont megvalósulása (db)	Élőhelyrekonstrukció (ha)	Területet érintő projektek száma
Rába-völgy Ramsari terület	63	3	0	2

3.1.7 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű, meglévő és tervezett részterületei

3.2 Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

Igazgatóságunk működési területén jelenleg nincsenek védett mesterséges üregek és nem is tervezzük mesterséges üreg védetté nyilvánítását.

3.3 Egyéb, speciálisan megkülönböztetett védelemben részesülő területek

3.3.1 Országos Ökológiai Hálózat

2021-ben végeztük el az ökológiai hálózat felülvizsgálatát, melynek elsődleges célja az volt, hogy a területek lehatárolásánál figyelembe vegyünk az első kijelölés óta összegyűjtött biotikai adatokat és így minél inkább a védett fajok előfordulásához igazíthassuk a hálózatot. Az elmúlt években két pályázati projektnek, a WeCon-nak és a DaRe to Connect-nek is kiemelt célja volt a védett területeken kívüli adatgyűjtés az ökológiai hálózat továbbfejlesztéséhez. Az utóbbi projekt keretében lezajlott az ökológia hálózat átfogó, a működési terület összes településére kiterjedő felülvizsgálata és továbbfejlesztése. Ennek eredményeként, 3733 ha újabb területet vontunk be a hálózatba és 6032 ha-t töröltünk belőle. A bővítés elsősorban vízfolyások menti ökológiai folyosókkal, illetve nagyobb erdőtömbök között lépegetőkövekként szolgáló facsoportokkal, fasorokkal, kisebb erdőfoltokkal történt. Az eltávolított területek leginkább intenzív szántóföldek voltak, illetve faültetvények. Összességében az ökológiai hálózat kiterjedése 2299 ha-ral csökkent, ugyanakkor funkcionálisan mégis növekedett azáltal, hogy az ökológiai szempontból fontos területek bele kerültek. A jelenlegi hálózat 86 745 ha magterületet, 28 989 ha ökológiai folyosót és 1130 ha puffertérületet foglal magában. 2022-ben az AM Természetmegőrzési Főosztály munkatársaival egyeztetve további javításokat végeztünk a hálózat lehatárolásán. A fedvény véglegesítésére még nem került sor.

3.3.2 Erdőrezervátumok

Az Igazgatóság működési területén összesen négy erdőrezervátum található, amelyek a 13/2000. (VI. 26.) KöM rendelettel kerültek kihirdetésre. A Szalafői, a Szabó-völgyi és a Pap-erdői Erdőrezervátum az Őrségi Nemzeti Park, a Hosszú-völgyi pedig a Kőszegi Tájvédelmi Körzet területén található.

Név, kód	Összterület (ha)	Magterület (ha)	Kihirdető rendelet
Pap-erdő erdőrezervátum (ER54)	42	20	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Szabó-völgy erdőrezervá- tum (ER52)	66	27	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Szalafő erdőrezervátum (ER53)	94	13	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Hosszú-völgy erdőrezer- vátum (ER51)	145	38	13/2000. (VI. 26.) KöM rendelet
Összesen	347	98	

Pap-erdő erdőrezervátum (ER54)

A rezervátum az Őrségi NP legnagyobb fokozottan védett erdőtömbjében található: az ún. szakonyfalui erdőtömbben. A Szakonyfalu 24-es tag egy állami tulajdonú erdő-zárvány a környékbeli magánerdők közepén. A védőzóna néhány részlete magántulajdon.

A rezervátumban a potenciális vegetáció az acidofil bükkös, (acidofil) gyertyános-kocsánytalan tölgyes, völgyekben a gyertyános-kocsányos tölgyes lehetett, a dombháton, gerinceken a lomelegyes erdeifenyves. A völgyekben égerliget a jellemző társulás, sőt éppen a rezervátum magterülete a Vendvidék egyik égerlápja. Az erdeifenyvesek tűavarját a vastag mohával együtt alomként gyűjtötték a II. világháborúig, ezzel is tovább savanyítva az egyébként is savanyú feltalajt. Az avargyűjtés, legeltetés megszűntével az erdeifenyvesek feltalaja gyors javulásnak indul, a humuszképződéssel a lombos fafajok létfeltételei is javulnak, egyre erősebben újulnak is, főleg a bükk. Az erdeifenyvesek szukcessziója igen gyors (néhány évtized alatt is szemmel látható), és mindig az ellombosodás irányában hat. A területre jellemzőek az erősen átalakított, kevésbé jellegzetes erdők, homogén szerkezettel, jelentős fenyőeleggyel.

A rezervátumban vagy közvetlen környezetében botanikai ritkaságként tőzegmohák (*Sphagnum spp.*), lapos korpafű (*Lycopodium complanatum*), kígyózó korpafű (*Lycopodium annotinum*) és kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*), erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), hegyi páfrány (*Oreopteris limbosperma*), zöldvirágú körtike (*Pyrola chlorantha*), ernyős körtike (*Chimaphila umbellata*), egyvirágú körtike (*Moneses uniflora*), kislevelű körtike (*Pyrola minor*) és kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*), vörös áfonya (*Vaccinium vitis-idaea*), havasi éger (*Alnus viridis*) található meg. Az állatvilágból érdemes kiemelni a fekete harkályt (*Dryocopus martius*), a fenyvescinegét (*Periparus ater*), búbos cinegét (*Parus cristatus*), királyka fajokat (*Regulus spp.*). Az alpesi gőtének (*Ichtyosaura alpestris*) több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) is rendszeresen előkerül.

Magterület: Szakonyfalu: 24/C, 24/D, 24/F, 24/G, 24/H,

Összesen: 20ha

Védőzóna: Szakonyfalu 24/A, 24/B, 24/E, 67/A, 67/B, 67/C, 69/B, 69/C, 69/D, 71/D

Összesen: 22 ha

Erdőrezervátum összterülete: 42 ha

Szabó-völgy erdőrezervátum (ER52)

A rezervátum Felsőszölnök község külterületének nyugati végén, közvetlenül a magyar-osztrák-szlovén hármashatárnál helyezkedik el, ÉNY és DNY irányban az országhatárral közvetlenül szomszédos, nyugati sarka maga a „Hármashatár“, mely egyben hazánk legnyugatibb pontja is.

Két nagyobb gerincet és három völgyet tartalmaz, a magterület két gerinc között lévő domboldalakat és a középső völgyet foglalja el. 3 kisebb tisztás is a magterületbe esik. A rezervátum tengerszint feletti magassága 300-390 m.

A potenciális vegetáció a mezofil bükkös lehetett, a dombháton, gerinceken a lombergyes erdőfenyves vagy acidofil bükkös. A völgyekben égerliget a jellemző, mely a kiszélesedő, pangó vízű részeken és a forrásos helyek környékén láposodó jelleget mutat. Kifejezetten tájidegen fajok kis területet leszámítva nem találhatók az ER területén. Csak a nyugati határszélre jellemző erdőállományok, kezelt gazdasági erdők találhatók itt, jelentős mértékű fenyőtelepítésekkel.

A rezervátum és közvetlen környéke erdeinek ritka, védett fajai a farkasboroszlán (*Daphne mezereum*) viszonylag szép számmal, zalai bükköny (*Vicia oroboides*), fehér acsalapu (*Petasites albus*), fehér zászpa (*Veratrum album*), hegyi páfrány (*Oreopteris limbosperma*), buglyos páfrány (*Phegopteris connectilis*), szálkás (*Dryopteris carthusiana*) és széles pajzsika (*Dryopteris dilatata*), erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), havasi éger (*Alnus viridis*), kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*), kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*). Helyi viszonylatban ritkának számít a fűtös bodza (*Sambucus racemosa*). Az állatvilágból érdemes kiemelni a fekete harkályt (*Dryocopus martius*), a fenyvescinegét (*Periparus ater*), búbos cinegét (*Parus cristatus*), királyka fajokat (*Regulus spp.*). Az alpesi gőtének (*Triturus alpestris*) több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) is rendszeresen előkerül.

Magterület: Felsőszölnök, 1/E, 1/F, 1/TI, 2/F,

Összesen: 27 ha

Védőzóna: Felsőszölnök 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/G, 1/H, 2/A, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/G

Összesen: 39 ha

Erdőrezervátum összterülete: 66 ha

Szalafő erdőrezervátum (ER53)

A 13,2 hektáros erdőfolt „Őserdő” néven az Őrségi Nemzeti Park egyik fokozottan védett területe, Szalafő község nyugati határában helyezkedik el.

A terület legjellemzőbb erdőtársulásai a kavicshátaikat borító elegyes- vagy elegyetlen erdőfenyvesek. Az elmúlt évtizedekben igen jelentős természetes fajokcsere történt, ennek dinamikája - egy korábbi részletes felmérés következtében - jól tanulmányozható. A volt pionír állományok jellegzetes növényei a közönséges boróka (*Juniperus communis*), a szőrös nyír (*Betula pubescens*), a kutyabenge (*Frangula alnus*). Lágyszárú szintjük is számos jellemző fajnak ad otthont. A változatos mohapárnák között korpafüvekkel találkozunk, de megtalálható a vörös- és fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*) és valamennyi körtike fajunk. Az erdőszegélyek

nyers talajfelszínt kedvelő törpecserjéi a henye boroszlán (*Daphne cneorum*), valamint a csarab (*Calluna vulgaris*). Állatvilága is változatos, gyakran találkozunk méter magasságú hangyabolyokkal. A fatörzseken láthatunk nagy szarvasbogarakat (*Lucanus cervus*), az erdei pocsolyákban pettyes gőtékkel (*Lissotriton vulgaris*) és alpesi gőtékkel (*Triturus alpestris*), sárgahasú unkával (*Bombina variegata*) találkozhatunk. A madarak közül jellemzőek az olyan odúlakó fajok, mint a közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), a fekete harkály (*Dryocopus martius*) vagy az örvös légykapó (*Ficedula albicollis*).

Magterület: Szalafő 13/B, 13/I, 13/TI1

Összesen: 13 ha

Védőzóna: Szalafő 11/L, 11/TI2, 12/H, 12/I, 12/TI2, 13/A, 13/C, 13/D, 13/F, 13/G, 13/H, 13/J, 13/K, 13/L, 13/TI2, 14/A, 14/B, 14/C, 14/D, 14/TI1, 71/A, 71/B

Összesen: 81 ha

Erdőrezervátum összterülete: 94 ha

Hosszú-völgy erdőrezervátum (ER51)

Az erdőrezervátum a Kőszegi-hegységben, a Kőszegi Tájvédelmi Körzetben helyezkedik el, Velem község határában.

A hegyvidék uralkodó erdőtípusai a mészkerülő tölgyesek és bükkösök, a luc- és erdeifenyvesek, továbbá a hegyvidéki égerligetek. A határ mentén, erdőszegélyeken nyíres-csarabosok húzódnak. Növényzeti értéke a farkasboroszlán, valamint az illatos virágú erdei ciklámen (*Cyclamen purpurascens*). Szegélyükön fecsketárnics (*Gentiana asclepiadea*) virít és a magashegységekben gyakori fürtös bodza (*Sambucus racemosa*) található. Állattani értékei a gyakori nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) és zöld küllő (*Picus viridis*) mellett a bükkerdőkben a fekete harkály (*Dryocopus martius*). A lábon száradt, facsonkokkal és kidőlt fatörzsekkel tarkított bükkösökben a fokozottan védett fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) is előfordul. A patakok szurdokaiban, kis légykapó (*Ficedula prava*), vörösbegy (*Erithacus rubecula*) és barátposzáta (*Sylvia atricapilla*), a fenyvesekben búbos cinege (*Parus cristatus*) költ.

Az erdőrezervátumban leginkább a Kőszegi-hegységre jellemző fenyőelegyes bükkösök találhatók, amelyek helyi viszonylatban átlagos állapotúak. A korábbi vágásos gazdálkodás eredményeként faállományszerkezetük meglehetősen egyöntetű. A területen különleges élőhely, sziklai erdeifenyves is található.

Magterület: Velem 16/C, 18/A, 18/B, 18/C

Összesen: 38 ha

Védőzóna: Velem 11/A, 11/B, 11/C, 11/D, 11/E, 11/F, 11/G, 15/B, 16/A, 16/B, 17/A, 19/A, 19/B, 26/E, 26/F, 26/G, 34/A, 34/B, 35/A

Összesen: 107 ha

Erdőrezervátum összterülete: 145 ha

3.4 Magas Természeti Értékű Területek

Működési területünkön két Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT) található, a Marcal-medence és az Őrség és Vendvidék. Ezek közül Igazgatóságunk az utóbbi koordinációs feladatait látja el, míg az előbbi a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik. 2024-ben lezajlott az MTÉT átfogó felülvizsgálata mind a területi lehatárolás, mind pedig az előírások tekintetében. A területi felülvizsgálat célja ezért elsősorban az volt, hogy növeljük a részvétel lehetőségét. Ennek érdekében az igazgatóság természetvédelmi őrszolgálat azonosította azokat a blokkokat az MTÉT vonzáskörzetében, amelyekben várható, hogy a gazdák érdeklődnek majd a támogatási lehetőség iránt. Ennek eredményeként néhány újabb blokk került be az MTÉT-be. Emellett kiigazítottuk azokat a hibákat, amelyek alapvetően adminisztratív jellegűek voltak. Ennek során bevontuk az MTÉT-be az ahhoz szervesen kapcsolódó blokkokat, amelyek korábban tévedésből maradtak ki. Ezzel egyidejűleg töröltük azokat a blokkokat, amelyek kizárólag lakott területeket tartalmaznak és támogatható terület nem esik rájuk. A felülvizsgálat eredményeképpen az MTÉT területe 16 479 ha lett, a támogatható terület pedig 12 071 ha.

A tematikus előírascsoportok rendszere jelentősen módosult, melynek eredményeképpen az Őrség és Vendvidék MTÉT területén elérhetővé vált a Natura 2000 szántó csoport, a gyepek esetében pedig összevonásra kerültek az eddigi madár és nappali lepke védelmi csoportok élőhelyvédelmi gyeplépcső csoport néven. Ezen belül területspecifikus módon lehet lepkevédelmi, madárvédelmi és gyeprezervátum előírások közül választani. A pályázatokat a gazdák benyújtották, az eredményről még nincs információnk.

3.5 Helyi jelentőségű védett természeti területek

Tárgyévben a Csepregi Közös Önkormányzati Hivatal kereste meg Igazgatóságunkat tormaásligeti helyi jelentőségű védett természeti területekkel kapcsolatban. Két fasor esetében a védelem feloldását kérték, melyet Igazgatóságunk elfogadott, mivel a fasorok időközben megszűntek. A Tormaásliget 052 helyrajzi számon nyilvántartott hársfasor egy része kivágásra került, több egyed pedig elszáradt. A Tormaásliget 0239 helyrajzi szám alatt lévő vadgesztenye sort 2020-ban a Magyar Közút Nonprofit Zrt. munkatársai vágták ki balesetvédelmi okból.

A védetté nyilvánítást magában foglaló alaprendelet a Vas Vármegyei Kormányhivatal felülvizsgálata alapján nem felelt meg a jogalkotási törvény követelményeinek, így indokolt volt új rendelet megalkotása a Tormaásligeti-park és fasorok védetté nyilvánításáról is. A rendelet tervezetben foglaltakkal Igazgatóságunk egyetértett, a helyi védettség fenntartását támogatta.

3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai

Működési terület (ha)	334 933
-----------------------	---------

Védettségi kategória	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	44048	3502	0	1	854
Tájvédelmi Körzet	2	4608	417	0	1	6174
Természetvédelmi Terület	8	295	3,8	0	0	0
Természeti emlék	0	0	0	0	0	0
Összesen	11	48 951	3 922,8	0	2	7028

Natura 2000 területek

Madárvédelmi terület*	1	45694	3084	0	0	0
Természetmegőrzési terület*	14	66448	3502	0	0	0

Nemzetközi jelentőségű területek

Ramsari	1	9552	21	0	0	0
---------	---	------	----	---	---	---

Megkülönböztetett védelemben részesülő területek

Erdőrezervátum	4	408	238	0	0	0
Országos Ökológiai Hálózat	1	116 864	3679	0	0	0

*A NATURA 2000 Madárvédelmi terület és a NATURA 2000 Természetmegőrzési terület tartalmazza kiterjedésében a már eddig védetté nyilvánított területeket is.

3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Órségi Nemzeti Park	296/NP/02	44048,27	3502,199
Kőszegi Tájvédelmi Körzet	170/TK/80	4370,669	389,51
Sághegyi Tájvédelmi Körzet	110/TK/75	238,2288	25,411
Jeli arborétum TT	76/TT/60	75,3334	0
Jáki kardvirágos erdő TT	437/TT/20	70	0
Kámoni arborétum TT	20/TT/50	25,0597	0
Körmendi Kastélypark TT	66/TT/58	37	0
Kőszegi Tőzegmohás Láp TT	254/TT/93	3,805	3,805
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	209/TT/89	58,0258	0
Sárvári arborétum TT	39/TT/52	9,2	0
Szelestei arborétum TT	43/TT/52	15,3548	0

3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai

Név	Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Védetté nyilvánítás állapota
Csömöc-menti TK	egyedi	6174	1330	kihirdetésre vár
Őrségi Nemzeti Park	bővítés	854	0	védelemre tervezett természeti terület

3.4. táblázat: Ex lege védett természeti területek adatai

Ex lege védett természeti területek	Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő		Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Lápok	15	72,56	101	928,21
Szikes tavak	0	0	0	0
Kunhalmok	0	0	3	0,16
Földvárak	5	1,81	56	26,9
Források	0	--	96	--
Víznyelők	0	0	0	0

3.5. táblázat: Natura 2000 területek

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON10001	Örség KMT	45694	<i>Alcedo atthis</i> , <i>Caprimulgus europaeus</i> , <i>Ciconia ciconia</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Crex crex</i> , <i>Dendrocopos syriacus</i> , <i>Dryocopus martius</i> , <i>Ficedula albicollis</i> , <i>Haliaeetus albicilla</i> , <i>Ixobrychus minutus</i> , <i>Lanius collurio</i> , <i>Leipicus medius</i> , <i>Milvus migrans</i> , <i>Pernis apivorus</i> , <i>Picus canus</i> , <i>Porzana parva</i> , <i>Sylvia nisoria</i> , <i>Lullula arborea</i> , <i>Actitis hypoleucos</i> , <i>Columba oenas</i> , <i>Otus scops</i> , <i>Riparia riparia</i> , <i>Motacilla cinerea</i> , <i>Remiz pendulinus</i>			80
HUON20001	Sághegy	238	<i>Lucanus cervus</i> , <i>Cerambyx cerdo</i>		6110, 6240, 9180, 91H0	100
HUON20002	Kőszegi-hegység	4120	<i>Bombina variegata</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Cordulegaster heros</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Eudontomyzon mariae</i> , <i>Maculinea nausithous</i> , <i>Maculinea teleius</i> , <i>Austropotamobius torrentium</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Myotis emarginatus</i> , <i>Rhinolophus hipposideros</i> , <i>Triturus carnifex</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Myotis bechsteinii</i>	<i>Pulsatilla grandis</i> , <i>Himantoglossum adriaticum</i>	6520, 9110, 9130, 91G0, 91E0, 6410, 6510, 9180, 6210, 6430	100
HUON20003	Ablánc-patak völgye	1465	<i>Bombina bombina</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Triturus dobrogicus</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> ,		6520, 6440, 6510, 91G0,	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
			<i>Maculinea teleius</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Barbastella</i> <i>barbastellus</i> , <i>Myotis bechsteini</i>		9130, 9180, 91E0	
HUON20005	Váti gyakorklóter	596	<i>Triturus dobrogicus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Lucanus</i> <i>cervus</i> , <i>Myotis myotis</i>		6510, 3130, 91M0, 91E0	0
HUON20006	Pinka	486	<i>Bombina bombina</i> , <i>Gobio albipinnatus</i> , <i>Eudontomyzon spp.</i> , <i>Maculinea teleius</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , <i>Zingel streber</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Lycaena</i> <i>dispar</i> , <i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Myotis bechsteini</i> , <i>Lutra lutra</i>		91G0, 6430, 6440, 91M0, 6510, 6190, 91E0	0
HUON20007	Köles-tető	385	<i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Euphydryas maturna</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Myotis myotis</i>		91M0, 91E0, 91G0	0
HUON20008	Rába és Csörnőc-völgy	12146	<i>Triturus dobrogicus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Zingel</i> <i>zingel</i> , <i>Zingel streber</i> , <i>Sabanejewia aurata</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Gymnocephalus schraetzer</i> , <i>Gymnocephalus</i> <i>baloni</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Gobio</i> <i>albipinnatus</i> , <i>Aspius aspius</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Maculinea teleius</i> , <i>Maculinea nausithous</i>		6440, 6510, 3130, 3260, 3270, 91E0, 91G0, 91F0, 6410, 6430	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
			<i>Lycaena dispar</i> , <i>Osmoderma eremita</i> , <i>Euphydryas maturna</i> , <i>Coenagrion ornatum</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Theodoxus transversalis</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Leucorrhinia pectoralis</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Myotis bechsteini</i> , <i>Lutra lutra</i>			
HUON20009	Ostffyasszonyfa-csőngei legelő	181	<i>Bombina bombina</i> , <i>Mustela eversmannii</i>		91E0, 6510, 6250	0
HUON20011	Kenyeri reptér	698	<i>Eriogaster catax</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Spermophilus citellus</i> , <i>Mustela eversmannii</i>		91M0, 6250	0
HUON20012	Kemenessömjéni cserjés legelő	618	<i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Mustela eversmannii</i>		91M0, 6210	0
HUON20013	Öregcser	258	<i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Lucanus cervus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Euplagia quadrapunctaria</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Barbastella barbastellus</i>		91M0	0
HUON20014	Gércei tufagyűrű és láprét	454	<i>Maculinea teleius</i> , <i>Maculinea nausithous</i> , <i>Lycaena dispar</i>	<i>Pulsatilla grandis</i>	40A0, 6510, 6410, 6240, 7230, 91E0, 8210	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20018	Őrség KTT	44165	<i>Bombina bombina</i> , <i>Emys orbicularis</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus carnifex</i> , <i>Gymnocephalus schraetzer</i> , <i>Sabanejewia aurata</i> , <i>Aspius aspius</i> , <i>Zingel streber</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Romanogobio kessleri</i> , <i>Gobio albipinnatus</i> , <i>Eudontomyzon</i> spp., <i>Zingel zingel</i> , <i>Euphydrias aurinia</i> , <i>Colias myrmidone</i> , <i>Euplagia quadripunctaria</i> , <i>Leucorrhinia pectoralis</i> , <i>Maculinea teleius</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Maculinea nausithous</i> , <i>Cordulegaster heros</i> , <i>Cerambyx cerdo</i> , <i>Euphydrias maturna</i> , <i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Myotis myotis</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Myotis bechsteini</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Cucujus cinnaberinus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , <i>Eriogaster catax</i> , <i>Lucanus cervus</i>	<i>Eleocharis carniolica</i>	6410, 6440, 6510, 6520, 7140, 9130, 91E0, 91G0, 4030, 3130, 3150, 3160, 3260, 3270, 6430, 7230, 91F0, 91M0	97
HUON20020	Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét	337	<i>Bombina variegata</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Cordulegaster heros</i> , <i>Eudontomyzon</i> spp., <i>Maculinea teleius</i> , <i>Maculinea nausithous</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Unio crassus</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Rhodeus sericeus amarus</i>		3260, 6410, 6430, 6510, 91E0	100

3.6. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Antarktik-fülke	Kőszegi TK	2,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ara-barlang	Kőszegi TK	6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Árkos-barlang	Kőszegi TK	3,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Arktik-fülke	Kőszegi TK	2,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Bolhás-barlang	Kőszegi TK	8,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Csaba-barlang	Kőszegi TK	4,4 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Csont-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hárs-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hegedűs-eresz	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hétszemű-barlang	Kőszegi TK	5,35 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Holler-barlang	Kőszegi TK	6,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hosszú-völgyi-fülke	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kalapos-kői-barlang	Kőszegi TK	30,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Katicás-barlang	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kendig-eresz	Kőszegi TK	2,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kőajtós-barlang	Kőszegi TK	3,02 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Konzerves-barlang	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kurta-völgyi-barlang	Kőszegi TK	7,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kút-melletti-barlang	Kőszegi TK	6,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ledera-fülke	Kőszegi TK	5,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lena-fülke	Kőszegi TK	3,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lili-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Limax-barlang	Kőszegi TK	13 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lószeres-barlang	Kőszegi TK	2,9 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Nyiladék-melletti-barlang	Kőszegi TK	4,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Nyoszolya-barlang	Kőszegi TK	5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Öreg bánya barlangja	Kőszegi TK	5,7 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Pókos-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Seybold-kőfejtői barlang	Kőszegi TK	25 m	igen	nem jelentős	nincs lezárva, részben eltömődött, tisztítása és lezárása célszerű lenne
Szalamandrás-barlang	Kőszegi TK	3,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Szent Donát-barlang	Kőszegi TK	13,2 m	nem	nem jelentős	beomlott
Tűzifás-barlang	Kőszegi TK	7,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Vadles-melletti-barlang	Kőszegi TK	3,85 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva

4. Kutatás és monitorozás

4.1 Kutatás

2024-ben igazgatóságunk kutatási feladatot nem végzett.

4.2 Monitorozás

2024-ben Igazgatóságunk összesen 28 különböző monitorozási feladatott végzett el. Ezek jelentős része a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében zajlott. Ezen kívül végeztünk még saját kidolgozású monitorozási programokat is, amelyek projektekben végezett élőhelyfejlesztések, illetve saját vagyonkezelésű gyepek kezelésének nyomon követésére szolgálnak.

4.1. táblázat: Monitorozás

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
1.	Nagygombák monitorozása	Kutszegi Gergely	Szalfő Erdőrezervátum	Természeti értékek védelme szakmai keret	500	A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében 2004-től kezdődően folyik a nagygombák monitorozása a Szalfői Őserdő Erdőrezervátum területén hároméves ciklusokban, két felmérési ciklus között legalább három év kihagyással. 2023-ban újabb hároméves felmérési ciklust kezdtünk. Részletes elemzésünket lásd a szöveges részben.
2.	Védett növényfajok monitorozása	Tóth Sára (ÖNPI)	ÖNPI működési területe	Intézményi keret	1 591	14 faj felmérése történt meg az NBmR protokollnak megfelelően. Részletes elemzésünket lásd a szöveges részben.
3.	Cönológiai monitorozás	Dr. Király Gergely	Bozsok: Zsidó-rét és Kovácsi-rét	Természeti értékek védelme szakmai keret	300	2024-ben a Bozsok: Zsidó-rét és Kovácsi-réteken található kékperjés rét (<i>Succisa-Molinietum</i>) társulás felvételezése történt meg az NBmR módszertan szerint. A főbb eredmények a szöveges részben olvashatók.
4.	Cönológiai monitorozás	Tóth Sára (ÖNPI)	Orfalu-Farkasfa: Fekete-tó	Intézményi keret	156	2024-ben az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság intézményi keretéből a csillagocskás sásosok (<i>Carici echinatae-Sphagnetum</i>) társulásának monitorozását végeztük el NBmR módszertan szerint. A főbb eredmények a szöveges részben

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						olvashatók.
5.	Élőhelyterképezés	Dr. Király Gergely	Vasalja	Természeti értékek védelme szakmai keret	600	2024-ben az O-047 Vasalja azonosítójú NBmR kvadrát élőhelyterképezését végeztük el NBmR protokoll szerint. A főbb eredmények a szöveges részben olvashatók.
6.	Közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozása	Dr. Mesterházy Attila	Mersevát, Kercaszomor, Szóce, Körmen, Tömörd, Rábagyarmat, Kőszeg, Sorkikápolna, Vasvár, Kemenesmihályfa, Gersekarát	Természeti értékek védelme szakmai keret	660	2024-ben a közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozásának keretében 5 gyepes, 5 erdei és 2 vizes élőhelytípus állapotfelmérését végeztük el. A mintavételi helyek közül állapotuk értékelésekor 5 kapott „kedvező” minősítést (6510-9016, 9130-9002, 91G0-9001, 91E0-9001, 91M0-9001), 6 élőhelytípus „nem kielégítő” besorolást (91E0-9007, 6440-9004, 6410-9001, 6430-9001, 3130-9005, 3160-9007) és 1 élőhelytípus „rossz” (7230-9003) értékelést kapott.
7.	Vadon Terület monitorozása – növényritársulások változásának vizsgálata	Dr. Mesterházy Attila	Kondorfa	Intézményi keret	400	2024-ben a Vadon Terület monitorozása keretében az élőhelyek kiterjedésének változását és a növényritársulások összetételének és állapotának alakulását vizsgáltuk. A területen élő bőlények száma a bázisától kezdődően növekvő tendenciát mutat, jelenlétük vegetációóra gyakorolt hatása az eltelt évek alatt már egyes élőhelyeken érdemi fajkészletváltozással járt. Ennek megállapítása érdekében 2024-

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						ben a korábbi vizsgálatokat megismételtük. A főbb eredmények a szövleges részben olvashatók.
8.	Vadon Terület monitorozása - bölényrezervátum fészkelő madárállományának felmérése	Góczán József és Dr. Gyurácz József	Kondorfa	Intézményi kerete	250	2024-ben a Vadon Terület fészkelő madárállományát is vizsgáltuk, amelyet a következő években is tervezünk megismételni. A főbb eredmények a szövleges részben olvashatók.
9.	Vadon Terület monitorozása – kutatómunkát megalapozó ortofotók vásárlása	Szabó Károly	Kondorfa	Intézményi kerete	406	A Vadon Területről LIDAR technológiával készült ortofotókat vásároltunk, amelyek többek között alkalmasak különféle lefolyás- és felszínmodellek készítésére. A jövőben a megismételt LIDAR felvételek összehasonlításából fontos információ nyerhető a terület változásairól, a bőlények jelenlétének területre gyakorolt hatásáról.
10.	Természeti területek élőhelyértékelése	Dr. Mesterházy Árpád	ÖNPI működési területe	Intézményi kerete	2 400	A Vas vármegye nem védett területein lévő erdőtümbök élőhelyértékelését végeztük el az NBmR protokoll szerint 2025 október és december között. A felmért élőhelyekről az egyes erdőtümbök tekintetében adunk összefoglalást. A főbb eredmények a szövleges részben olvashatók.

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
11.	Egyenesszárnýú közösségek monitorozása	Dr. Kenyeres Zoltán	Bozsok: Zsidó-rét, Kovács-rét	Természeti értékek védelme szakmai keret	600	A vizsgálatok során 17 faj került elő, melyek között egy volt védett (<i>Polysarcus denicauda</i>). Az országos gyakorisági kategóriák alapján a fenti faj ritkának számít, hat további pedig szórányos előfordulási (<i>Co-nocephalus dorsalis</i> , <i>Ruspolia niidula</i> , <i>Pho-lidoptera fallax</i> , <i>Mecostethus parapleurus</i> , <i>Euthystira brachyptera</i> , <i>Chrysochraon dis-par</i>). A fajkészletekben feltárt különbségeket jól alátámasztotta az együttesek ökotípus spektrumainak vizsgálata. Míg az on_nbort_boz24_3 kvadrát területén előfor-duló együttest továbbra is a higrofil és szub-higrofil fajok dominanciája jellemzi (a higro-fil fajok részesedése érdemben csökkent 2022-höz képest), addig a másik két lokalitás területét a mezofil fajok uralják – a mérsékel-ten-termofil fajok markáns jelenléte mellett.
12.	Közösségi jelentőségű egyenesszárnýúak monitorozása (<i>Isophya costata</i>)	Dr. Kenyeres Zoltán	Boba	Természeti értékek védelme szakmai keret	300	2024-ben a boba magyar tarsza állomány ese-tében a korábbi években tapasztaltnál alacso-nyabb denzitást tapasztaltunk (0,11 egyed/m ²). A fentiek alapján a gyepterület ko-rábban ugyan erősödésnek indult, de a faj ál-lománymeretének növekedését a rovar számára szuboptimális évek visszavetik. Fel-tehetően ilyen szuboptimális élőhelyi körülménynek tekinthető, hogy 2024-ben a vizsgált

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						gyepterület térségében mind a márciusi, mind az áprilisi, mind a májusi csapadékhullás az optimális értékeket tartalmazó intervallum felső határát közelítette, vagy meghaladta azt. Ezzel együtt a szokásosnál jóval melegebb időjárásban a lárvák és az imágók megjelenése egyaránt korábbra esett.
13.	Közösségi jelentőségű bogarak (<i>Osmoderma eremita</i>)	Szénási Valentin	Rába-mente	Intézményi keret	800	A remetebogár felmérését a Rába-menti puhafás ligeterdőkben végeztettük el. A terepi mintavételezések során 9 nagyobb területrészt átvizsgálása eredményeként egy új terület-részről sikerült a faj életnyomait és maradványait kimutatni. További eredményként 15 védett bogárfaj 113 adatrekordját is rögzítettük.
14.	Üde gyepek nappali lepke közösségeinek monitorozása	Dr. Horváth Bálint, Scherer Zoltán	Órségi Nemzeti Park működési területe	Intézményi keret	1500	A 2024-es évben 63 nappali lepkefaj 10 427 egyedét figyeltük meg. Ezek az értékek alacsonyabbak, mint az előző években. A fajösszetételben és a leggyakoribb fajok arányában nem történt jelentős változás. Legnagyobb egyedszámban a <i>Maniola jurtina</i> és a <i>Meilaea athalia</i> került elő. A 21 védett lepkefaj közül a <i>Boloria selene</i> és a <i>Maculinea teleius</i> volt a leggyakoribb. A kiemelt jelentőségűként kezelt <i>Euphydryas aurinia</i> példányait a

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						korábbi években tapasztaltaknál magasabb számban figyeltük meg.
15.	Közösségi jelentőségű lepkék felmérése (<i>Maculinea teleius</i>)	Dr. Szentirmai István, Bedenek Tamás	Kondorfa Máli-rét, Keszérűszer	Intézményi keret	144	A LIFE Metamorphosis projekt keretében végrehajtott élőhelykezelések hosszútávú hatásait monitoroztuk transzekt menti számlálással. A vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) esetében a négyeszeri bejárás alkalmazásával a Máli-réten 55 míg Keszérűszeren 88 példány jelenlétét rögzítettük. Az egyedek eloszlása a keszérűszeri élőhelyen nagyjából egyenletesnek mondható. A Máli-rét esetében a rét degradáltabb részeit lefedő első hat szakaszban összesen két lepkét detektáltunk. Ezzel szemben a hármas és négyes kezelési egység diverzebb foltjaiban minden esetben nagyobb számban fordultak elő repülő vagy a vérfű virágzatán táplálkozó, petéző egyedek.
16.	Közösségi jelentőségű lepkék felmérése (<i>Maculinea nausithous</i>)	Dr. Szentirmai István, Bedenek Tamás	Kondorfa Máli-rét, Keszérűszer	Intézményi keret	144	A LIFE Metamorphosis projekt keretében végrehajtott élőhelykezelések hosszútávú hatásait monitoroztuk transzekt menti számlálással. A sötétaljú hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) esetében a négyeszeri bejárás alkalmazásával a Máli-réten 9 míg Keszérűszeren 6 példány jelenlétét rögzítettük. Az

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						egyedek élőhelyen belüli előfordulása jól lekövette a kinyílt állapotú őszi vérfű (<i>Sanguisorba officinalis</i>) jelenlétét.
17.	Közösségi jelentőségű lepkék felmérése (<i>Lopinga achine</i>)	Dr. Szentirmai István	Szakonyfalu Szakonyfalui-patak völgy	Intézményi keret	201	A LIFE Metamorphosis projekt keretében végrehajtott élőhelykezelések hosszútávú hatásait monitoroztuk transzekti menti számlálással. A célfajok közül a sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>) esetében a felmérést Szakonyfalu község határában a Szakonyfalui-patak völgyében előforduló populáción végeztük. A háromszori bejárás alkalmával összesen 57 példány jelenlétét rögzítettük.
18.	Közösségi jelentőségű lepkék felmérése (<i>Lopinga achine</i>)	Scherer Zoltán	Alsószőlőnk Cselin-patak völgy	Intézményi keret	990	Az alsószőlőnk Cselin-patak völgyében végítettük el a sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>) populációméret becslését. A vizsgálat célja a következő években megvalósuló élőhelyfejlesztési kezeléseket megelőző alapállapot felmérése volt. 237 egyedet jelöltünk meg (126 hím és 111 nőt), 111-et fogtunk vissza (46,8 %-os visszafogási arány). A szuperpopuláció becslés mérete: 238 hím és 209 nőt.
19.	Közösségi jelentőségű lepkék felmérése	Dr. Szentirmai István,	Orfalu, Gödörháza	Intézményi keret	201	A LIFE Metamorphosis projekt keretében végrehajtott élőhelykezelések hosszútávú ha-

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
	(<i>Euphydryas aurinia</i>)	Bedenek Tamás				tásait monitoroztuk transzekt menti számlálással. A lápi tarkalepke esetében az ötszöri bejárás alkalmával Orfalun 116, míg Gödörházán 69 példány jelenlétét rögzítettük. Az évre jellemzően a lepkék rajzása a megszokottnál korábban kezdődött.
20.	Közösségi jelentőségű lepkék felmérése (<i>Proserpinus proserpina</i>)	Dr. Szentirmai István, Bedenek Tamás	Őrségi Nemzeti Park működési területe	Intézményi keret	424	6 mintavételi helyen összesen 19 alkalommal lámpáztunk. A 19 alkalomból mindössze 2 esetben, összesen 3 imágó repült fényre, minden alkalommal Kercaszomoron. A fényre repülő egyedeken kívül 1 táplálkozó egyedet figyeltünk meg szintén Kercaszomoron. Herényó állapotú egyedből összesen 18-at találtunk 3 különböző helyen. 15 L3-L5 stádiumú hernyót Újbalázsfalván, 1 L5 fejlettségű lárvát Őriszentpéteren és további 2 egyedet, egy L2 és egy L3 hernyót Kercaszomoron.
21.	Vadon Terület monitorozása – lepkék	Dr. Szentirmai István, Szakál Bianka, Bedenek Tamás	Kondorfa	Intézményi keret		2024-ben megkezdtük a kondorfai Vadon Terület védett lepke populációinak vizsgálatát. Két olyan fajt választottunk ki melyek viszonylag jól monitorozhatók és egy-egy élőhely típus indikátoraként is alkalmazhatók. A gyepes élőhelyek esetében a jó természetességű rétek, legelők jellemző faját, a sávós szövőt (<i>Lemonia dumi</i>), míg a cserjések esetében

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozási forrás	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						a sárga gyapjasszövőt (<i>Eriogaster catax</i>) választottuk. A sávos szövőből 30 példányt figyeltünk meg. A sárga gyapjasszövő esetében összesen 46 hernyófészket találtunk.
22.	Ürge monitorozás a Kenyeri reptéren	Bedenek Tamás	Kenyeri reptér	Intézményi keret	288	A terület teljes lejárása során tíz fő részvételével összesen 297 friss ürgelyukat számoltunk, amely 166-tal több, mint amennyit 2023-ban feljegyeztünk. Az elmúlt években tapasztalt drasztikus állomány csökkenés valószínűleg a visszajára fordult és kenyeri állomány növekedésnek indult.
23.	Pelemonitorozás	Bedenek Tamás	Kőszeg, Szalafő, Kondorfa	Intézményi keret	316	A Kőszegi Alsó-réten kihelyezett 25 odút egy-egy alkalommal ellenőriztük, azonban egyik odúban sem találtunk pelét. A Szalafőn és Kondorfán kihelyezett odúkat kétszer ellenőriztük. Az első ellenőrzés alkalmával 5 nagy pelét (<i>Glis glis</i>) találtunk. A második ellenőrzést során az odúkban egyetlen egyedet sem találtunk.
24.	Vízimadár monitoring a Rábán	Végh Attila	Rába folyó Szentgotthárd-Csákánydoroszló közötti szakasza	Intézményi keret	345	2024-ben két alkalommal kenuztuk végig a Rába Szentgotthárd és Csákánydoroszló közötti védett szakaszát, először május, majd június elején. Kis liléből (<i>Charadrius dubius</i>) 11 felnőtt és 2 fiatal egyedet, billegőcankóból (<i>Actitis hypoleucos</i>) 27 egyedet, erdei cankóból (<i>Tringa ochropus</i>)

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
						11 egyedet figyeltünk meg. Hegyi billegetőből (<i>Motacilla cinerea</i>) 13, jégmadárból (<i>Alcedo atthis</i>) pedig 8 egyedet számoltunk.
25.	Ritka és telepesen fészkelő madárfajok (RTM) felmérése	Végh Attila	Órségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Intézményi keret	345	A felmérés 2024-ben összesen 23 fajra terjedt ki. Részletes eredményeinket lásd alább.
26.	Kétlábú és hüllő közösségek monitorozása	Dankovics Róbert	Szentgotthárd, Hársas-tó; Szakonyfalu, Grajka-völgy; Őriszentpéter, Kis vadkacsás-tó; Farkasfa Sásas-tó,	Természetvédelmi szakmai keret	750	A 13 mintavételi napon, összesen 21 mintavétel alkalmával az alpesi gőte (<i>Ichthyosaura alpestris</i>), az alpesi tarajosgőte (<i>Triturus carnifex</i>), a sárgahasú unka (<i>Bombina variegata</i>), a barna varangy (<i>Bufo bufo</i>), a mocsári béka (<i>Rana arvalis</i>) az erdei béka (<i>Rana dalmatina</i>) és a gyepi béka (<i>Rana temporaria</i>) szaporodó állományainak aktuális állapotát mértük fel.
27.	Kisemlős közösségek monitorozása bagolyköpetek alapján	Dr. Horváth Győző	Órségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területe	Természetvédelmi szakmai keret	500	A 2024-es évben négy településről származó 98 gyöngybagoly köpet vizsgálatát végezték el. Összesen 299 kisemlős egyed került elő, amelyek 14 kisemlős zsákmánykategóriához tartoztak. Legnagyobb egyedszámban a mezei pocok volt, melynek relatív aránya megközelítette a 46%-ot. A dominancia sorrend második helyére az erdei egerek kerültek 13,38%-os abundancia értékkel.
28.	Egyedi tájértékek	Czibik Eszter	Felsőjánosfa,	Intézményi keret	624,18	A felmérést Felsőjánosfa,

No.	Monitorozási projekt tárgya	Kutató	Monitorozási projekt helyszíne	Monitorozás forrása	Forrás nagysága (eFt)	Kutatás főbb eredményei
	felmérése	(ÖNPI)	Felsőszenterzsébet, Ispánk, Kercaszomor, Kerkáskápolna, Kistrákos, Magyarzombatfa, Nagyrákos, Szatta, Velemér	nyi keret		Felsőszenterzsébet, Ispánk, Kercaszomor, Kerkáskápolna, Kistrákos, Magyarzombatfa, Nagyrákos, Szatta, Velemér településeken végeztük el. Összesen 144 egyedi tájérítéket rögzítettünk.
Összesen:					15 735	

Nagygombák monitorozása

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében 2004-től kezdődően folyik a nagygombák monitorozása a Szalafői Őserdő Erdőrezervátum területén hároméves ciklusokban, két felmérési ciklus között legalább három év kihagyással. Ennek megfelelően a korábbiakban 2004, 2005, 2006 és 2010, 2011, 2012, majd 2016, 2017, 2018 években történt tavaszi, nyári és őszi felvételezés. A vizsgálatok fő célja az erdőgazdálkodás lomberdők nagygomba-közösségeire gyakorolt hatásának vizsgálata és a gombaközösségek változásainak hosszú távú nyomon követése. A monitorozásból kinyert információk később a természetvédelmi tervezés során hasznosulnak a gyakorlatban. 2023-ban újabb hároméves felmérési ciklust kezdtünk, az alábbi összefoglaló a felmérés második évére, 2024-re vonatkozik.

Ez az ősz egyedülálló volt ezen hosszú távú felmérés történetében, ugyanis még soha nem került feljegyzésre olyan eset, amikor a referenciaként beállított, gazdálkodással érintett erdőt reprezentáló "C" terület termőtest-produkcióban és a gombafajok számában is megközelíti az egyik rezervátumi terület – jelenleg az "A" – ilyen értékeit. A jelenlegi meghatározottsági szint mellett eddig még a veszélyeztetett gombafajok számában sem mutatkozott jelentős különbség a "C" és a rezervátumi területek között.

Mindezek ismeretében az a következtetés talán már most levonható, hogy ha a vegetációs időszakon belül, megfelelő időintervallumban érkezik nagymennyiségű csapadék, az a gazdálkodással érintett referenciaterületen is annyira szinkrón termőtestképzésre tudja bírni a gombavilágot, hogy egyszerre akár hasonló mennyiségű gombafaj is teremhet rajta, mint amennyit rendszerint a rezervátumi területeken lehetett megfigyelni az utóbbi, nagyrészt száraz években. 2024-ben az "A" és a "C" terület gombavilágai tehát hasonló mértékben sokfélék, ám a rezervátumbéli "A" terület a szárazabb, "nehezebb" években is több, és természetvédelmi szempontból is számos értékes gombafajnak tudott termőtestképzésre is alkalmas élőhelyet biztosítani, mint a "C" terület. 2024-ben az "A" terület megszokottnál alacsonyabb produkciója egyelőre rejtély.

Védett növényfajok monitorozása

- A bordapáfrány (*Blechnum spicant*) a nemzeti park területén elterjedési területének határán található, állománya folyamatosan fluktuál: egyes szubpopulációk eltűnnek, míg újabbak kerülnek elő. A Kőszegi-hegységben ismert 2 előfordulási helyszínen jelenleg is megvan és újakat is detektáltunk, azonban több vendvidéki állománya eltűnt vagy visszaszorult. Szalafőn is új lokalitáson jelent meg. Összességében állományát stabilnak tekinthetjük.
- A széleslevelű harangvirág (*Campanula latifolia*) egyetlen, az igazgatóság működési területéről ismert állománya a Kőszegi-hegységben található. A kerítéssel védett populáció egyedszáma stabil, élőhelyének állapota kielégítő.
- A tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*) állományai szinte teljes egészében fiatal akácos alatti, kaszálatlan növényzetben találhatók, ez az egyedek kihajtását, fényhez jutását nagyban nehezíti, de később, a felnövekvő fák árnyaló hatása feltehetően csökkenti a az egyéb lágyszárú fajok konkurenciáját. A 2024-es felmérést egy ember végezte, az összehasonlításnál ezt figyelembe véve a faj helyzete stabilnak tekinthető.

- Az osztrák zergevirág (*Doronicum austriacum*) esetében kapacitáshiány miatt csak részben és túl későn történt meg a 2023-ban esedékes felmérés, emiatt 2024-ben megismételtük a faj felvételezését a trend megállapítása és az adatok összehasonlíthatóságának érdekében. A terepi tapasztalatok alapján a faj helyzete az igazgatóság működési területén stabilnak mondható.
- A kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*) két állományát monitorozzuk hosszabb ideje. A Szőcei lápréten a korábbi évekhez viszonyítva 2014-ben drasztikusan visszaesett az egyedszám, majd az aktív beavatkozások (magszórás, nyílt felszín kialakítása, a konkurens növényzet rendszeres visszaszorítása) eredményeként sikerült átmenetileg stabilizálni az állomány helyzetét. 2022-től a szőcei-láprét egyes lokalitásainak vízellátása folyamatosan romlik, a harmatfű élőhelyét tápláló forrás feltehetően teljesen elapadt. 2024-re csak a korábban nyitott nyers felszínnek É-i kitettséggel oldalában maradt meg a faj. 2011-ben a Grajka-patak völgyében található korábbi élőhelyére sikeresen vissztelepítettük a fajt. A rétegforrás területén azonban a rendszertelen kezelés következtében visszaesett az egyedszám, 2021-re a faj el is tűnt. Azóta minden évben minimum kétszer kezeltük élőhelyét, de a vízállapot romlása miatt továbbra sincs jelen a faj a területen, jelen állapotában nem alkalmas neki ez az élőhely. A fekete-tavi állomány a láp feltöltődése, elsásosodása miatt csökkenő tendenciát mutat, de még nagy egyedszámmal jelen van a területen. A Szentgotthárd-Farkasfa területén található Sásos-tó nevű lápi zsombékos úszóláp feltöltődésén 2014 őszén, a Fekete-tóról származó magok kijuttatása útján telepített állomány mára önfenntartóvá vált, több, mint 2300 egyed előfordulása ismert innen, mára ez a legnagyobb állomány Igazgatóságunk területén.
- A hóvirág (*Galanthus nivalis*) esetében 2024-ben is arra törekedtünk, hogy az ismert, de korábban még nem felmért, adatbázisunkból hiányzó állományok közül minél többet felmérjünk. Ennek megfelelően Bő, Bük, Csepreg, Csöde, Gőr, Ivánc, Katafa, Kenyeri, Kisunyor, Lukácsháza, Magyarszecsőd, Nádasd, Óriszentpéter, Répceszentgyörgy, Sorkikápolna, Sorokpolány, Sótorny, Tompaládony, Uraiújfalu, Zalalövő települések határában több, mint 1 150 000 újabb egyedet rögzítettünk.
- A kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*) a nemzeti park területén található mocsár- és lápréteken általánosnak mondható, gyakori faj. Monitorozására 2006-ban Felsőmarácon, majd 2009-ben Csörötneken jelölt ki az igazgatóság egy-egy 1x1 km-es mintaterületet. Mindkét terület esetében állománycsökkenést tapasztalunk, amelyet feltételezhetően a nem megfelelő kezelés és a vízháztartás megváltozása eredményez. Emiatt a kezelés átalakítását tervezzük.
- A szibériai nőszirm (*Iris sibirica*) esetében a virágzó egyedek száma évenként nagy eltérést mutathat, azonban a faj általános elterjedtsége alapján stabilnak mondható a térségben. Az utóbbi években fény derült rá, hogy a kijelölt mintaterületen az azt kezelő gazdálkodó hosszú ideje műtrágyázást végez. Feltehetőleg ezzel is összefüggésbe hozható az állomány csökkenése. Egy másik veszélyeztető tényező, hogy a területet kezelő gazdálkodó minden évben kétszer kaszálja a területet, és a második kaszáláskor nem hagy kaszálatlan területrészeket sem. Így a szibériai nőszirm nem képes magot érlelni, illetve a kezelés túl intenzív számára. Az előző években tapasztalt kezelési hiányosságokat sikerült a gazdálkodóval egyeztetni. A terepi tapasztalat az, hogy a virágzó egyedek kisebbek, alacsonyabbak, mint a korábbi években, de a felmérés eredménye szerint az egyedszám nőtt. Állományát stabilnak értékeljük.

- A heverő iszapfű (*Lindernia procumbens*) a csapadékviszonyoktól és a művelési módoktól erősen függő növényfaj, ezért előfordulási adatainak sora természetesen jelentős ingadozást mutat. 2024-ben a korábbi ismert élőhelyeinek többségén kerestük a fajt, de számos lokalitáson nem sikerült megtalálnunk. Feltételezhetően a száraz időjárás kedvezőtlen hatással volt az állományaira. A faj állományváltozásainak tendenciája azonban nem meghatározható, amelynek oka elsősorban a heverő iszapfű fajra jellemző erős évjáráthatás.
- A korpaűfajok (*Lycopodium spp.*) felmérése tovább folyt a 2024-es évben. Működési területünkön az Őrség és Vendvidék mellett a Kőszegi-hegységben találkozhatunk négy korpaűfajjal, a kapcsos korpaűvel (*Lycopodium clavatum*), a kigyózó korpaűvel (*Lycopodium annotinum*), a lapos korpaűvel (*Diplazium complanatum*) és a részeg korpaűvel (*Huperzia selago*). Korábban nem történt szisztematikus felmérés, azonban a terepi tapasztalatok azt mutatják, hogy minden faj erősen veszélyeztetett, visszaszorulóban vannak.
- Az európai struccpáfrány (*Matteuccia struthiopteris*) helyzete az igazgatóság működési területén jelenleg stabilnak mondható. Ugyanakkor a vendvidéki Szakonyfalui-patak völgyében egy korábban végzett fakitermelés nyomán egyik jelentős állománya komoly egyedszámcsökkenést szenvedett el. A Szölnöki-patak mentén körülbelül 50 egyedes állománya él, ez stabilan megvan, de ennek felmérése idén elmaradt, jövőre pótoljuk. A kőszegi állomány továbbra is stabil. A velemi állomány téves adat, ott nincs természetes struccpáfrány előfordulás.
- A vidrafű (*Menyanthes trifoliata*) működési területünkön egyetlen helyen fordul még elő, a Farkasfa-Orfalu-Szalafő határain fekvő Fekete-tó elnevezésű lápterületen. Hosszú évek óta csak vegetatív állapotban találkoztunk vele, azonban 2024-ben 3 tő virágzó egyedet detektáltunk, állománya egyelőre stabil. Korábban a Kőszegi-hegység területén, Velem község határában fordult elő egy égerláp felnyíló, vízállásos foltján. Az élőhely azonban az utóbbi évtizedben erősen átalakult, nyílt vízfelület csak rövid időszakokban jelenik meg, valamint a környező fák és cserjék leányékolták, elfoglalták területét. A faj szőcei Gyertyános-völgyi láptó területéről való eltűnése nehezen magyarázható. A tó körül jelentős a vadnyomás, feltételezhető, hogy ez is hozzájárulhat annak eutrofizációjához.
- A tőzegeper (*Potentilla palustris*) szőcei állománya a monitorozás kezdete óta folyamatos csökkenést mutatott, emiatt a lápi növények szaporítókertjében is szaporítjuk, továbbá a szőcei láprétre több lokalitásra telepítettünk ki. A cserjék és az aranyvessző (*Solidago gigantea*) visszaszorítása a továbbiakban is fontos feladat. A faj védelmében további betelepítés is történt a Vadkacsás-tóba és a Farkasfán található Sásos-tóba. 2016-ban előbbi helyre ültetett 2 tő elpusztult, de az utóbbi helyen lévő 4 tő megereedt. Ezek vitálisak és cserjésedés sem veszélyezteti őket. 2016-ot követően évente további 2-4 db ex situ szaporításból származó tő kerül kihelyezésre a Sásos-tóba. A telepítés a felmérések adatai alapján egyértelműen sikeresnek ítéltető, mára itt él működési területünk legnagyobb állománya.
- A zergeboglár (*Trollius europaeus*) felmérése 2023-ban csak részben történt meg, amit 2024-ben póoltuk. Feltehetően a hektikus csapadékeloszlás, hosszú, aszályos időszakok vezettek oda, hogy korábbi időszakokhoz képest szinte minden állományban csökkent a felmért egyedszám.

Cönológiai monitorozás

Az NBmR társulásmonitorozás gyepek vegetáció monitorozás keretében 2024-ben a bozsoki Zsidó-réten és Kovácsi-réten található kiszáradó kékperjés láprét (*Succiso-Molinietum*) és a fekete-tavi csillagocskás sásos (*Carici echinatae-Sphagnetum*) társulások felmérése történt meg az NBmR módszertan szerint.

A Zsidó-réten kijelölt kiszáradó kékperjés láprét (*Succiso-Molinietum*) mintaterület jelentős része a társulásra nézve már nem volt tipikus, emiatt 2022-ben újabb, 50 x 50 méteres mintaterület kijelölése vált szükségessé az ex lege védett bozsoki Kovácsi-réten, ahol a társulás nagyobb területen, megfelelő talajvíz-állapot mellett ma is megvan. 2024-ben mindkét lokalitáson elvégeztük a társulás felmérését.

A **Zsidó-réten** a 2024-es adatok kiértékeléséből a terület további szárazodására következtetünk. A kaszálás és a szárazodás a kékperjés állományrész visszaszorulását (ill. a nyúlfarkfüves láprét-fragmentum szinte teljes eltűnését) idézte elő. 2001-ben több, mint a mintaterület fele volt tipikus *Molinietum*, 2024-ben kb. az ötöde. Ez a tendencia elsősorban a klímaváltozásnak, csapadékhányynak tudható be, ugyanakkor a rét mozaikos kaszálásával lassítható. Ennek megfelelően a Zsidó-rét legnagyobb részén évi egyszeri, májusi kaszálást fogunk végezni, 20-30% fennhagyásával. A kékperje és nyúlfarkfü-dominanciájú részeket pedig csak két évente fogjuk kaszálni. A **Kovácsi-réten** a kezelést szintén a fentieknek megfelelően tervezzük.

A fekete-tavi csillagocskás sásos (*Carici echinatae-Sphagnetum*) társulás növényzete a lágy-szárú fajkészlet alapján egyáltalán nem tipikus, hiszen annak karakterfajai közül gyakorlatilag csak a tőzegmohák (*Sphagnum* sp.) fordulnak elő nagyobb borítással. A *Carex echinata* csupán szóként van meg a mintaterületen, 2024-ben egy mintanegyzetben detektáltuk. Karakterfajnak tekintettük még a szintén ritka *Eriophorum angustifolium*ot is, bár a társulás leírásában ez az élőhelyet határoló területek jellemző faja. Korábban a szőcei lápréten volt egy szobányi foltja, mára ez is jelentősen átalakult. Jelenleg működési területünkön nem ismerünk olyan lokalitást, ahol azonosítható volna ez a társulás.

A védett fajok aránya a tőzegmohák nélkül igen alacsony, az értékek jelentősebb ingadozását a *Salix aurita* mintákba való bekerülése okozza. Ezt azonban a felmérést végző egyéni döntései is befolyásolhatták, vagyis, hogy mennyi mintanegyzetet helyezett füles füzes foltokra. Mivel a cserjeszintre nézve átfogó, fajonkénti borításadatokkal (nem csak az 1x1 m-es mintákra, hanem az egész mintaterületre vonatkozólag) nem rendelkezünk minden évből, ennek jelentőségét nem tudjuk pontosan megítélni.

A védett és a karakter fajok között is a legnagyobb borítási értéket a tőzegmoha fajok érték el 2024-ben is, a 2012-es, 2015-ös és 2018-as évekhez viszonyítva borításuk kismértékben csökkenő, de egyelőre közel azonos. Mivel szerepük az arányszámokban kiemelkedő, érdemes a kivonásukkal számolt mutatókat is áttekinteni. Ezek szerint 2009-óta a karakterfajok aránya folyamatos csökkenést mutat. Az alacsony arányszámok a *Carex elata* dominanciája miatt maradnak alacsonyak.

A monitorozás helyszínén gyomfajok egyáltalán nem találhatók, az előkerült védett fajok 2024-ben is a következők voltak: *Betula pubescens*, *Salix aurita*, *Drosera rotundifolia*, *Eriophorum angustifolium*, *Menyanthes trifoliata*, *Peucedanum palustre*, *Sphagnum* sp.

Élőhelytérképezés

2024-ben az O-047 Vasalja azonosítójú NBmR kvadrát élőhelytérképezését végeztük el NBmR protokoll szerint. A területről a legkorábbi felmérés anyaga 2003-as, az újratérképezés 11 év után történt meg (2014-ben), majd ezt követte a 2024-es felvételezés. 2003-ban 203, 2014-ben 460, 2024-ben 454 élőhelyfolt került elkülönítésre. Amíg a 2003-as anyag módszertani és pontossági hibák miatt alig vethető össze a későbbiekkel, addig a 2014-es és 2024-es állapot objektíven összevethető. A 10 év során történt ugyan néhány (lokálisan akár jelentős) beavatkozás, de az élőhelykínálat, az élőhelyek állapota és kiterjedése túl sokat nem változott.

A változások közül legjelentősebb az M80 autótér létrehozása, ami tájképileg is befolyásolja a kvadrát állapotát. Az autótér döntően szántókra, ill. néhány más másodlagos élőhelytípusra fektették rá a kvadrát déli sávjában.

Az erdők közül a gyertyános-kocsányos tölgyesek területe nem sokat változott, a gyertyános-kocsánytalan tölgyesek és bükkösöké (néhány nagyobb felújítás miatt) kismértékben csökkent. A nem őshonos fajtájú erdők területe csökkent, látványosan folytatódott pl. az ültetett lucfenyvesek visszaszorulása: a 2003-as 91 ha után 2024-re csak 17 ha maradt meg. Az akácosok aránya nem változott. Az idegenhonos fajokkal elegyes erdők aránya egy keveset nőtt, ez főleg azzal magyarázható, hogy a korábban tisztán idegenhonos fajtájú állományok egy része átalakult elegyes állománnyá.

A gyepek területe (minden típust, a leromlottakat is beleértve) 2014-hez képest 10 ha-ral csökkent (120 ha-ra), ennek oka néhány beszántás, de főleg az M80 út kialakítása és egyes korábban nyílt foltok becserjésedése. A természetközeli gyepek kiterjedése nem változott. A teljesen átalakított területek aránya jelentősen nőtt (10% fölé), ennek fő oka az M80 autótér okozta növekedés.

Vadon Terület monitorozása – növénytakasúások változásának vizsgálata

Az Őrségi Nemzeti Park által létrehozott Vadonterület döntő többsége gyepekből, kisebb részben parlagokról és cserjésekből áll. A fás területek nagyrészt akácosok, kisebb részben gyertyános-tölgyesek. A terepi megfigyelések szerint a bölények a keleti oldalon lévő gyertyános-tölgyesben tartózkodnak, míg a legelésük hatása a völgy aljában lévő mocsártereken figyelhető meg. A mezofil és száraz gyepeken legelés nyomai nem látszódtak a felmérés idején, ezek állapota az első felmérés óta jelentősen romlott. Ugyanez mondható el a terület északi részén lévő felhagyott szántókról, ahol a magas aranyvessző a korábbi felméréshez képest látványosan terjedt. Ezért továbbra is javasolt- a közút közelében lévő parlaghoz hasonlóan- a transzekteket nem tartalmazó gyepek és parlagok évi egyszeri kaszálása és a széna elhordása. A gyepek fenntartó kezelése leginkább a mintaterület nyugati részén lenne kívánatos.

Vadon Terület monitorozása - fészkelő madárállományának felmérése

A területe 10 felmérési pontot jelöltünk ki, minden ponton 10 percet töltöttünk. Eközben feljegyzésre került minden látott és hallott madár. Összesen négy alkalommal végeztük ezt a felmérést a költési időszak során, ebből háromszor nappal, egyszer éjszaka. A nappali felméréseket a reggeli órákban, ideális időjárási viszonyok között. A felmérések időpontjai: április 13., május 12., június 8. Az éjszakai felmérés a teljes besötétedés után, május 24-én történt.

A négy felmérés során összesen 42 madárfaj 363 egyedét rögzítettünk. A 42 fajból 3 biztosan nem fészkel a Vadon Területen, 12 faj fészkelése lehetséges (A kategória), 20 faj költése valószínűsíthető, míg 7 faj fészkelése bizonyosságot nyert. Nyilván a költő madárfajok száma lényegesen magasabb, mint 7, azonban a bölények miatt a terület nem járható be szabadon, így például nincs lehetőség a fészkek felkutatására. Kiemelkedő jelentőségű a terület tövisszűrő gébics állománya, az 1-es és a 10-es pont kivételével mindenhol észleltük, különösen nagy számban a rezervátum középső blokkjában, minimum 20 pár költhet a területen. A másik jelentős állományú, ritkának számító faj a rozsdás csuk, melyet az 1-es, a 2-es, a 3-as, a 7-es és a 8-as pontokon is észleltük. Az egyes és a kettes pontról egyszerre 2-2 párt is megfigyeltünk.

Természeti területek élőhelytérképezése

A Vas vármegye nem védett területein lévő erdőtömbök élőhelytérképezését végeztük el az NBMR protokoll szerint 2024 október és december között. A térképezendő területek nagyrészt nagyobb erdőtömbök, melyek a vármegye déli részén helyezkednek el. Mindegyik térképezendő folt a Nemzeti Ökológiai Hálózat része. A felmért élőhelyekről az egyes erdőtömbök tekintetében adunk összefoglalást.

Pinkamindszent: A település közelében két, jól elkülönülő erdőtömböt vizsgáltunk. Az egyik, kisebb terület a településtől nyugatra, közvetlen az osztrák határ mentén található. A közúttól délre lévő erdőfoltban döntően fiatal kocsánytalan tölgyes ültetvények vannak. A korábbi erdőgazdálkodás nyomaiként ma még kisebb lucos és erdei fenyves foltok találhatók, melyeket a közeljövőben valószínűleg lombos fafajokra cserélnek le. Idős, természetesen állomány nem található itt, az ültetvények természetessége alacsony. A közúttól északra fennmaradt néhány középkorú gyertyános-tölgyes folt, melyekben a fiókás tyúktaraj (*Gagea spathacea*) potenciális előfordulását érdemes lenne vizsgálni tavasszal. A faállományok többsége itt is ültetvény, melyek nagy része erdei fenyő. Az erdőfoltban még fennmaradtak lucosok, ezeket a közelmúltban kezdték el levágni. A terület keleti részén jelentős az akácosok, akáccal elegyes erdők térfoglalása. A fennmaradt gyertyános-tölgyeseken kívül nagyrészt csak ültetvények vannak, melyek rossz természetességűek. A település és Nagykölked közötti Szentkirályi-erdő egy elég nagy erdőtömb, melynek északnyugati-határmenti-részein egy összefüggő idős gyertyános-tölgyest találtunk. Bér struktúráját tekintve jó természetességűnek mondható ez a kiterjedt folt, de fajkészlete eléggé szegényes. Kora tavaszi geofiton aszpektus vizsgálandó, de feltehetően az is szegényes. Az erdőtömb délnyugati részén szintén van egy nagyobb gyertyános-tölgyes állomány, de ezt az utóbbi években nagymértékben termelik ki. A természetes erdők jelentős részét átalakították, jellemzőek a nudum vagy gyertyánnal elegyes kocsánytalan tölgyes ültetvények. A fenyőültetvények közül a lucosok átalakítása jelenleg is zajlik, a fennmaradt idős állományok pusztulóban vannak. Jelentős kiterjedésben vannak erdei fenyő ültetvények, melyek közül a szedres és a gyertyán alsószintes típusok különíthetők el. Az erdőtömb központi részén jelentős kiterjedésben vannak vörös tölgyesek. Akácosok térfoglalása nem jelentős, ezek állományait főleg az erdőtömb szélén találtuk. Kisebb égerültetvények is vannak a területen. Említésre méltó egy békabuzogányos-zsombéksásos mocsárfolt az erdő közepén, melyet tavasszal érdemes lehet alaposabban megvizsgálni. Az erdőfelújításokban az inváziós fajok közül az akác és a magas aranyvessző okoz problémát.

Körmend: A térképezendő terület a jelentős kiterjedésű Alsó-erdő, mely Körmend és Egyházásrádóc között helyezkedik el. Az előző erdőtömbhöz hasonlóan itt is meghatározóak az ültetvények. Az erdők nagy részét kocsánytalan vagy kocsányos tölgygel újították fel, melyek

később gyertyánnal elegyednek. Jelentős kiterjedésben vannak erdei fenyő ültetvények is a területen. A vörös tölgyesek itt is számos erdőtömbben megtalálhatók, ezek nagyrészt középkorú vagy idős állományok. Az akácok térfoglalása csekély, azok főleg az erdő délkeleti, keleti részén vannak jelen. A területen nagy kiterjedésben vannak még gyertyános-tölgyesek, ezek azonban szinte teljesen üresek, a lágyszárú karakterfajok hiányoznak belőlük. A keleti részen főleg a galagonyás cserjeszintű állományok a meghatározóak, míg a központi területek gyertyános-tölgyesei nagyrészt nudumok. A déli és a nyugati részeken találhatók éger és kőris elegyes állományok melyek sásosak és sédbúzasok, ezek feltehetően egykor mocsári tölgyesek vagy kőrises mocsárerdők voltak. A legszebb ilyen jellegű állományok a Harasztifalu mellett lévő kisebb erdőtömbben vannak. Itt nagyobb kiterjedésű magassásosok is találhatók, értékes fajuk a dárdás nádtippa (*Calamagrostis canescens*). Ezeket a mocsárerdőket javasolt felmérni a tavaszi időszakban. Inváziós fajok közül gyakori az akác és a magas aranyvessző, de terjedőben van a kései meggy, amerikai karmazsinbogyó is.

Olaszfa: A felméréndő erdőtömb az Olaszfai-erdő egy központi része, ahol meghatározóak az akácültetvények és az erdei-fenyő ültetvények. A lucosok és a vörös tölgyesek részaránya csekély. A központi területeken vannak jó természetességű gyertyános-tölgyesek és büккеlegyes gyertyános-tölgyesek, melyek tavaszi aszpektusa vizsgálándó. Az erdőtömb északi részén vannak füves tölgyesek, valószínűleg egykori legelőerdők maradványaként. Ezek sajnos eléggé leromlott állapotban vannak, akáccal elegyesek. Említésre méltóak a szegélyükben lévő csarabos foltok. Az egyik, szórónak használt sásos mélyedésben erős állománya él a védett heverő iszapfűnek (*Lindernia procumbens*). A terület központi részén egy nagy kiterjedésű parlageregetű gyepterület található, melyet kaszálnak. Inváziós fajok közül a területen az amerikai karmazsinbogyó, akác, bálványfa, parti szőlő és a magas aranyvessző fordul elő.

Szajki-erdő: A Hosszúpereszteg és Túrje között elterülő nagy erdőtömbben a faültetvények a meghatározóak. Az erdőket nagyrészt hazai tölgyekkel újítják fel, ezek közül nagyon sok az elegyetlen állomány. Az erdei fenyővel felújított erdők részaránya nem magas, a fafaj főleg spontán elegyedik a tölgyültetvényekben. Az erdőtömb északi részén még viszonylag nagy kiterjedésben vannak gyertyános-tölgyesek (egy idős, szentély jellegű állományt is azonosítottunk), de a déli részen már nagyrészt átalakított állományok vannak. A Csörgő-patak mellett vannak még viszonylag jó állapotú gyertyános-tölgyesek. Ezek némelyikét korábban bükkal elegyítették. Geofiton aszpektusuk jó lehet. A déli részen korábban genyőtés tölgyesek is lehetnek, de ezek ma már teljesen hiányoznak, a genyőte is csak elvétve jelenik meg az útszéleken. A térképezett területe kívül érdemes lenne még keresni jó természetességű cseres-tölgyeseket. A Szajki tavak mellett természetsszerű ligeterdők már nem fordulnak elő, oda főleg éget telepítettek elegyetlenül. A térképezett területen belül található egy erdei vízállás (ex lege láp) is, melyet az állatok dagonyázása már teljesen átalakított, annak szegélye homogén békaszittyós. Elterjedt inváziós fajok: akác, amerikai karmazsinbogyó, magas aranyvessző, kései meggy (déli részen).

Farkas-erdő: A terület nagy része sokáig legelőerdő volt, melyet a múlt század elején erdősítettek be, ennek megfelelően a természetsszerű állományok aljnövényzete szegényes. Az erdőtömböket nagyrészt kocsánytalan tölgygel újítják fel, a büккеlegyes gyertyános-tölgyesek fogyatkoznak. Legnagyobb kiterjedésben a gyertyános-tölgyesek vannak, de ezek közül már kevés az idős állomány. Kisebb foltokban a dombhátakon vannak cseres-tölgyesek is, ezek azonban többnyire jellegtelen állományok. A Csikászó-patak menti fűzligetek napjainkra kiszáradtak a vízfolyással együtt. A térképezett területen belül található erdei vízállások a rendszeres dagonyázások miatt degradálttá váltak, békaszittyósok. A területen meghatározóak a tölgy ültetvények és az erdei fenyő ültetvények. Akácok térfoglalása a térképezett terület déli

részen jelentős. Elterjedt inváziós fajok: akác, amerikai karmazsinbogyó, magas aranyvessző. Az erdőben vannak vadföldek, melyeken parlageredetű gyepek alakultak ki. Legnagyobb kiterjedésben a Csikászó-patak mellett található. A vadföldeket rendszeresen kaszálják. Térképezésre került a farkas erdő egyik távolabbi része is Köcsk mellett. Ez az erdőfolt szinte teljes egészében akácültetvény, kisebb erdei fenyves foltokkal elegyedve. Az ettől keletre lévő Heteyi-erdő már változatosabb. Az itteni idősebb gyertyános-tölgyeseket jelenleg termelik ki, így már csak különböző fafajú (erdei fenyő, akác, kocsánytalan tölgy) fiatal és középkorú állományai találhatók meg a területen. Értékesebb folt a Kodó-patak egykori lefűződött medre, ahol érdemes a tavaszi aszpektust vizsgálni. A patak torkolati szakasza menti élőhelyeket is vizsgáltuk. Az itt található mocsárrétek, magassásosok (*C. acutiformis*) és pántlikafüvesek azonban intenzíven legeltek, természetességük rossz. A Kodó jobb partján lévő élőhelyeket nagyrészt felhagyták, ezek nádasodtak, magaskórósodtak.

Összességében a felmért erdőkben az erdők felújítása mesterségesen történik, a természetesen felújított erdőrészek aránya alacsony. Az erdők gazdasági erdők, melyeket egy lépésben termelnek le és egy fafajjal újítják fel. Ennek megfelelően az élőhelyek állapota közepes vagy rossz, még a természetszerű erdők fajkészlete is szegényes. Ez a mesterséges erdőfelújítás kedvezőtlen hatásai mellett annak is köszönhető, hogy több erdőrészlet korábban gyep vagy szántó volt. Meghatározóak az ültetvények (erdei fenyő, tölgy, akác), ezek mellett gyertyános-tölgyeseket találunk. A jelentős vadállomány miatt az újulat általában kevés, így a természetes felújítás lehetőségei is korlátozottak.

Ritka és telepesen fészkelő madárfajok (RTM) felmérése

Ragadozómadarak:

faj	biztos revír	sikeres költés	sikertelen költés	kérdéses ki-menetelő költés	látott fióka
fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	7	4	2	1	8
darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>)	3			3	
parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)	1		1		
hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>)	2	1	1		1
vörös kánya (<i>Milvus milvus</i>)	1	1			2
barna kánya (<i>Milvus migrans</i>)	5	4	1		8
rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	8	6		2	9
gyöngybagoly (<i>Tyto alba</i>)	14	9		5	29
kuvik (<i>Athene noctua</i>)	4			4	
törpekuvik (<i>Glaucidium passerinum</i>)	0				
füleskuvik (<i>Otus scops</i>)	10			10	
uhu (<i>Bubo bubo</i>)	4	1		3	2

uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>)	0				
vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>)	1	1			3

Egyéb ritka és telepesen fészkelő madárfaj

- **Fehér gólya** (*Ciconia ciconia*): 2024-ben 225 fészkekben 191 pár költését követtük nyomon. A 157 sikeres párunknál 483 fióka kirepülését regisztráltuk.
- **Daru** (*Grus grus*): Az idei évben nem volt bizonyított költése a fajnak a vármegyében, de átnyaraló egyedek ismét feltűntek a korábbi fészkelőhelyen.
- **Haris** (*Crex crex*): Kőszegszerdahelynél 2, az Őrségi Nemzeti Park területén pedig 9 revírről volt tudomásunk. A 2024-es jó év volt a faj számára a vármegyében a csapadékos nyárnak köszönhetően. A keleti országrészből a költőhelyen tapasztalt áradások miatt sok madár áthúzódott a Dunántúlra. Emellett pedig az élőhelyeik kaszálása is későbbre tolódott a szokásosnál. A nemzeti park területén minden évben teljes felmérés zajlik, így lehetőség van az évek közti összehasonlításra. Ebből az látszik, hogy idén újabb helyeken is megjelentek a harisok, illetve egy-egy tradicionális költőhelyen jelentősen megnőtt a sűrűségük. Előfordult, hogy egy kb. 60 ha-os gyepkomplexumon egyszerre 5 dürgő hímét rögzítettünk. A nemzeti parkon kívül a felmérés csak a rendszeresen használt költőhelyekre szorítkozott, így nem tekinthető reprezentatívnak a vármegye területére.
- **Gólyatöcs** (*Himantopus himantopus*): Idén nem volt a fajnak bizonyított költése Vas vármegyében.
- **Gulipán** (*Recurvirostra avosetta*): Idén nem volt a fajnak bizonyított költése Vas vármegyében.
- **Küszvágó csér** (*Sterna hirundo*): Az idei évben nem volt bizonyított fészkelése a fajnak.
- **Gyurgyalag** (*Merops apiaster*) és **partifecske** (*Riparia riparia*): A Rába Szentgotthárd és Sárvár közötti szakaszán összesen 212 db költőüreget számoltunk a gyurgyalag esetében és 92-t a partifecske esetében. A gyurgyalag esetében ez jelentősen elmarad a tavalyi eredményektől, aminek alapvetően két oka van. Az egyik, hogy 2024-ben nem terjedt ki a felmérés a Csákánydoroszló-Sárvár közötti szakaszra, a másik pedig, hogy a júniusi árvíz elmosta a korábbi költőtelepek egy jelentős részét. A vármegye kavicsbányáiban további 297 gyurgyalag és 80 partifecske költőüreget találtunk. Mivel néhány rendszeresen használt fészkelőhely kimaradt, a felmérés nem tekinthető teljesnek.
- **Vetési varjú** (*Corvus frugilegus*): Április első felében ellenőriztük a vármegyében ismert telepeket. Az állományok túlnyomó része továbbra is Szombathely környékére koncentrálódik, valamint ezektől elkülönülve Szentgotthárdon találhatóak jelentősebb mennyiségben. A megyében 28 kisebb-nagyobb telepen összesen 1976 fészket számoltunk. A legnagyobb egyedszámban Táplánszentkereszten (2 helyen 495 fészkek), Szombathelyen a Pelikán parkban (360), Szentgotthárdon (345) és Vépen (110) és fészkeltek a madarak. Az előző évhez képest Szombathelyen több újabb fészke telep is előkerült.

Kétéltű fajok monitorozása

A Kis Vadkacsás-tó alpesi tarajosgőte állománya 2024-ben is sikeresen szaporodott. A tóban idén sem észleltük a gyepi békák szaporodó állományát. A Hársas-tavon a mintavételi területen nem tudtuk kimutatni a mocsári béka szaporodó állományát, és a barna varangy észlelt állománya is csökkent a korábbi években tapasztaltakhoz képest. Az időben elhúzódó és csaknem három héttel korábbra eltolódott szaporodási időszakban a mintavételi területen nem raktak petét a barna varangyok. A Sástóban a 2022-ben és 2023-ban tapasztaltakhoz képest a mocsári béka észlelt egyedszáma emelkedett, és peterakását is megfigyeltük. A magas tavaszi vízállás kedvezett a kétéltűeknek, így a tóra jellemző fajok kimutathatóak voltak. A Szakonyfalu (Grajka-völgy és Cigányrudas) mintavételi területen az időszakos vizek száma, kiterjedése és a vízborítás tavasszal megfelelő volt az alpesi gőte és a sárgahasú unka peterakásához. A sárgahasú unka fiatal példányait az őszi mintavétel során ki tudtuk mutatni. Az alpesi gőte észlelt legnagyobb egyedszáma tovább csökkent 2024-ben, és a lárvák átalakulásához szükséges vízborítás nem állt rendelkezésre a fejlődésükhöz szükséges teljes időszakban. Mindkét faj időszakos kis vizekben szaporodik, melyeket a szárazodás rendszeresen megsemmisít, ezért a területen nagyobb tókák kialakítása javasolt az időszakos vizekben szaporodó fajok (nem csak kétéltűek) állományainak és fajainak megőrzése érdekében. A Hársas-tóban szaporodó barna varangy és gyepi béka populáció egyedszáma jelentősen csökkent. A gyepi béka gyakorlatilag eltűnt az élőhelyről. Az út menti árok – az erdei béka kedvelt peterakó helye is – avarral töltődött fel, így az ebben kialakult vizek a kétéltűek számára szaporodóhelynek rövidesen alkalmatlanok lesznek. A 2005-ben elvégzett tisztítás megismétlése segíthetne a víztér megőrzésében. A tó szegélyében 2024-ben is megfigyeltük a mocsári teknősök (*Emys orbicularis*) több egyedét. A faj stabil megtelepedését a tojásrakó hely és a fiatal állatok kimutatása bizonyítja majd.

4.3 TIR-be betöltött és betöltésre előkészített adatok modulonként

Az OKIR vagyon és ingatlan moduljának adatokkal való feltöltése korábban megtörtént, így e modulok esetében 2024-ben csak aktualizálást végeztünk. Haszonbérleti szerződések közül 39 db-ot töltöttünk fel a rendszerbe. A védett objektum modulban jelenleg összesen 1723 rekord egyedi tájérték található. A biotikai adatbázisunkban rendelkezésre álló, 2017.01.01-2020.06.15. közt gyűjtött botanikai, mikológiai és zoológiai adatokat megküldtük. 2024-ben összesen 9723 rekord adatot készítettünk elő feltöltésre.

4.4 Jelentési kötelezettség

Igazgatóságunk a kutatási és monitorozási feladatokat a „Természeti értékek védelme” szakmai keretből végezte el. Tárgyévben a 2023-ban elvégzett feladatokról számoltunk be az AM Természetmegőrzési Főosztálya felé.

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1 A) Természetvédelmi kezelési tervek

Igazgatóságunk működési területén, a meglévő tizenegy, egyedi jogszabállyal létesített országos jelentőségű védett természeti területből hat rendelkezik jogszabályban kihirdetett kezelési tervvel:

- Jeli Arborétum Természetvédelmi Terület: 86/2015. (XII. 21.) FM rendelettel módosított 109/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Kámoni Arborétum Természetvédelmi Terület: 162/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Körmendi-kastélypark Természetvédelmi Terület: 20/2016. (III. 30.) FM rendelettel módosított 152/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Kőszegi-tőzegmohás láp Természetvédelmi Terület: 29/2006. (V. 22.) KvVM rendelet;
- Sághegyi Tájvédelmi Körzet: 16/2008. (VI. 3.) KvVM rendelet;
- Jáki kardvirágos erdő Természetvédelmi Teerület: 40/2020. (VIII. 7.) AM rendelet.

A Kőszegi TK kivételével a többi védett terület kezelési terve elkészült, de még nem került sor a területi szintű egyeztetés lefolytatására.

2013-ban készült az Őrségi Nemzeti Park kezelési övezetei lehatárolásának tervezete. Az Igazgatóság és a Szombathelyi Erdészeti Zrt., valamint a Zalaerdő Zrt. kompromisszumos megállapodásának megfelelően a védett terület 3%-a került a természeti övezetbe, 95%-a a természetkímélő hasznosítási övezetbe és 2%-a a szolgáltató övezetbe. 2019-ben újratárgyaltuk az erdőgazdaságokkal a természeti övezet lehatárolását és megállapodtunk az eredeti fenntartásában.

5.1. táblázat: Kezelési tervek

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
Őrségi Nemzeti Park	44 048	+	+	+
Sághegyi TK	238	+	+	+
Csörnöc-menti TK (tervezett)	6147	+	+	+
Kőszegi TK	4351	-	-	-
Kámoni arborétum TT	25	+	+	+
Jeli arborétum TT	75	+	+	+
Jáki kardvirágos erdő TT	70	+	+	+
Szelestei arborétum TT	14	+	+	+
Sárvári arborétum TT	9	+	+	+
Kőszegi -tőzegmohás láp TT	4	+	+	+
Körmendi Várkert TT	37	+	+	+
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	59	+	+	+

5.2 5.1. B) Natura 2000 fenntartási tervek és céldokumentumok

Az Igazgatóság működési területén az összes Natura 2000 terület fenntartási terve elkészült. Ezek közül 14 tervet az Agrárminisztérium Szakmai Bizottsága is jóváhagyott, így ezek végleges változatai elérhetőek a honlapunkon. Az első hat tervet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból kapott támogatásból készítettük el. A HUON20005 Váti gyakorlótérét Magyarország-Svájc Együttműködési Program támogatásával, fennmaradó terveket pedig a szaktárca Természeti értékek védelme szakmai keret, illetve a Természeti értékek védelme szakmai keretéből készítettük el. A HUON10001 Őrség különleges madárvédelmi terület fenntartási tervét 2021-ben készítettük el. Ennek során komplex terv készült közösen a madárvédelmi területre és a HUON20018 Őrség kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre

A Natura 2000 területekre – a természetvédelmi irányelvekkel és a végrehajtásukra kiadott bizottsági feljegyzésekkel összhangban – a kijelölésük alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajokra és élőhelytípusokra vonatkozó megőrzési célokat, valamint a hozzájuk rendelhető eszközöket tartalmazó céldokumentumok elkészítését 2023-ban befejeztük. Igazgatóságunk koordinációjával megtörtént zajlott a céldokumentumok országos szintű egységesítése, amely 2024-re be is fejeződött. Ennek köszönhetően az össze Natura 2000 területünk rendelkezik elfogadott céldokumentummal.

5.2. táblázat: Natura 2000 fenntartási tervek

A Natura 2000 terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Elfogadott terv (+)	Elfogadásra váró terv (+)	Készülő terv (+)
HUON20006 Pinka	486	+		
HUON20008 Rába és Csörnóc-völgy	12147	+		
HUON20009 Ostffyasszonyfa-csöngői legelő	181	+		
HUON20011 Kenyeri reptér	699	+		
HUON20012 Kemenessömjéni cserjés legelő	618	+		
HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét	455	+		
HUON20013 Öregcser	258	+		
HUON20007 Köles-tető	385	+		
HUON20020 Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét	337	+		
HUON20001 Ság-hegy	238	+		
HUON20002 Kőszegi-hegység	4018	+		
HUON20003 Ablánc-patak völgye	1465	+		
HUON20005 Váti gyakorlótér	597	+		
HUON10001 Őrség különleges madárvédelmi terület	45694	+		
HUON20018 Őrség kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	44165	+		

5.3 Élőhely-fenntartás, kezelés

5.3.1 Élőhelyeket érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások

Gyepek és szántók

Az Őrségi Nemzeti Park területén a gyepek és a szántók esetében két egymással ellentétes folyamat játszódik le. Egyrészt továbbra is jellemző az apró rét és szántó parcellák felhagyása és erdősülése, de emellett más területeken egyre jellemzőbbé válik a gazdálkodás intenzitásának növekedése is. A gyepek esetében ezt az állattartás lassú, de mégis érzékelhető fellendülése okozza, aminek következtében a meglévő rétek kezelése egyre intenzívebbé válik. A Szentgyörgyvölgyi-patak völgyében például újra jellemzővé vált az évi kétszeri kaszálás. A szántók esetében egyre több a nagytáblás monokultúra, ami nagyban eltér a hagyományos Őrségi gazdálkodástól. Megjelent az igény egyik oldalról az öntözésre, másiktól pedig a meliorációra. Pozitív folyamat ugyanakkor a gyepek esetében, hogy Igazgatóságunk folyamatosan hajt végre élőhelyrekonstrukciókat, aminek keretében gyomosodott és cserjésedett réteket állít helyre és tesz újra művelhetővé. Ezzel párhuzamosan több magángazdálkodó is elkezdte a korábban felhagyott területeinek helyreállítását és ezeket újra hasznosítani kezdte. A legeltető állattartás is egyre jellemzőbbé válik a nemzeti park területén, ami részben az Igazgatóság állatkihelyezési programjának is köszönhető. Számos előnye mellett a legeltetés jelentős természetvédelmi kockázatokat is hordoz, elsősorban az üde gyepek esetében, ahol a nem megfelelő talajállapotok mellett végzett legeltetés könnyen az élőhelyek leromlását, gyomosodását okozhatja.

Erdők

Az erdők esetében több jelentős változás is bekövetkezett az utóbbi időszakban. A szántók és gyepek beerdősülésével az erdők aránya folyamatosan növekszik, jelenleg az Őrségi Nemzeti Park 72%-át erdők borítják (beleszámítva a cserjéseket is). A gazdálkodás módszereinek megváltozásával a lombos fajok aránya folyamatosan növekszik, az erdeifenyő pedig rohamosan szorul vissza. Kivételt képeznek ez alól azok az erdők, ahol a gazdálkodó szándékosan visszaszorítja a lombos fajok az erdeifenyő javára. Ennek egyik sajnálatos következménye, hogy még mindig kevés olyan erdő van, amely esetében biztonságosan kivitelezhető a természetes folyamatokra alapozott kezelés és köztük a természetes felújítás. A kisparaszti szálalás eltűnésével veszélybe kerültek a számos védett növényfaj (pl. körtikék, korpafüvek) élőhelyét jelentő mészkérülő erdeifenyvesek. Pozitív folyamatok indultak el az erdők elegyességének és szerkezeti változatosságának növelése terén, azonban ez még nem általános. Sok esetben sajnos még most is bevett gyakorlat az elegyfajok, elsősorban a pionír lombos fajok teljes eltávolítása a tisztítások és gyérítések során. A klíma szárazodása következtében a lucfenyő erőteljes visszaszorulása (szűfajok okozta pusztulás) zajlik, ami táji léptékben is jelentős tarvágásokat eredményez az állami tulajdonú (Szombathelyi Erdészeti Zrt kezelésében lévő) erdőkben.

Vizes élőhelyek

A vizes élőhelyek állapotának változására leginkább a klímaváltozás miatti kiszáradás a jellemző. Számos vendvidéki kis patak, amely korábban gazdag halfaunának adott otthont, mostanra időszakossá vált és a nyár nagy részén a medre teljesen szárazra kerül. A lápokat ugyanez a folyamat veszélyezteti. Élőhelyrekonstrukciós munkái során Igazgatóságunk igyekszik ezeknek az értékes élőhelyeknek a vízellátását megoldani. Több láp esetében

készültek vízviisszatartó műtárgyak, amelyek várhatóan mérsékelik majd a szárazodás káros hatásait. A kis vízfolyásokkal és a Rábával kapcsolatos másik jelentős folyamat a szennyezések általi terhelés növekedése. A Rába mentén ennek legfőbb oka az intenzív mezőgazdasági művelés, ami a vegyszerek bemosódásának mértékét növeli meg. A kisvízfolyások esetében ez a probléma kevésbé áll fenn, helyette a kis vízhozammal párosuló, növekvő szennyvízbevezetés okoz gondot. A Zala nemzeti parki szakaszán több alkalommal is előfordult, hogy tisztítatlan szennyvíz került a patakba, ennek hatására pedig a gerinctelen élővilág jelentős részben megsemmisült. A szennyvíz csatornahálózat és a tisztítók elégtelen működése miatt a szennyezések várhatóan a jövőben is elő fognak fordulni.

5.3.2 Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése

Őrségi Tájegység

Szántóföldi művelést közel 140 ha-on végeztünk, elsősorban szalastakarmány előállítás érdekében, de jelentős gabona területeink is voltak, a gabona és az alomszalma igény kielégítése érdekében. Idén először zsup készítés céljából is termesztettünk rozsot. A termelt gabonákból (zab, búza, árpás-borsó) a László-majorban lévő daráló gépünkkel abrak takarmányt állítottunk elő. Siló kukoricából, lucernából, zabos-bükköny keverékből és rozsból erjesztett tömegtakarmányt készítettünk, amit állataink téli takarmányozására használjuk fel. Az idei évben a saját termelésű kukoricánk besilózásra került ezért helyi termelőktől vásároltunk fel szemes kukoricát, amit viszonylag magas víztartalommal roppantottuk és fóliába csomagoltuk a Széll Kálmán majorban.

A saját használatban lévő gyepterületeinkből 199 hektáron kaszáltunk első növedéket, második növedéket 22 hektáron kaszáltunk, 328 hektáron pedig legeltettünk. A legeltetett földrészek egy része egykori parlag szántó volt, amelyeket a folyamatos használattal, vagy fűkeverék telepítésével alakítottunk gyeppe. A vegyes művelésű területek első növedékét kaszáltuk, második növedéket legeltettük 72 hektáron. A silókukoricát sikerült a rozs betakarítása után viszonylag időben elvetni. Közepes termésátlagokat értünk el 2024-ben. Bérbeadott területeink között legelők és kaszálók is vannak. A nem kezelt gyepterületek egy része korábban becserjésedett és helyreállítása folyamatban van, más részük nem igényel kezelést, mert magassásos növényzet található rajta.

Vendvidéki Tájegység

A saját használatban lévő területekből 54 hektáron legeltettünk, 143 ha-on pedig az első növedéket kaszáltuk, a másodikat pedig legeltettük, kétszer kaszáltunk 16 ha-on. A legeltetett, illetve kaszált földrészek egy része egykori parlag szántó volt, amelyeket a folyamatos használattal, vagy fűkeverék telepítésével vontuk újra művelésbe. A kaszálással kezelt termőföldjeink között találhatók nemzeti parkunk legértékesebb gyepterületei. A vendvidéki tájegységen 200 állategységnyi egyeddel végeztünk legeltetést 204 napig. Szántóföldi művelést közel 25 hektáron folytattunk, amelyen silókukoricát termeltünk és azt teljes egészében erjesztett tömegtakarmányként hasznosítottuk.

Vasi-Hegyhát Tájegység

A saját használatban lévő területekből több mint 165 hektáron kaszáltunk első növedéket, melynek átlagosan a széna hozama 3,0 tonna volt hektáronként. A második növedéket is kaszáltuk 13 hektáron, ahonnan így összesen 4,2 t/ha szénát sikerült betakarítanunk. A cserjésedés és gyomosodás megakadályozása érdekében szárazúrást végeztünk 10 hektáron.

Észak-Vasi Tájegység

A Kőszegi Tájvédelmi Körzet mocsárrétjeinek területéből 60 hektárt használati megállapodás keretében a Kőszegi Evangélikus Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium kezelt. A vagyonkezelésünkben lévő területeken 2024-ban 11 ha gyepterületet haszonbérbe adással, kaszálással hasznosítottunk. A Doroszlói-réteken 70 ha-on legeltetést végeztünk 49 db tehénnel és egy tenyészbikával.

5.3. táblázat: Élőhely-fenntartás

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1.	Őrségi Tájegység	527	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás és legeltetés.
2.	Vendvidéki Tájegység	213	gyep	Kaszálás és legeltetés védett fajok élőhelyének fenntartása érdekében.
3.	Vasi-Hegyhát Tájegység	165	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás.
4.	Észak-Vasi Tájegység	141	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás.
5.	Őrségi Tájegység	140	szántó	Szántóföldi, madár és apróvad élőhelyek fejlesztése, fenntartása extenzív gazdálkodással.
6.	Vendvidéki Tájegység	25	szántó	Szántóföldi, madár és apróvad élőhelyek fejlesztése, fenntartása extenzív gazdálkodással.

5.4 Élőhely-rehabilitáció

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén számos olyan kisebb méretű, de természetvédelmi szempontból értékes gyepfolt található, melyek a hosszú ideig tartó kezeletlenség következtében becserjésedtek, fajkészletük leromlott, idegenhonos özönnövények uralkodtak el rajtuk, ugyanakkor az igazgatóság nem rendelkezik a helyreállításukhoz szükséges kapacitással. Az Igazgatóság ezért a védett és fokozottan védett növényfajok veszélyeztetett állományai és a veszélyeztetett élőhelyek megőrzése céljából a szükséges beavatkozásokat külső vállalkozó megbízása útján végeztette el.

A beavatkozásokkal megcélzott élőhelytípusok: 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek, 6410 Kékperjés láp-rétek, 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 Hegyi kaszálórétek.

Az élőhelyrehabilitációval, illetve fenntartó kezeléssel érintett, védett fajok: *Pulsatilla grandis*, *Pulsatilla nigricans*, *Orchis ustulata*, *Eriophorum angustifolium*, *Dictamnus albus*, *Achillea ptarmica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Iris sibirica*, *Hemerocallis lilio-asphodelus*.

1. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása, kézi és kisméretű erővel végzett kaszálás és szénalehordás útján – Belső-Őrségi gyepek

A 6410 Kékperjés láp-rétek, 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) közösségi jelentőségű élőhelytípus, valamint az *Iris sibirica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Hemerocallis lilio-asphodelus* védett fajok érdekében Velemér, Magyarszombatfa települések közigazgatási határán belüli gyepterületeken, összesen több mint 2,5 ha-on történt kaszálás, illetve a lekaszált növényzet eltávolítása.

2. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi erővel végzett szénalehordás Kondorfa, Nemesmedves, Nári és Kőszeg, Pornóapáti települések közigazgatási területén

A 6520 Hegyi kaszálórétek, a 6410 Kékperjés láp-rétek közösségi jelentőségű élőhelytípusok, az *Orchis ustulata*, *Pulsatilla grandis*, *Iris sibirica*, *Gladiolus imbricatus* védett növényfajok, valamint a *Hemerocallis lilio-asphodelus*, *Himantoglossum adriaticum* fokozottan védett növényfajok élőhelyének fenntartása érdekében vállalkozó bevonásával összesen 3,06 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, ebből 1,4 ha-on két alkalommal.

3. Kisméretű, speciális kezelést igénylő közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása kézi és kisméretű erővel végzett kaszálás és szénalehordás útján Apátistvánfalva, Kétyölgy, Szakonyfalu, Szentgotthárd, Orfalu és Szőce községek területén.

A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), 6520 Hegyi kaszálórétek, a 6410 Kékperjés láp-rétek közösségi jelentőségű élőhelytípusok, az *Eriophorum angustifolium*, *Iris sibirica*, *Gentiana pneumonanthe*, *Achillea ptarmica* védett növényfajok, valamint a *Hemerocallis lilio-asphodelus* fokozottan védett növényfaj élőhelyének fenntartása érdekében összesen 7,95 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, szénalehordást.

4. Kisméretű, speciális kezelést igénylő, közösségi jelentőségű gyepes élőhelytípusok helyreállítása érdekében kézi vagy kisméretű eszközökkel végzett kezelések Borgáta, Kissomlyó, Nagytölgy községek területén

A 6210 Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek, 6240 Pannon lejtősztyepppek és sziklafüves lejtők, a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) valamint a *Pulsatilla grandis*, *Iris variegata*, *Orchis purpurea*, *Ophrys sphegodes*, *Dictamnus albus* védett növényfajok megőrzése érdekében 1,05 ha kiterjedésben végeztünk kézi és kisépítési kaszálást, valamint a kaszálék lehordását.

5.4 táblázat: Élőhely-rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Forrás	Kezdeti és várható befejezése	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
1.	Belső-orségi gyepek	2,5	6410, 6510	ÖNPI	2024	A közösségi jelentőségű élőhelytípus, valamint az <i>Iris sibirica</i> , <i>Gentiana pneumonanthe</i> , <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> védett fajok megőrzése. – Kézi és kisépítési erővel végzett kaszálás és szénalehordás.
2.	Kondorfa, Náriai, Nemesmedves, Pornóapáti	3,06	6520, 6410	ÖNPI	2024	A közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzése, az <i>Orchis ustulata</i> , <i>Iris sibirica</i> , védett növényfajok, valamint a <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> fokozottan védett növényfajok élőhelyének fenntartása. – Kaszálás és kézi erővel végzett szénalehordás.
3.	Apátistvánfalva, Felsőszőlők, Kétyölgy, Szakonyfalu, Orfalu és Szőce	7,95	6510, 6410	ÖNPI	2024	A közösségi jelentőségű élőhelytípusok megőrzése, az <i>Eriophorum angustifolium</i> , <i>Iris sibirica</i> , <i>Gentiana pneumonanthe</i> , <i>Achillea ptarmica</i> védett növényfajok, valamint a <i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i> fokozottan védett növényfaj élőhelyének helyreállítása, fenntartása érdekében összesen 7,95 ha nagyságú területen végeztünk kaszálást, szénalehordást.
4.	Borgáta, Kissomlyó, Nagytillaj	1,05	6210, 6240, 6510	ÖNPI	2024	A közösségi jelentőségű élőhelytípus és a <i>Pulsatilla grandis</i> , <i>Iris variegata</i> , <i>Orchis purpurea</i> , <i>Ophrys sphegodes</i> , <i>Dictamnus albus</i> védett növényfajok megőrzése. – Kézi és kisépítési erővel végzett kaszálás és szénalehordás.

5.5 Fajmegőrzési tevékenységek

5.5.1 A fajokat érintő legjelentősebb ökológiai állapotváltozások

A védett, réti növény- és állatfajokat az élőhelyük kezeletlensége vagy épp ellenkezőleg, a túl intenzív kezelés, elsősorban a túllegeltetés veszélyezteti. Ezek következtében továbbra is jellemző a gyepek, forráslápok gyomosodása, cserjésedése, erdősödése. Ezzel a fajok élőhelye fokozatosan szűkül, a megmaradt élőhelyek egymástól elszigetelődnek. A mézskerülő erdeifenyvesek, csarabosok és védett fajaik a váltógazdálkodás, majd az erdei avargyűjtés megszűnését követően folyamatos visszaszorulást mutatnak. Sajnos a nemzeti park területének túlnyomó részén jelenleg a túl nagy vágásterületekkel dolgozó állami erdőgazdálkodás a jellemző, ami védett fajok tömegeit veszélyezteti. A tájban jellemző méretű vágásokban ugyanis teljesen megváltoznak a növények életkörülményeit meghatározó fény- és nedvességviszonyok, agresszíven terjedő és növekedő gyomnövények jelennek meg, ezzel az eredeti erdei növényzet alkotói erősen megritkúlnak vagy eltűnnek. Az elegyfajok száma általánosságban véve alacsony, az erdőállományok sematikus kor- és fajösszetételűek, kevés idős és holt fát tartalmaznak, ami kedvezőtlenül hat számos védett faj fennmaradására nézve. Egyre inkább érzékelhető a csapadékhiány miatt az élőhelyek kiszáradása, amely például a bükkösökben érhető tetten.

5.5.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Fehérmájvirág (*Parnassia palustris*)

Magyarországon védett, nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. Az Őrségi Nemzeti Park működési területén évek óta hiába keressük, korábban ismert élőhelyeiről eltűnt. Emiatt indokoltnak láttuk, hogy a szőcei Lápok Háza mellett található szaporító kertben megkezdjük ex situ védelmét, mesterséges szaporítását. 2021-ben a szaporítókertből gyűjtött magokat a szőcei lápréten két, a faj számára ideálisnak tűnő helyen kiszórtuk, amelyeket megjelöltünk. Ezeket 2022-ben visszaellenőriztük, csíranövényeket nagy számban találtunk is, azonban sajnos később nem tudtuk detektálni a fajt. Emiatt 2022-ben a megszórás mellett 10 tő kiültetése is megtörtént a szőcei lápréten belül új, a faj számára megfelelőbb élőhelyre. A 2023-as ellenőrzéskor a 10-ből 2 tövet megtaláltunk, összesen 15 virágzó hajtást számoltunk. 2024-ben 3 virágzó hajtást találtunk. Kapacitástól függően továbbra is próbálunk megfelelő élőhelyet találni a faj számára.

Karcsú pásztorbotmoha (*Hamatocaulis vernicosus*)

Magyarországon védett mohafaj, nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. A Magyar Természetudományi Múzeum munkatársainak közreműködésével a szőcei láprétekre megkísérletük vizszoneleleplteni a hazánk területéről kpusztult karcsú pásztorbotmohát. A kísérlet egyelőre biztató eredményekkel szolgált, mert a hat kiültetett telepből négy továbbra is folyamatos növekedést mutat. Ebben fontos szerepe van a rendszeres, körültekintő kezelésnek.

Kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*)

Magyarországon ritka, védett faj, amely nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel. A korábbi évek tapasztalataiból kiindulva a Szőcei láprétek területén új helyen való magvetéssel igyekeztünk a faj elterjedését elősegíteni, jelenleg itt megközelítőleg 35 egyed található. A faj egyedszáma a

legutóbbi felméréshez képest a gondos kezelés ellenére jelentősen csökkent, amelynek oka a területet tápláló forrás elapadása, amely ennek következtében szárazabbá válik és magasabb növekedésű sásfajok dominánssá válnak. Ennek kezelésére az élőhelyén 3 db, körülbelül 0,5 m² nagyságú területen nyers talajfelszín létesítettünk. Ezekre a Sásos-tóból gyűjtött harmatfű magokat szórtunk ki, így erősítve a szőcei állományát és teremtve alkalmas helyet a tőzegmoha és harmatfű terjedésére. 2024-ben már csak ezekben a megtelepedési ablakokban találtunk harmatfűvet.

A lápi növények szaporítókertjében is igyekszünk harmatfűvet nevelni, itt 2021-ben 255 egyedet számoltunk (ezt nem adtuk hozzá a szőcei állomány egyedszámaához). 2022-re csupán néhány egyed maradt a kertben, 2023-ra eltűnt. Ennek több oka van, a kertben elszaporodott erősebb kompetitorok (pl. fehérmájvirág), amelyek leányékolják, túlnövik, továbbá fagyérzékeny, talaja az öntözés ellenére is kiszárad télen. A nagyon gondos kerti munka ellenére eltűnt, ahogy a tőzegmoha is.

A Sásos-tó úszólápján mesterségesen kialakított populáció mintegy 2360 egyedet számlál. A legutóbbi felmérés óta nőtt, amelynek oka a csapadékosabb tavasz lehet. A cserjék visszaszorítása 2022 tavaszán megtörtént. Azonban 2022 őszén új inváziós faj jelenlétét fedeztük fel a területen: a széleslevelű nyílfüvet (*Sagittaria latifolia*). Egyelőre az irtását nem kezdtük el, mert a növény erős rhizomái nagy területen átszöttek a talajt, emiatt a kézi kihúzás nem lehetséges, a tőzegmohaláp igen értékes és jelentős méretű részét tönkretenné. A lápok kiemelt természetvédelmi jelentőségű vizes élőhelyek, így a növényvédőszer alkalmazását is kizártuk. A széleslevelű nyílfü a szakirodalom szerint fagyérzékeny, ezért abban bízunk, hogy télen visszaszorul. Azt egyelőre nem tudjuk, hogy hogyan került be a Sásos-tóra, hiszen eddigi tudomásunk szerint Magyarországon generatív úton nem szaporodik, tehát a mag behurcolása nem történhetett meg. Fokozottan védett terület lévén nehéz elképzelni, hogyan került ide a széleslevelű nyílfü vegetatív szaporítóanyaga.

A kereklevelű harmatfű Grajka-patak völgyébe visszatelepített állománya 2021-re a 2020-ban elmaradt kezelés miatt eltűnt. Emiatt 2021-ben kétszer kaszáltuk és sarlóztuk a területet. 2022-ben, 2023-ban és 2024-ben a Grajka-völgy kezelését két alkalommal elvégeztük, illetve a Sásos-tóról gyűjtött szaporítóanyagból magszórás is történt, de egyik sem volt sikeres. A kiszáradás miatt az élőhely nem alkalmas a harmatfű számára.

Keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*)

A védett keskenylevelű gyapjúsás az elmúlt évtizedek során erősen megritkult az Őrség és a Vendvidék területén, ezért megőrzése érdekében igazgatóságunk és az ELTE Fűvészkert munkatársai közösen fáradoznak a faj helyi állományának felszaporításán. A Lápok Háza udvarán kialakított szaporító kertben az eredeti 14 egyedet sikerült 700 egyedre növelnünk 2024-re. A tövek kiültetése a jövőben tervezett, keressük számára az ideális élőhelyet. Fajmegőrzési tervvel nem rendelkezik.

Töviskés sás (*Carex echinata*)

Erősen megritkult, védett sásfajunk. Az Őrségi Nemzeti Park működési területén található állományai jövőbeni megerősítése céljából a lápi növények szaporítókertjében neveljük egyedeit. Ez a faj nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel.

Tőzegeper (*Potentilla palustris*)

A Szent István Egyetem közreműködésével megkíséreltük a fokozottan védett tőzegeper őrségi

helyzetét stabilizálni, ennek érdekében az Igazgatóság működési területén egyedüli szőcei populációból dugványszaporítás útján nyert 3 egyedet a Szentgotthárd-farkasfai Sásos-tó lápi zsombékosába ültettünk ki 2015-ben. 2017-ben, majd 2018-ban és 2019-ben is újabb állományerősítés történt. Az újonnan telepített egyedek mindegyike túlélte és virágzott, majd termést is érlelt. A korábban ültetett egyedek láthatóan megerősödtek, és folyamatos terjedésben vannak. A hajtások száma jelenleg 338 körülire tehető, így 2024-ben már ez a legnagyobb állománya működési területünkön. A faj egyetlen, az igazgatóság működési területén található élőhelyén a kipusztulás szélére került az élőhelyül szolgáló láp feltöltődése miatt, ezért a Lápok Háza udvarán kialakított szaporító kertben folyamatosan dolgozunk az egyedszám mesterséges növelésén. A szaporítás egyelőre sikeresnek bizonyul, az eredetileg 12 egyedet 2022-ben 92 egyedre sikerült növelnünk, amelyből 5 tövet a korábbi években ki is ültettünk a Szőcei-láprétre. 2023-ban a kiültetett tövek környezetét és az eredeti élőhelyét is sarlózással kezeltük, illetve 2 lokalitáson további egyedeket ültettünk ki a szaporítókertből. 2024-ban is kezeltük az élőhelyét, a szőcei lápréten az állomány növekedett a legutolsó felmérés óta, 160-ra tehető a hajtások száma. A tőzegeper nem rendelkezik fajmegőrzési tervvel.

Alpesi göte (*Ichtyosaura alpestris*)

A fajjal kapcsolatban célzott, kifejezetten rá irányuló tevékenységet nem végzünk. Ugyanakkor korábbi projektek során 100 feletti, a faj számára alkalmas erdei kis vízállást hoztunk létre. A szokásos éves göte monitoring során került elő 3 példány a Grajka-völgyben.

Barát- és cigányréce (*Aythya ferina*, *Aythya nyroca*)

A fajokkal kapcsolatban célzott, kifejezetten rájuk irányuló tevékenységet nem végzünk, állandó fészkelő állományuk nem ismert az igazgatóság működési területén. Terepi megfigyeléseiket rögzítjük, melyek szinte kizárólag bányatavakról, és egyéb mesterséges víztározókról származnak.

Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

A fajjal kapcsolatban különleges védelmi tevékenységet nem folytattunk. Az ismert állományok megőrzéséhez szükséges feltételeket a környezeti erdőtervekben rögzítjük.

Lápi tarkalepke (*Euphydryas aurinia*)

A védett és közösségi jelentőségű lepkefaj az utóbbi 10 évben csaknem a kipusztulás szélére sodródott a nemzeti parkban. A visszaszorulás megállításának érdekében fajvédelmi programot indítottunk. Ennek keretében a három legjelentősebb élőhelyen (Orfalu, Gödörháza, Kercaszomor), ahol a jelenlegi állomány túlnyomó része él, teljeskörű hernyófészkek felmérést végeztünk a kaszálás megkezdése előtt. A fészkeket kijelöltük, kézi kaszával körbekaszáltuk, így a gépi kaszálás során ezek érintetlenek maradtak. A LIFE Metamorphosis projekt keretében a gyepek használóival megállapodást kötöttünk, amelyek értelmében a lápi tarkalepke számára megfelelő kezelést folytatnak, a kieső bevételekért pedig kompenzációt kapnak.

Sápadt szemeslepke (*Lopinga achine*)

A közösségi jelentőségű fokozottan védett sápadt szemeslepke populációk fennmaradását a modern intenzív erdőgazdálkodási módszerek veszélyeztetik. A faj olyan árnyas, üde erdőkhöz kötődik, ahol a lombkorona csak részben záródott és az így talajszintre lejutó napfény támogatja az aljnövényzet, többek közt a faj lárvális tápnövényének a rezgősásnak (*Carex brizoides*) a kialakulását. A működési területen megtalálható populációk megőrzése érdekében a LIFE Metamorphosis projekt keretében speciális élőhelykezeléseket indítottunk el a Szakonyfalui-patak völgyben és Alsószőlőnőkön a Cselin-patak völgyében. A hernyó tápnövényének a rezgősás (*Carex brizoides*) terjedésének megsegítésére ill. az élőhely mikroklímájának fenntartására lékeket nyitottunk több, 3 hektárnyi saját kezelésben lévő erdőrészletben. Az élőhely érzékenysége miatt a kezeléseket kézierővel hajtottuk végre.

Vérfü hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), sötétaljú hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*)

A Life Metamorphosis projekt keretében a két faj populációinak megsegítésére összesen 20 ha leromlott állapotú gyepon végeztünk gyp helyreállítási beavatkozásokat. Mindkét hangyaboglárka faj egyedfejlődése igen hasonló és eltérés csak a két faj petézési preferenciájában található. Az évi kétszeri kaszálással kezelt területeken a bűvósávokat úgy jelöltük ki, hogy azok minél nagyobb, a faj lárvális tápnövényével az őszivérfüvel sűrűn benőtt foltokat fedjenek le. A bűvósávok gondos kijelölése mellett, a kaszálás végrehajtását úgy időzítettük, hogy a lepkék rajzására az őszivérfü a kaszált részekben bimbós míg a bűvósávokban virágzó állapotban legyen.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)

2024-ben 21 gólyafészket renováltunk, vagy helyeztünk magasítóra. Pankaszon az önkormányzati épületen fészkelő gólyapár miatt az ereszcsonatnába hullott fészekanyagot eltávolítottuk. Kőszeg környéki és őrségi helyszíneken fehér gólya látványgyűrzéseket tartottunk összesen 1200 érdeklődő részvételével.

Haris (*Crex crex*)

Igazgatóságunk az ismert élőhelyeken minden év májusában feltérképezi a dürgő hímeket és lehatárolja a biztonságos fészkeléshez szükséges kaszálatlanul hagyandó területet. A fokozottan védett és közösségi jelentőségű faj megőrzése érdekében 11 esetben kezdeményeztük gazdasági korlátozás elrendelését.

Ragadozómadárvédelem

Az Igazgatóság működési területén 7 fekete gólya (*Ciconia nigra*), 3 darázsölyv (*Pernis apivorus*), 1 parlagi sas (*Aquila heliaca*), 2 hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), 1 vörös kánya (*Milvus milvus*), 5 barna kánya (*Milvus migrans*), 8 rétisas (*Haliaeetus albicilla*), 1 vándorsólyom (*Falco peregrinus*), 14 gyöngybagoly (*Tyto alba*), 4 kuvik (*Athene noctua*), 10 füleskuvik (*Otus scops*) és 4 uhu (*Bubo bubo*) revír eseményeit követtük figyelemmel. Ahol arra szükség volt, ott a sikeres fészkelések biztosítása érdekében a szükséges korlátozásokat elrendeltettük.

2024-ben két régióban (Őrség, körmendi szeméttelep) összesen 244 oszlopot ellenőriztünk, melyek alatt 7 áramütött madár tetemét találtuk meg (holló, vetési varjú, vörös vércse).

Madárodútelepek

Az Őrségi Nemzeti Park területén négy helyszínen üzemeltetünk énekesmadár-odútelepet. Csörötneken 28 db-ot foglaltak a 40-ből a következő arányban: széncinege (*Parus major*) 12 db, örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) 9 db, kék cinege (*Parus caeruleus*) 3 db, csuszka (*Sitta europaea*) 4 db. A rábagyarmati telepen 38 odúból 25-ben volt bizonyított költés a következő arányban: széncinege 16 odúban, mezei veréb (*Passer montanus*) 5 odúban, csuszka 1 odúban, örvös légykapó 3 odúban. A szalafői "Őserdő" erdőrezervátum szegélyében található jelenleg 35 odút számláló telepen 13 odúban volt bizonyított a fészkelés az alábbi megoszlásban: örvös légykapó 10, széncinege pedig 3 odúban. A szőcei 29 db odúból mindössze 10-ben volt bizonyított költés, amelyből 9-ben széncinegék voltak, kék cinegék pedig 1 odúban. Az odúkban talált fiókák közül meggyűrűztünk 23 széncinegét, 6 kék cinegét és 18 örvös légykapót.

A Chernel-kerti odútelep a 2024-as költési szezont 25 mesterséges fészekodúval kezdte meg (ebből 5 db A, 15 db B, 2 db C, 2 db D típusú volt, valamint egy veréblakótelep). Az év során két alkalommal, áprilisban és május végén végeztünk ellenőrzést. Az áprilisi ellenőrzéskor az odúk 60%-ában találtunk valamilyen aktív költésre utaló nyomot, a májusi ellenőrzéskor ez az arány alacsonyabb, mindössze az összes odú 24%-a volt. A kirepült utódok pontosabb számának meghatározásához több ellenőrzésre lett volna szükség, de elmondható, hogy 53 fióka valószínűleg sikeresen elhagyta a madárodúkat. A legtöbb a költőhelyet széncinege (*Parus major*) foglalta el, de egy-egy odúban költött kékcinege (*Parus caeruleus*) és csuszka (*Sitta europea*) is.

A Doroszlói-rétek magányos fáin és facsoportjaiban található fabeton odúk és a legelő kerítésének oszlopaire felszerelt fából készült odúk ellenőrzése az idei évben kapacitás hiányában elmaradt.

Az Igazgatóság által felügyelt 31 db gyöngybagoly költőládban négy helyen gyöngybaglyok, hat helyen vörös vércsék költöttek. Emellett 7 db nagyméretű odút üzemeltetünk a nemzeti park területén időnként megjelenő uráli bagoly számára, de eddig nem történt megtelepedés.

5.5. táblázat: Fajmegőrzés

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1.	Fehérmájvirág (<i>Parnassia palustris</i>)	-	V	A Lápok Háza szaporító kertjében mesterséges állománynövelés folyik, a szőcei láprétre két lokalitáson történt magszórás és egy lokalitáson ültetés. Az utóbbi lokalitáson 2024-ban 3 virágzó hajtást számoltunk.
2.	Karesú pázstorbotmoha (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	-	V, Natura 2000	Visszatelepítés a Szőcei-láprétekre: hatból négy egyed folyamatos növekedést mutat a megfelelő kezelés ellenére.
3.	Kereklevelű harnatfű (<i>Drosera rotundifolia</i>)	-	V	A Lápok Háza szaporító kertjében megkezdjük a faj szaporítását, amely nem volt sikeres. Előhely kézi kaszálása, sikeres állománynövelés és fenntartás. Stabil állomány a Sásos-tavon, a Grajka-völgyből eltűnt, visszatelepítésével folyamatosan próbálkozunk, eddig sikertelenül.
4.	Keskenylevelű gyapjúsás (<i>Eriophorum angustifolium</i>)	-	V	Sikeres szaporítás, a Lápok Háza szaporítókertjébe telepített egyedekből kialakított mesterséges állomány hajtásszáma 14-ről kb. 700-ra nőtt.
5.	Töviskés sás (<i>Carex echinata</i>)	-	V	A lápi növények szaporítókertjében mesterséges állományszaporítása folyik.
6.	Tőzegeper (<i>Potentilla palustris</i>)	-	FV	2024-ben is folytattuk ex situ szaporítását a Lápok Háza szaporítókertjében. Korábbi években 5 került kiültetésre a szőcei láprétre, továbbá 2022-ben 2 lokalitáson ültettünk ki hajtásos töveket, amelyek meg is maradtak. 2024-ben kézi sarlózással kezeltünk a kompetitorok visszaszorítása érdekében.
7.	Alpesi götte (<i>Ichtyosaura alpestris</i>)	+	FV, Natura 2000	Korábbi projektek során több mint 100 db a faj szaporodására alkalmas erdei kis vízállást hoztunk létre. A szokásos

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
				éves götte monitoring során 3 példánya került elő a Grajka-völgyben.
8.	Barát- és cigányréce (<i>Aythya ferina</i> , <i>Aythya nyroca</i>)	+	V, FV, Natura 2000	A fajokkal kapcsolatban célzott, kifejezetten rájuk irányuló tevékenységet nem végzünk, állandó fészkelő állományuk nem ismert az igazgatóság működési területén. Terepi megfigyeléseiket rögzítjük, melyek szinte kizárólag bányatavakról, és egyéb mesterséges víztározókról származnak.
9.	Díszes tarkalepke (<i>Euphydryas maturna</i>)	+	V, Natura 2000	A fajjal kapcsolatban célzott védelmi tevékenységet nem folytattunk. Ugyanakkor az élőhelyeinek védelméhez szükséges korlátozásokat minden esetben beépítjük a környezeti erdőtervekbe.
10.	Lápi tarkalepke (<i>Euphydryas aurinia</i>)	+	V, Natura 2000	A védett és közösségi jelentőségű lepkefaj az utóbbi 10 évben csaknem a kipusztulás szélére sodródott a nemzeti parkban. A visszaszorulás megállítása érdekében a fajvédelmi programot indítottunk. Ennek keretében a három legjelentősebb élőhelyen (Orfalu, Gödörháza, Kercaszomor), ahol a jelenlegi állomány túlnyomó része él, teljeskörű hernyófészkek felmérést végeztünk a kaszálás megkezdése előtt. A fészkeket kijelöltük, kézi kaszával körbekaszáltuk, így a gépi kaszálás során ezek érintetlenek maradtak. A fennhagyandó bűvósávokat a lepke petecsomóinak előzetes felderítése után jelöltük ki. A területek állapotát a későbbiekben is ellenőriztük, a bűvósávokat a gazdálkodók megkímélték, a korlátozással érintett időszakra figyelemmel voltak.
11.	Sápadt szemeslepke (<i>Lopinga achine</i>)	-	FV	A működési területen megtalálható populációk megőrzése érdekében a LIFE Metamorphosis projekt

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
				keretében speciális élőhelykezeléseket indítottunk el a Szakonyfalui-patak völgyében és Alsószőlőnőkön a Cselin-patak völgyében. A hernyó tápnövényének a rezgősás (<i>Carex brizoides</i>) terjedésének megsegítésére ill. az élőhely mikroklimájának fenntartására lékeket nyitottunk több, 3 hektáros saját kezelésben lévő erdőrészekben.
12.	Vérű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>), Sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>)	-	V, Natura 2000	A Life Metamorphosis projekt keretében a két faj populációjának megsegítésére összesen 20 ha leromlott állapotú gyepon végeztünk gyep helyreállítási beavatkozásokat. A bűvósávok gondos kijelölése mellett, a kaszálás végrehajtását úgy időzítettük, hogy a lepkék rajzására az őszivérű a kaszált részekben bimbós míg a bűvósávokban virágzó állapotban legyen.
13.	Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	+	FV, Natura 2000	21 gólyafészket renováltunk, vagy helyezettünk magasítóra.
14.	Haris (<i>Crex crex</i>)	-	FV, Natura 2000	Igazgatóságunk a fokozottan védett és közösségi jelentőségű haris megőrzése érdekében három esetben rendeltetett el gazdasági korlátozást nem védett területen, amely biztosította a fészkelés zavartalanosságát.
15.	Madárodútelepek	-	V, Natura 2000	Az Őrségi Nemzeti Park területén négy helyszínen üzemeltettünk énekesmadár-odútelepet. 2023-ban ezeken összesen 91 odút foglaltak el énekesmadarak. Közülük a leggyakoribb a szécinege volt. Az Igazgatóság által felügyelt 31 db gyöngybagoly költőláda közül négyben költöttek a baglyok.
16.	Ragadozómadár védelem	-	FV, Natura 2000	2024-ben 7 fekete gólya, 3 darázsölyv, 1 parlasi sas, 2 hamvas rétihéja, 1 vörös kánya, 5 barna kánya, 8 rétisas, 1 vándorsólyom, 14 gyöngybagoly, 4 kúvik, 10

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
				füleskuvik és 4 uhu revír eseményeit követtük figyelemmel.

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

5.5.3 Védett fajokkal kapcsolatos, illegális cselekmények észlelése

Egy esetben építkezés által veszélyeztetett hóvirág állomány ügyében fordultunk a hatósághoz. Fokozottan védett madárfajjal – fehér gólyával - kapcsolatban 3 esetben kezdeményeztünk eljárást. Egy szentgotthárdi esetben a gólyafészeknél a fészkelési idő kezdetén engedély nélkül riasztották a madarakat. Egy szomszéd bejelentése alapján értesültünk az ügrről. A hatóság nem látta bizonyítottnak az esetet, ezért tudomásunk szerint nem szankcionált. Egy szombathelyi esetben a fészek engedély nélküli eltávolítása kapcsán a hatóság pénzbírságot szabott ki. A harmadik ügyben büntető eljárást kezdeményeztünk ismeretlen elkövetővel szemben, mert a Chernel-kerti madármentő telepünkön gondozott és onnan már kijáró fehér gólyát ismeretlen személy meglőtt.

Eurázsiai hód által épített gát engedély nélküli elbontása miatt egy esetben kezdeményeztünk eljárást. Az elkövető tettét beismerte, a hatóság természetvédelmi bírságot szabott ki

5.5.4 Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

Igazgatóságunk működési területén 2024-ben az eurázsiai hód, mint védett és közösségi jelentőségű faj, kártételével kapcsolatban érkezett összesen 13 db bejelentés, illetve megkeresés. Ezek közül 8 db a Vas Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályának megkeresései (állásfoglalás kérése riasztással, gyérítéssel kapcsolatban), 2 db lakossági bejelentés, 3 db pedig az érintett önkormányzat polgármesterének bejelentése.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság állásfoglalásával összhangban a természetvédelmi hatóság 3 esetben engedélyezte a hódállomány gyérítéssel történő szabályozását, 5 esetben pedig hódgátak részleges vagy teljes elbontását. Utóbbiból az Igazgatóság javaslatára a hatóság 3 esetben részben engedélyezte a hódgát elbontására irányuló kérelmet, figyelembe véve azt, hogy az adott területeken a hódok jelenléte ill. tevékenységük természetvédelmi szempontból kívánatos, a hódgátak vízviisszatartása védett és fokozottan védett fajok számára biztosítja a megfelelő élőhelyet. Ezekben az esetekben természetvédelmi szempontból hasznos hódgátak megőrzésre kerültek és csak a tényleges kárt okozó gátak lettek elbontva. Az Igazgatóság állásfoglalásával ellentétben a hatóság 1 esetben engedélyezte hódok gyérítését, 1 esetben hódgát elbontását. Az önkormányzati megkeresések közül 2 esetben a hódokkal kapcsolatos szemléltetformálás hozott megoldást.

5.6 Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos gyakorlati tevékenységek

A 2024-es év során két idegenhonos inváziós faj, a jelzórák és a nutria kapcsán folytattunk intézkedéseket.

Az Észak-Amerikából származó jelzórák (*Pacifastacus leniusculus*) mára az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén számos vízfolyásban megtalálható. Gyors terjedése, agresszív viselkedése és predációs hatása nagy veszélyt jelent a természetes vizes élőhelyek őshonos flórájára és faunájára. Kiemelendő ezek közül az őshonos és védett folyami rák (*Astacus astacus*) kiszorítása az élőhelyéről. A jelzórák elterjedésének felmérésére és gyérítésére az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság és a Zala Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály, Környezetvédelmi és Természetvédelmi

Osztálya megbízta dr. Weiperth András okleveles biológust, aki hallgatók és az ÖNPI munkatársainak bevonásával végezte el a feladatot.

A munka során a Kerka (országhatártól-Felsőszenterzsébet), a Kerca (országhatártól a Kerka torkolatáig) tartó, mindegyik vízfolyás esetén 2024 tavasszal, nyáron és ősszel 10 x 150 m hosszú mintaszakaszain végeztük el a tízlábú rák állományok felmérését és a jelzőrák gyérítését. A Gyöngyös városi és városon kívüli szakaszán 5 x 300 m, a Rábán 5 x 500 m-en a Répcén 5 x 300 m-en végeztük el tízlábú rákfajok állományainak felmérését tavasszal ősszel és nyáron. Az állománykezelés a Kerca-Kerca felső szakaszán elsősorban a faj monitorozására és esetlegesen előforduló egyedeinek a felszámolását célozza, míg a Gyöngyös-Rába-Répcé esetén a visszaszorítására irányult. Emellett az is vizsgálat tárgyát képezte, hogy a 2023-ban végzett gyérítések során felszámolt állományok milyen gyorsan pótlódnak, vagyis vizsgálták a faj rekolonizációs képességét. A vizsgálat kiterjedt a Kerka nem ÖNPI működési területébe eső szakaszaira is, mivel a jelzőrák egyik fő terjedési iránya a Mura felől a Kerka patakon felfelé kimutatható. Jelenleg egy, a Kerkán épült hódgát képez természetes, hosszanti átjárhatóságot fékező akadályt. A kutatás során a kifogott jelzőrák egyedek közvetlenül, kémleletes módon túlaltatásra kerültek, így a felmérési és gyérítési munkálatok egyidejűleg lettek elvégezve. A gyűjtés kézi egyeléssel, varsázással és elektromos halászgéppel kombinálva történt. A projekt keretében összesen 6860 jelzőrák egyed került kifogásra és kémleletes túlaltatásra. A gyűjtések adatait a 5.6.1 számú táblázat tartalmazza.

5.6.1 táblázat: Program keretében az egyes területeken használt gyűjtési módszerek és a gyűjtött fajok egyedszámai

Víztest	Település, helyszín, kód	Mintavételi módszer	Folyami rák egyedek száma	Jelzőrák egyedek száma
Kerka	Bajánsenye, vízmérce K12	elektromos halászgép, kézi keresés	11	-
	Bajánsenye, horgásztó alatt, K11	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	9	-
	Magyarföld, Jókai Mór utca hídja K10	elektromos halászgép, kézi keresés	29	-
	Alsószenterzsébet, árvízvédelmi tározó alsó zsilip alatti szakasz	elektromos halászgép	5	-
	Kerkaújfalu, Fő út hídja K9	elektromos halászgép kézi keresés	8	-
	Csesztreg, belterületi híd K8	elektromos halászgép, kézi keresés	14	-
	Kerkabarabás, Ady Endre utcai	elektromos halászgép, kézi	21	-

Víztest	Település, helyszín, kód	Mintavételi módszer	Folyami rák egyedek száma	Jelzőrák egyedek száma
	híd K7	keresés		
	Lenti, 75. sz. főút hídja K6	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	19	-
	Szécsisziget, Rákóczi út hídja, K5	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	16	-
	Lovászi, külterületi híd K4	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	8	315
	Tornyiszentmiklós, külterületi híd, K3	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	-	255
	Tornyiszentmiklós, Fő út hídja, K2	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	-	109
	Kerkaszentkirály, Béke út hídja, K1	elektromos halászgép, kézi keresés	-	285
Kerca	Szomoróc, határszakasz, Kerca1	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	49	-
	Kercaszomor, erdészeti út hídja, Kerca2	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	39	-
	Kercaszomor, Haricsa forrás, közúti híd alatt, Kerca3	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	17	11
Lendva	Kerkaszentkirály Lendva	elektromos halászgép, kézi keresés	-	418
Mura	Muraszemenye, vízitúra központ Mura	elektromos halászgép, kézi keresés	-	1016
Gyöngyös	Kőszeg városi mellékszakasz	elektromos halászgép, kézi	-	2016

Víztest	Település, helyszín, kód	Mintavételi módszer	Folyami rák egyedek száma	Jelzőrák egyedek száma
		keresés, varsázás		
Gyöngyös	Kőszeg városi főág (Gy2)	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	-	696
Rába	Szentgotthárd	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	-	668
Rába	Sárvár	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	-	327
Répcse	Bükürdő	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás		744
Kőszegi- hegység pa- takjai	Ciklámen forrás / Hármas-patak (KCf), Hétforrás (KHf)	elektromos halászgép, kézi keresés, varsázás	kövi rák: 39	
Összesített egyedszám			227	6860

A Dél-Amerikában honos nutria (*Myocastor coypus*) gyorsan terjeszkedő, komoly természetvédelmi és gazdasági veszélyeket teremtő inváziós rágszálófaj. 2023-ban a nutria felmérését és gyérítését Czabán Dávid folytatta a helyben vadászatra jogosultak bevonásával. A felmérés kiindulási pontját képező megfigyelések egy részét természetvédelmi őrök szolgáltatták, emellett a vadásztársaságok és a vízügy munkatársai ill. helyi lakosok észleléseit is figyelembe vette. Az információk tartalmaztak élő állatok vizuális megfigyelését, valamint azok életnyomainak (nutriaüreg, lábnyomok, ürülék) felbukkanását. Ezek alapján a nutria előfordulási helyei: Csákánydoroszló, Himfai-tó; Magyarlak, Rába; Rábagyarmat, Rába mellett; Máriaújfalu, Hársas-patak; Csákánydoroszló, Vörös-patak; Szakonyfalu, Rába. Czabán Dávid a felmérés során a vízügy ill. vadásztársaságok szakemberei által javasolt potenciális élőhelyeket is bejárt.

A gyérítés kombinált módszerrel, csapdázással és kispuskás vadászattal történt. Mindösszesen 61 egyed került elejtésre. Az elejtett egyedek adatait az 5.6.3 számú táblázat tartalmazza. A gyérítés legeredményesebb helyszíne a magyarlaki duzzasztó felett található Rába szakasz, ahol a korábbi években tapasztalt egyedsűrűség a folyamatos gyérítés miatt csökkenő tendenciát mutat. A Rábába torkolló Hársas-patak és Vörös-patak továbbra is ideális élőhelyet biztosít a nutriák számára, így ezeken a helyszíneken is nagy számban volt elejtés.

5.6.2 számú táblázat: A felmérés során bejárt helyszínek és nutria előfordulási adatok

sorszám	dátum	helyszín	víztest	neme	súly	elejtés módja
1	2024.05.23	Csákánydoroszló	Vadász-tó	hím	7,6	csapdázás
2	2024.05.24	Magyarlak	Rába	nőstény	2,85	csapdázás
3	2024.05.24	Magyarlak	Rába	hím	1,25	csapdázás
4	2024.05.25	Magyarlak	Rába	nőstény	1,55	csapdázás
5	2024.05.25	Magyarlak	Rába	nőstény	1,5	csapdázás
6	2024.08.21	Csákánydoroszló	Vörös-patak	nőstény	3,95	csapdázás
7	2024.08.21	Csákánydoroszló	Vörös-patak	nőstény	2	csapdázás
8	2024.08.22	Csákánydoroszló	Vörös-patak	hím	4,55	csapdázás
9	2024.08.22	Csákánydoroszló	Vörös-patak	hím	1,8	csapdázás
10	2024.08.22	Csákánydoroszló	Vörös-patak	nőstény	1,75	csapdázás
11	2024.08.22	Csákánydoroszló	Vörös-patak	hím	2,1	csapdázás
12	2024.08.23	Csákánydoroszló	Vörös-patak	nőstény	2	csapdázás
13	2024.08.23	Szakonyfalu	Rába	nőstény	0,85	csapdázás
14	2024.08.23	Szakonyfalu	Rába	hím	0,85	csapdázás
15	2024.08.23	Magyarlak	Rába	nőstény	7,1	csapdázás
16	2024.08.23	Magyarlak	Rába	nőstény	1,75	csapdázás
17	2024.08.24	Szakonyfalu	Rába	nőstény	5,7	csapdázás
18	2024.08.24	Csákánydoroszló	Vadász-tó	hím	2,5	csapdázás
19	2024.08.24	Csákánydoroszló	Vadász-tó	hím	2,25	csapdázás
20	2024.08.24	Csákánydoroszló	Vörös-patak	hím	4,25	csapdázás
21	2024.08.24	Magyarlak	Rába	nőstény	2,2	csapdázás
22	2024.08.25	Magyarlak-nyugat	Rába	nőstény	6,95	csapdázás

23	2024.08.25	Szakonyfalu	Rába	nőstény	1,05	csapdázás
24	2024.08.26	Magyarlak-nyugat	Rába	nőstény	6,6	csapdázás
25	2024.08.26	Máriaújfalu	Hársas-patak	hím	3,4	csapdázás
26	2024.08.26	Máriaújfalu	Hársas-patak	hím	2,75	csapdázás
27	2024.08.27	Máriaújfalu	Hársas-patak	hím	5,15	csapdázás
28	2024.08.27	Máriaújfalu	Hársas-patak	nőstény	2,4	csapdázás
29	2024.08.27	Máriaújfalu	Hársas-patak	nőstény	2,3	csapdázás
30	2024.08.27	Magyarlak-nyugat	Rába	hím	8	csapdázás
31	2024.08.27	Magyarlak-nyugat	Rába	nőstény	1,4	csapdázás
32	2024.08.27	Magyarlak-nyugat	Rába	hím	1,55	csapdázás
33	2024.08.27	Csákánydoroszló	Vadász-tó	hím	2,55	csapdázás
34	2025.01.03	Csákánydoroszló	Vörös-patak	hím	5,65	lövés
35	2025.01.04	Magyarlak-nyugat	Rába	nőstény	6,05	lövés
36	2025.01.04	Magyarlak-nyugat	Rába	hím	2,15	lövés
37	2025.01.04	Magyarlak-nyugat	Rába	hím	3,05	lövés
38	2025.01.04	Magyarlak-nyugat	Rába	hím	2,3	lövés
39	2025.01.04	Magyarlak-nyugat	Rába	nőstény	2,1	lövés
40	2025.01.05	Szakonyfalu	Rába	hím	3,4	csapdázás
41	2025.01.05	Gasztony	Vörös-patak	nőstény	10,1	csapdázás
42	2025.01.05	Gasztony	Vörös-patak	nőstény	1,7	csapdázás
43	2025.01.05	Magyarlak-nyugat	Rába	hím	2,15	lövés
44	2025.01.05	Magyarlak-nyugat	Rába	nőstény	2,35	lövés
45	2025.01.05	Magyarlak-észak	Rába	nőstény	2,55	lövés

46	2025.01.06	Szakonyfalu	Rába	nőstény	2,85	csapdázás
47	2025.01.06	Magyarlak- észak	Rába	nőstény	2,05	lövés
48	2025.01.07	Szakonyfalu	Rába	hím	2,75	csapdázás
49	2025.01.07	Máriaújfalu	Hársas-patak	hím	1,15	lövés
50	2025.01.07	Gasztony	holtág	hím	2,25	lövés
51	2025.01.07	Szentgotthárd	Lahn-patak záportározó	hím	3,55	lövés
52	2025.01.08	Máriaújfalu	Hársas-patak	n.a.	n.a.	lövés
53	2025.01.08	Máriaújfalu	Hársas-patak	n.a.	n.a.	lövés
54	2025.01.08	Máriaújfalu	Hársas-patak	n.a.	n.a.	lövés
55	2025.01.08	Máriaújfalu	Hársas-patak	nőstény	3	lövés
56	2025.01.08	Máriaújfalu	Hársas-patak	hím	2,35	lövés
57	2025.01.08	Máriaújfalu	Hársas-patak	nőstény	1,1	lövés
58	2025.01.08	Gasztony	Vörös-patak	nőstény	7,45	csapdázás
59	2025.01.17	Szakonyfalu	Rába	n.a.	n.a.	lövés
60	2025.01.17	Szakonyfalu	Rába	n.a.	n.a.	lövés
61	2025.01.17	Szakonyfalu	Rába	n.a.	n.a.	lövés

5.7 Természetvédelmi mentőtevékenység

Az Igazgatóság Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontjába 53 madárfaj 762 sérült vagy elárvult egyede került be 2024 folyamán.

710 példányt a mentőközpont munkatársai, 52 példányt pedig az őrszolgálat tagjai mentettek. A leggyakoribb faj a molnárfecske (299), füstifecske (71), fekete rigó (52), fehér gólya (48), énekes rigó (30) és vörös vércse (27) volt.

Fokozottan védett madarak közül 7 faj 61 példánya került be. A bekerülés leggyakoribb okai a fészkekből való kiesés, odú vagy fészkek megsemmisülés, a leromlott kondíció, ablaknak vagy más tereptárgynak való ütközés, áramütés és a gépkocsi okozta gázolás voltak. Összesen 304 madár repatriálására került sor, ebből fokozottan védett faj példánya volt: 26 fehér gólya, 1 fekete gólya, 1 gyöngybagoly, 1 törpegém, 2 kuvik.

A madarak mellett 112 emlőst fogadott a mentőközpont, melyek 10 különböző fajhoz tartoztak. A leggyakoribb faj a keleti sün (39), a fehérszélű törpedenevér (32), a közönséges törpedenevér (11) és az európai mókusz (10) volt. Többségük elárvult, ezért szorultak mentésre. 77 egyedet sikerült repatriálni.

A mentőtevékenységre megközelítőleg 3 500 munkaórát és 12 000 futott kilométert fordított az Igazgatóság.

5.6. táblázat: Védett és közösségi jelentőségű fajok kártételei

A panasszal érintett faj	A panaszban szereplő kártétellel érintett termény, állatfajta stb.	A panasz szerinti kártétel dátuma	Kártétel el érintett terület nagysága (ha)	Károsított példányok száma (db)	Kártétel panasz szerinti mértéke (Ft)	A panasszal kapcsolatos intézkedések	Volt-e helyszín-bejárás (I/N)	Panasz megalapozottsága (%)	Megelőző intézkedés megfelelése
Castor fiber	–belterületi ingatlan elöntés	március	-	-	-	gyérítés, hódgát elbontás	I	100	-
Castor fiber	szántó - vízkár	március	-	-	-	hódgát elbontás	I	50	-
Castor fiber	vízkár	március	-	-	-	gyérítés, hódgát elbontás	I	100	-
Castor fiber	szántó és erdő - vízkár	április	-	-	-	hódgát részleges bontása	I	50	-
Castor fiber	vízkár	június	-	-	-	gyérítés	I	20	-
Castor fiber	erdő - vízkár	július	-	-	-	hódgát részleges bontása	I	100	-
Castor fiber	–belterület rágáskár	szeptember	-	-	-	gyérítés	I	100	-
Castor fiber	rágáskár	október	-	-	-	befogás-áttelepítés	I	100	-
Castor fiber	szántó - vízkár	december	-	-	-	hódgát elbontása	I	100	-

5.7. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek

Név	Kiterjedés (ha)	Vízterkód	Halgazdálkodásra jogosult	Különleges rendeltetésű
Abért I. és II. tavak	25,85	18-0042-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Arany-patak	8,9	18-0035-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Csepregi-tó	0,8	18-0004-1-5	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gencsapáti Perenyei-tó	1,8	18-0033-1-4	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gersekarát-Sárvíz-tó	36	18-0044-1-5	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Gyöngyös	25	18-0007-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Hársas-tó	17,4	18-0015-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Herpenyő	21,85	18-0008-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Himfai-tó	11,2	18-0009-2-1	Szombathelyi Erdészeti Zrt.	igen
Hosszú-víz	6,4	18-0037-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Kerka-patak	127	18-0072-2-1	Órségi Nemzeti Park Igazgatóság	igen
Kőrös patak + árapasztó	29,4	18-0036-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Láhn-patak	13,8	18-0039-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Lánka-patak	37	18-0038-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	

Magyarszecsődi-tó	9	18-0013-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Marcal	43	19-0023-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Merseválti-tó	4,24	18-0016-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Perint	5,2	18-0017-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Pinka	5,2	18-0018-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Püspökmolnári-tó	4	18-0019-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Rába	790,7	18-0021-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Rábasömjéni-tó	3,2	18-0024-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Répcse	23	18-0025-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Strém	1,7	18-0028-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Szombathelyi csónakázó- és hotgásztó	12,4	18-0029-1-5	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Szölnöki-patak	6,9	18-0026-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Újperint 1. sz. tó	4,67	18-0032-1-5	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
Vadása-tó	4	18-0030-1-1	Szövetsége	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége

Vasvári csónakázótó	4	18-0031-1-5	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	
Vörös-patak	17,3	18-0040-1-1	Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége	

6. Saját vagyionkezelésű területeken folyó tevékenység

Mezőgazdasági támogatások

A 2024. támogatási évre vonatkozóan benyújtott egységes kérelemben szereplő adatok:

Hasznosítás megnevezése	Igényelt terület (ha)
Őszi búza	21,1155
Siló kukorica	27,4643
Keverék kultúra	20,2504
Állandó gyepterület (legeltetett)	502,8059
Lucerna	4,6497
Ideiglenes gyepterület (kaszált)	128,4685
Kukorica	12,2516
Ideiglenes gyepterület (legeltetett)	83,3687
Állandó gyepterület (kaszált)	253,7949
Füves here	10,6774
Rosz	12,1780
Őszi zab	15,5211
Tavaszi zab	15,4840
Olajtök	0,1848

A Vidékfejlesztési Program keretén belül a Vidékfejlesztési Program Irányító Hatósága, mint Támogató által 2021.09.24 napján kiadott, Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés című, VP4-10.1.1.-21 kódszámú felhívásra benyújtott kérelmünk elbírálásra került, így támogatási okirattal rendelkezünk.

A 2024-es évi egységes kérelemben az alábbi területekre nyújtottunk be igénylést:

- Magas Természeti Értékű területi lehatárolás, gyepterület hegy- és dombvidéki madárvédelmi előírásokkal címen 405,1 hektár
- Magas Természeti Értékű területi lehatárolás, gyepterület nappali lepke védelmi előírásokkal címen 86,9 hektár
- Horizontális gyepterületre 86 hektár

6.1 Területvásárlások, kisajátítások adatai (védelmi szint helyreállítás, elővásárlási jog, pályázatok)

2024. évben 27 921 390 Ft-ot és 10000 EUR-t fordítottunk területvásárlásra, amiből 17,1285 hektárral tudtuk növelni a Magyar Állam tulajdonában lévő földterületet. Az ingatlanok mindegyike adásvételi szerződéssel került a Magyar Állam tulajdonába, kisajátítási eljárást nem indítottunk. A saját vagyionkezelésű területek arányának növelése továbbra is feltétlenül

szükséges a természetvédelmi célok megvalósítása érdekében. A térségben jelentős az elhanyagolt, degradálódás útjára lépett gyepterületek aránya, amelyek helyreállítását magántulajdonosaik várhatóan nem fogják tudni felvállalni. Az osztatlan közös tulajdonú erdőgazdálkodás megszüntetése is nagyon fontos szempont a földvásárlásoknál. Ahol nem tudunk használati megosztást kezdeményezni, ott megpróbáljuk megvásárolni a még magánkézben lévő tulajdoni hányadokat.

Vagyonkezelői szerződést 2024. év folyamán nem kötöttünk sem az NFK-val sem az MNV Zrt-vel.

2024. év folyamán összesen 472,28 ha területet kezeltünk haszonbérbe adás útján, amelyből 195,22 ha szántó, 262,1 ha rét/legelő, 0,16 ha fásított terület, 14,8 ha művelésből kivett terület. 149 db haszonbérleti szerződésünk volt érvényben, 39-et 2024. év folyamán kötöttünk. A haszonbérbe adás mindegyik esetben pályázatás nélkül történt, mivel a birtoktestek mérete nem érte el az 5 ha-t. Három esetben a szerződést a nemzeti park igazgatóságok természetvédelmi kijelölés útján történő haszonbérbeadási feladatainak ellátásáról szóló 2/2023. (VII.3.) AM utasítás alapján kötöttük meg, összesen 90,5 ha-ra vonatkozóan. További 9 db birtoktestet pedig megbízási szerződés keretében adtunk használatba, összesen 75,58 ha kiterjedésben. 11.660.107 Ft bevételünk keletkezett az említett szerződésekből. Két szerződést a bérlővel kötött kölcsönös megegyezés alapján felbontottunk, a területeket jelenleg Igazgatóságunk saját maga kezeli.

A tárgyévben elvégzett haszonbérleti ellenőrzések tapasztalatai az alábbiakban foglalható össze: 16 cél és 16 átfogó ellenőrzést végeztünk összesen 94,984 ha-on. Három gazdálkodót írásbeli figyelmeztetésben részesítettünk a bérbeadott területek nem megfelelő kezelése miatt. A probléma egyik esetben az volt, hogy a kaszálás minősége elfogathatatlan volt, a ledöntött növényzet ottmaradt a gyepterületen, két esetben pedig a bérlők egyáltalán nem kezelték a területeket. Az írásbeli figyelmeztetés a két utóbbi esetben eredményre vezetett, ezért a szerződéseket nem bontottuk fel, viszont az elsőként említett esetben közös megegyezéssel felbontottuk a bérlővel a szerződést.

6.1. táblázat: Területvásárlások, kisajátítások adatai

Jogcím	Község	Hrsz	Műv. ág	Terület	Tul. h. száml.	Tul. h. nev.	Tulajdon ter.	Vételár (Ft)	Ft/ha
1995. évi XCIII. Tv.	Óriszentpéter	069	rét	0,0725	1	1	0,0725	94250	1300000
telekhatárrendezés és adásvétel	Óriszentpéter	068/2	gyümölcsös	0,8257			0,3173	412490	1300000
1995. évi XCIII. Tv.	Velemér	053/	erdő	4,597	40	2069	0,088874	125900	1416000
1995. évi XCIII. Tv.	Kétvölgy	018/4	erdő	0,2547	9	80	0,028654	31100	1082000
1995. évi XCIII. Tv.	Kétvölgy	018/4	erdő	0,2547	9	80	0,028654	31100	1082000
1995. évi XCIII. Tv.	Felsőszőlőnk	086/6	erdő	1,5381	4	16	0,384525	241500	628000
1995. évi XCIII. Tv.	Szatta	014/10	erdő	0,3898	1	2	0,1949	276600	1419000
1995. évi XCIII. Tv.	Szatta	014/2	erdő	0,5485	1	2	0,27425	360400	1314000
1995. évi XCIII. Tv.	Orfalu	053/12	erdő	0,3478	432	6480	0,023187	28800	1241000
1995. évi XCIII. Tv.	Pankasz	090	erdő	7,1832	6	90	0,47888	610100	1274000
1995. évi XCIII. Tv.	Magyarszombatfa	0277/1	erdő	0,7667	2	8	0,191675	237900	1241000

1995. évi XCIII. Tv.	Hegyhátszentjakab	0177/55	erdő		1,0329	2		24	0,086075	74000	860000
1995. évi XCIII. Tv.	Hegyhátszentjakab	0177/57	erdő		0,8708	2		24	0,072567	60900	839000
1995. évi XCIII. Tv.	Hegyhátszentjakab	0177/60	erdő		0,9519	2		24	0,079325	78500	990000
1995. évi XCIII. Tv.	Hegyhátszentjakab	0177/71	erdő		0,5576	2		24	0,046467	32500	699000
1995. évi XCIII. Tv.	Felsőszőlők	086/6	erdő		1,5381	2		16	0,192263	206900	1076000
1995. évi XCIII. Tv.	Velemér	053/	erdő		4,597	13		2069	0,028884	40900	1416000
1995. évi XCIII. Tv.	Szatta	014/3	erdő		0,9974	6		12	0,4987	658800	1321000
1995. évi XCIII. Tv.	Kétvölgy	018/4	erdő		0,2547	9		80	0,028654	31100	1082000
1995. évi XCIII. Tv.	Hegyhátszentjakab	0179/54	erdő		2,0038	2		18	0,222644	163200	733000
1995. évi XCIII. Tv.	Hegyhátszentjakab	0179/56	erdő		0,4434	2		18	0,049267	36200	734000
1995. évi XCIII. Tv.	Velemér	053	erdő		4,597	14		2069	0,031106	44000	1416000
1995. évi XCIII. Tv.	Magyarszombatfa	0139/1	erdő		28,7764	2520		1284624	0,05645	57100	1012000
1995. évi XCIII. Tv.	Magyarszombatfa	0139/1	erdő		28,7764	2520		1284624	0,05645	57100	1012000

1995. évi XCIII. Tv.	Magyarszombatfa	0139/1	erdő		28,7764	2520	1284624	0,05645	57100	1012000
1995. évi XCIII. Tv.	Orfalu	053/12	erdő		0,3478	480	6480	0,025763	32000	1241000
1995. évi XCIII. Tv.	Kisrákos	079/4	erdő		0,0642	2	10	0,01284	11200	874000
1995. évi XCIII. Tv.	Kisrákos	079/10	erdő		0,1239	2	10	0,02478	18700	756000
1995. évi XCIII. Tv.	Kisrákos	079/12	erdő		0,6957	2	10	0,13914	105200	756000
1996. évi LIII. tv. 68. §	Szálafő	095/5	rét		3,8156	1	1	3,8156	13354600	3500000
1997. évi LIII. tv. 68. §	Szálafő	0153/12	szántó		2,9575	1	1	2,9575	10351250	3500000
1998. évi LIII. tv. 68. §	Csörötnék	065/11	kivett anyagbánya		6,5642	1	1	6,5642	10000 EUR	1523 EUR/ha

6.2. táblázat: Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt (ha)	Tárgyévben ki-került (ha)	Összkiterjedés (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe adva	
				Ha	%	Ha	%
Szántó	2,9575	0	998,24	803,02	80,44	195,22	19,56
Rét	3,8881	0	978,44	777,33	79,45	201,11	20,55
Legelő	0	0	261,79	200,8	76,70	60,99	23,30
Kert	0	0	0	0	-	0	-
Szőlő	0	0	0,10	0,10	100,00	0	0,00
Gyümölcsös	0,3173	0	1,35	1,35	100,00	0	0,00
Nádas	0	0	0	0	-	0	-
Halastó	0	0	0	0	-	0	-
Erdő	3,4014	0	3 062,31	3 062,31	100,00	0	0,00
Fásított terület	0	0	94,14	93,98	99,83	0,16	0,17
Kivett	6,5642	0	453,85	439,05	96,74	14,80	3,26
Összesen	17,1285	0	5 850,22	5 377,94		472,28	

6.2 Génmegőrzés

6.2.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében

Az Igazgatóság a vagyonkezelésében lévő gyepterületeket elsősorban saját állatállománnyal hasznosítja, legeltetéssel, illetve az állatok részére történő szénakészítéssel. Magyartarka szarvasmarháinkat és a muraközi lovainkat elsősorban génmegőrzési és területkezelési céllal, míg kecske és szamár egyedeinket bemutatási céllal tartjuk. Igazgatóságunké hazánk egyetlen állami tulajdonú muraközi ménese.

Magyartarka szarvasmarha állományunkban 2024. évben 224 db borjú született, 7,1 %-os borjú elhullással. Ezen felül 101 választott üszőt értékesítettünk az év folyamán továbbtartásra. A választási bikaborjakat bikahizlaldánkba helyeztük, ahol végsúlyig hizlaltuk őket. 69 egyedatadtunk el átlagosan 684 kg-os testtömeggel. Jelenleg 96 egyed van beállítva hízlalásra, mivel ekkora a maximális férőhely kapacitása az istállónak. A vemhesítésnél mesterséges, illetve háremszerű párosítást egyaránt alkalmaztunk. Az alábbi bikákat használtuk természetes fedeztetés során: 30303 Őrségi Pityke Comet, 29596 Nyőgéri PORTRÉ Iklad, 33220 Őrségi SZINKRON Nadap, 35458 Őrségi Utód Hans, 39763 Őrségi Zsombék Prémium, 38785Vasvári Vajk Orda.

A muraközi ménesünk létszámát 2024-ban sem növeltük, 56 lovat tart Igazgatóságunk. Folyamatos a jó mutatókkal rendelkező tenyészkancát tenyésztésbe állítása és betanításuk. Ezek jó hatással vannak a ménesünkre. A teljes szaporulat 2024-ben 16 csikó volt (6 kanca, 10 mén). 18 kancát fedeztettünk, melyhez három tenyészmént használtunk. Az állományból az értékesítésre kínált egyedeket sikerült jó áron eladni, ezek között továbbtenyésztésben nem kívánatos egyedek, valamint választási csikók és selejt mének is szerepeltek.

Szántóföldi művelést a szántó művelési ágban lévő területek közül közel 139 hektáron végeztünk, elsősorban szántóföldi szálas és abrak takarmány előállítás, és az alomszükséglet megtermelésének érdekében. Gyepeink egy részén szintén szálas takarmány előállítást végeztük. Az idei évben közepes mennyiségű, de változó minőségű réti széna bálánk keletkezett, ez a termés mennyiség fedezi a 2024-2025 évi szükségletet, valamint értékesítésre is tudunk kínálni. Az eredményes bikahízlaláshoz takarmány kukoricát vásároltunk helyi termelőktől.

Rendelkezésünkre álló szálas és abrak takarmányok mennyisége.

Kultúra	2024-ban termelt (t)	Készlet 2024.12.31 (t)
Őszi búza	69,26	95,45
Zab	103,46	80,78
Silókukorica	437,9	437,9
Kukorica vásárolt	164,88	135,88
Fűszenázs	16,1	16,1
Réti széna	1848,4	1518,75
Alomszalma	254,4	159,2
Rozs szenázs	135	0
Takarmány borsó	0	23,4
Lucerna szenázs	64,2	27
Zabos bükköny szenázs	103,4	38,85
Rozs	11,22	11,22
Árpás-borsó	21,06	20,91

A 2024. évben az egységes kérelem keretében „Húshasznú anyatehéntartás támogatás”, „Agro-ökológia Program”, „Termeléshez kötött növénytermesztés támogatása”, Agrár környezetgazdálkodás 2021”, „VP Óshonos állatok is situ támogatása” és „termeléshez kötött híztóbika támogatása” nevű támogatásokra nyújtottunk be kérelmet.

2024. évben az alábbi támogatások pénzügyi teljesítése történt:

- Egységes területalapú támogatás CIS+BISS: 46 775 031 Ft
- Termeléshez kötött anyatehén tartás támogatása: 27 005 738 Ft
- Agro-ökológiai Program (AÖP): 31 332 428 Ft
- AKG támogatás: 46 775 031 Ft
- Szálas fehérje takarmánynövény termesztése támogatás: 110 654 Ft
- Hízott bika tartás támogatás: 2 133 868 Ft
- Natura 2000 gyepek támogatás 27 118 907 Ft

6.3.1. táblázat: Saját állatállomány

Faj	Fajta	Egyedszám (db)	Tárgyévi állomány- növekedés (db)	Tárgyévi állomány- csökkenés (db)
Szarvasmarha	Magyartarka szarvas- marha	539	224	275
	Kárpáti borzderes	1	-	-
Ló	Magyar hidegvérű mura- közi típusú ló	56	16	10
Szamár	Magyar parlagi szamár	5	2	1

6.2.2 Egyéb állatállomány és kezelésük

Igazgatóságunk egyéb állatállománya bemutatási és vadon területkezelési célokat szolgál. Ezek között megtalálható a baromfi, a kameruni törpekecske, a kárpáti borzderes szarvasmarha, a magyar parlagi szamár, a Przsevalszkij vadló és az európai bölény is.

Kondorfa Hegy-völgy Vadon Terület - az Őrségi Nemzeti Park speciális kezelési tervű részterülete:

Több, mint egy évtizeddel ezelőtt a nemzeti park igazgatóság vezetése úgy döntött, hogy a nemzeti parkon belül létrehoz egy kezelés mentes, „vadon” területet és arra visszatelepíti az egykor itt is élt európai bölényt. A cél érdekében az elmúlt évek során az igazgatóság megvásárolta a Kondorfa község határában található un. Hegy-völgy területét. A zömében gyepterületekből álló, kilencven hektáros élőhelyen jelentős mennyiségben található fásszárú vegetáció is, tölgyes, erdeifenyves erdőfoltok formájában. A vásárlást követően egy mélyfűrésű kutat létesítettünk. 2019 tavaszára készült el a teljes élőhely körül egy speciális, ötezer folyóméter hosszú, hét vezetékszálból álló elektromos kerítés és abban az évben népesítettük be a területet európai bölényekkel.

A 2024. évben folytattuk az állatok életnyomainak és a terület vegetációjára gyakorolt hatásának dokumentálását. Két borjú született, így 2024. év végére a terület állatlétszáma 20 európai bölény és öt Przsevalszkij vadló volt, míg a szalafői bemutató területen 6 bölény bika és 2 vadló él. A kondorfai területre az ősz folyamán a Hortobágyról 3 db vadló érkezett. A kondorfai terület bővítését tervezzük, ennek érdekében előzetes élőhelyfelmérést végeztünk. A vadon terület zárt, oda szigorú biztonsági szabályok betartásával jelenleg csak az igazgatóság szakemberei léphetnek be.

6.2.3 Génmegőrző tevékenység növények esetében

Őriszentpéteren, a Csörgőalma és a Keserúszeri gyümölcsöskertben az Őrségi és a vendvidéki helyi honos gyümölcsfajtákból összegyűjtött gyümölcsfaoltványok fenntartása során tavasszal metszést végeztünk, pótoltuk a hiányokat, az évben háromszor kaszáltunk. A fajták megismerését táblák segítik. A génmegőrző kertjeinkből szedett oltóvesszőket márciusban a Csörgőalma Oltónapunkon hasznosítottuk, valamint postai és személyes úton juttattunk el az érdeklődőknek. A Vadkörte Gyümölcsész Kör segítségével megrendezett Csörgőalma Családi Oltónapra három országból, több mint száz látogató érkezett. A rendezvényen közel 200 fa került oltásra és talált gazdára. A gyümölcsöskertekben a kerítés, valamint az egyedi védelem ellenére jelentős a vadkár. A kerítés felújítását a 2024-ben elindult OrCon projektből fogjuk elvégezni a következő évben.

6.3 A nemzeti park igazgatóság vagyonkezelésében álló erdőterületek

Az erdőterület összesen 6 erdőtervezési körzethez tartozik, melyből 5 a Vas Vármegyei, 1 pedig a Zala Vármegyei Kormányhivatal illetékességi köre. Területi szempontból jelentősebbek a Felső-Őrség és Vendvidék erdőtervezési körzet, az Alsó-Őrségi, továbbá a Szentgyörgyvölgyi körzet, melynek erdőtervezése 2025. évben esedékes. A vagyonkezelt területekre jellemző az

elaprózottság. A tulajdonviszonyok mozaikossága miatt nagyon kevés összefüggő nagyobb erdőfömb van a kezelésünkben.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében lévő területek $\frac{3}{4}$ -e osztatlan közös tulajdonban van. Az osztatlan közös tulajdonban lévő erdőterületek esetében folyamatosan figyelemmel kísérjük a tulajdonviszonyok változását. Ahol a használati megosztás lefolytatható, ott minden esetben megindítjuk az eljárást, annak érdekében, hogy önálló, magántulajdontól elkülönített módon tudjuk az erdőkezelési tevékenységünket folytatni. Azokon az ingatlanokon, ahol a területi korlát vagy egyéb ok miatt nem volt/nincs lehetőség a tulajdonostársaktól elkülönült erdőkezelésre, többtelehasználati megállapodások megkötését követően jelentkezzük be erdőgazdálkodóként. Ezekre a területekre a magántulajdonosok felé évente elszámolunk. Így mindösszesen az erdőgazdálkodási körbe tartozó terület 2458,58 ha. A 2024-es évben lefolytatott használati megállapodások nyomán csökkentettük az általunk kezelt idegen tulajdonban lévő területeket, ugyanakkor rendezetlen erdők felszámolásával összesen 41 ha-ral tudtuk növelni a teljes erdőkezelésbe vont területünket. A vagyonkezelésbe tartozó összes erdőterületből maradtak fenn olyan területek is, ahol, mint vagyonkezelő jelen van Igazgatóságunk, de az említett eljárások valamilyen okból nem voltak lefolytathatóak (pl.: túl alacsony tulajdoni hányad), így idegen erdőgazdálkodó végzi az erdőgazdálkodási feladatokat. Ezen erdőgazdálkodók tevékenységét figyelemmel kísérjük, évente az elszámoltatásuk megtörténik.

Erdőterület adatok védettség szerinti megoszlásban:

Igazgatósági vagyonkezelésben lévő erdőterületek	Terület (ha)	Erdőrészletek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	0	0	0
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő	141,45	130	3
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	4,68	7	3
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	2218,13	853	6
Országos jelentőségű védett/ fokozottan védett természeti területen kívüli, de	94,32	34	3

Natura 2000 területen lévő erdő			
Egyéb erdőterületek	0	0	0
Összesen	2458,58	1024	6

Faállomány-típusok, és a hozzájuk tartozó élőhelytípusok az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében álló erdőterületeken:

A faállomány-típusok és a hozzájuk tartozó terület adatok az Országos Erdőállomány Adattár - 2024.12.31-i állapotának megfelelően szerepelnek az alábbi táblázatokban.

Erdőtörvény 7.§ szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA)	Faállomány-típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Bükkösök	167,23	K5 - 9130 (9110,9180)
Gyertyános tölgyesek	294,01	K2 - 91G0
Tölgyesek	114,05	L2b, L2a - 91M0
Cseresek	1,58	L2b, L2a - 91M0
Molyhos tölgyesek	0	
Hazai egyéb kemény lombosok	144,91	RC - 91F0
Hazai nyárasok	24,52	J5 - --
Víztűrő egyéb lágylomb	155,85	J4, J5 - 91E0
Hazai egyéb lágylomb	64,89	RB - --
Erdei fenyves - ahol tájhonos	1173,77	N13, RDa - --
Lucfenyvesek-elegyes lucosok	49,16	N13 - --
Elegyes tölgyes	11,61	P1 - --
Elegyes tölgyes	0,4	P8 - --

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében álló erdőterületeken – elsősorban a Vendvidéken – még kisebb foltokban jelen vannak olyan lucfenyő állományok, amelyek a kedvező természetességi kategóriákba tartoznak, a domborzati és mikroklimatikus viszonyoknak köszönhetően a „helyükön” vannak.

A 2024-ben 5,29 ha erdőfelújítást (P1) adtunk át befejezettként. A 2023-ban még üresvágásként szereplő 1,20 ha ugyanakkor átkerült az erdőfelújítások sorába. Az idei évben használati megosztás révén az Igazgatóságunk kezelésébe került újabb 3,85 ha felújításra váró erdőterület (üresvágás) Pankasz községhatárban, melynek erdősítését 2024. őszén makkvetéssel megkezdjük.

Erdőtörvény 7.§ szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek		
Faállomány-típus (OEA)	Faállomány-típus területe (ha)	Előforduló élőhelytípusok felsorolása (Á-NÉR kód és Natura 2000 kód)
Akácosok	39,89	S1
Idegenhonos kemény lombosok (VT)	6,49	S3
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	10,11	S2
Erdei-, fekete- és egyéb fenyvesek	16,19	S4
Őshonos hazai lombállományok 15%-ot meghaladó akác elegyaránnal	45,10	S6
Felújítási kötelezettség alatt álló terület (lombkegyes tölgyes)	1,10	P8

A táblázat első sorában szereplő akácosok teljes szerkezetátalakítását a későbbiekben szeretnénk csak elindítani, amikor már a jelenleg folyamatban lévő mesterséges erdőfelújításaink elérték a befejezett állapotot, a védelmükre szolgáló vadkárelhárító kerítések lebontásra kerülhetnek. Így nem növelnénk a bekerített területek összkiterjedését.

Üzem mód szerinti területi arányok a természetességi kategóriákban

Erdőtörvény 7.§ szerinti a, b, c természetességi kategóriájú erdőrészek		
Üzem mód		terület (ha)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	9,42
	Fokozatos felújítóvágás	85,40
	Szálalóvágás	126,45
Vágásos üzem mód összesen		1042,19
Átmeneti üzem mód		185,96
Örök erdő üzem mód		134,26
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód		839,57

Megjegyzések a táblázathoz: az örök erdő üzem mód területe az előző évhez képest csökkent. Ennek oka, hogy a lefolytatott használati megosztások során csökkenteni tudtuk az erdőgazdálkodásunkba tartozó idegen tulajdonú területeket, melyek részben ezt az üzem módot is érintették. Tarvágás előírással lucfenyvesek és nemesnyár állományok szerepelnek.

Erdőtörvény 7.§ szerinti d, e, f természetességi kategóriájú erdőrészek		
Üzem mód		terület (ha)
Vágásos üzem mód	Tarvágás	8,20
	Fokozatos felújítóvágás	-
	Szállalóvágás	-
Vágásos üzem mód összesen		56,04
Átmeneti üzem mód		2,68
Örök erdő üzem mód		-
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód		60,16

Az a-c természetességi kategóriájú erdőrészek esetében az erdőtervezéssel egyidejűleg szeretnénk áttérni folyamatos erdőborítást biztosító üzem módokra, ott, ahol az állományszerkezet erre lehetőséget biztosít. Igazgatóságunk saját vagyongazdálkodású erdőit tekintve a következő erdőtervezés a szentgyörgyvölgyi és a körmendi körzetben is 2025-ben lesz esedékes.

Ugyanakkor a jelenleg vágásos üzem módban lévő erdőrészekben is a folyamatos erdőborítást eredményező erdőkezelési beavatkozásokat hajtottunk végre és tervezünk a következő évre. Végvágást nem hajtottunk végre és a következő években sem tervezünk végrehajtani.

Vagyongazdálkodásban lévő erdőkben folyó kezelési tevékenységek alapelvei:

Erdőkezelési alapelveinket, céljainkat a 2017-ben készült, "Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyongazdálkodású erdeinek erdőstratégiája és kezelési koncepciója" fogalmazza meg:

- A vágásos erdőgazdálkodás visszaszorítása, a folyamatos erdőborítást biztosító módok előtérbe helyezése.
- A természetes erdődinamikai folyamatokra minél nagyobb mértékben támaszkodó erdőkezelés kialakítása és alkalmazása.
- Az erdő(állományok) természetességi állapotának javítása, a természeti értékek megőrzése.
- Az erdőhöz kötődő védett és közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok állományának fenntartása, növelése.
- Elmozdulás a célok irányába nem csak állományléptékben, hanem táji léptékben is.

A jelenleg megtalálható faállomány-típusok miatt teljes fafajcserés átalakításra kevés erdőreszt esetében van szükség. Sok esetben úgy látjuk, hogy ez az akácosok esetében sem indokolt. Az állományok fokozatos elöregedésével párhuzamosan őshonos lombos fafajok (cser, tölgyek, gyertyán, bükk, madárcseresznye, vadkörte) telepednek meg az akácosokban.

A folyamatos erdőborítás eléréséhez cél a kevés fafajból álló állományok fajgazdagságának (cserjefajokra is tekintettel) növelése, valamint kor- és méret szerint változatos szerkezetű erdőkép kialakítása, amely maga is folyton változik térben és időben a természetes folyamatok miatt. Ennek érdekében a mesterséges beavatkozásoknak a lehető legkisebb térléptékkel kell megvalósulnia, a természetes folyamatokat elősegítve, azokra alapozva az erdőtervben szereplő üzemmódtól függetlenül.

Főként az elegyetlen erdeifenyvesek szorulnak átalakításra. Ebből a szempontból nagy hangsúlyt fektetünk a még fiatal, elegyetlen fenyvesekre. A tisztításokat és gyérítéseket ezekben az állományokban akkora eréllyel kell végrehajtanunk, hogy lehetőséget teremtsünk a lombos elegyfajok – elsősorban természetes úton való – megtelepedésének és fejlődésének, illetve, ahol már jelen vannak, ott megerősödésének.

A fenti elvekhez, elképzeléseinkhez illeszkedve állítottuk össze az Erdőtársulások rekonstrukciója, a kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségben c. KEHOP PLUSZ pályázat során megvalósítandó feladatokat, kezeléseket:

- Cserjés erdőszegélyek kialakítása 10 km hosszban, 6 db erdőrészletben.
- Elegyetlen fenyvesek átalakítása, oly módon, hogy egyrészt lehetőséget teremtsünk a lombos fajok spontán megjelenésének, másrészt a tájban ritkává lett elegyfajok cseméit kisebb lékekbe betelepítjük. Így ezek a kicsi foltok később a ritka elegyek „magforrásaként” fontos szerepet tölthetnek be a tájban. A beavatkozással érintett terület 30 ha, 15 db erdőrészlet.
- Elegyes fenyvesek fiatal és középkorú állományjaiban a jelenlévő lombos elegy megtartását és megerősödését célzó beavatkozások végrehajtása 160 ha-on, 35 erdőrészletben.

Vagyonkezelésünkben lévő erdőterületek kezelése során a koncepcióban és a mindennapi munkavégzésben a távlati célok mellett megkerülhetetlen azoknak a mesterséges erdőfelújításoknak a végrehajtása, ápolása, vadkár elleni védelme, amelyek keletkezése korábbi erdőgazdálkodók gazdálkodási tevékenységének eredménye, vagy üres vágásként, illetve megkezdett erdőfelújításként kerültek igazgatóságunk vagyonkezelésébe.

Erdőállapotra vonatkozó kutatási és monitorozási tevékenység

2020-2021 között 600 ha saját vagyonkezelésű erdő állapotát mértük fel annak érdekében, hogy rendelkezünk az alapállapot ismeretével a későbbi kezelésekre hatásának monitorozásához. A 2025-ben elindítani tervezett az Erdőtársulások rekonstrukciója, a kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségben c. KEHOP PLUSZ projekt keretében ezen felmérések egy részét megismételjük, illetve rögzítjük a beavatkozásokkal érintett erdőrészletek alapállapotát is. Ezen kívül tervezzük elindítani a 2022-ben, 2023-ban és a későbbiekben végrehajtott, a lombelegy spontán megjelenését célzó tisztítások és törzskiválasztó gyérítések hatásának vizsgálatát az elegyetlen erdeifenyvesekben.

Mag- és csemetetermelés, beszerzés

A 2024-es év ígéretes tölgy makkterméséből célzott gyűjtést hajtottunk végre néhány környéki őstermelő bevonásával. Ennek eredményeként 11 q kocsányos tölgy makkot gyűjtöttünk, mellyel a pankaszi üres vágások erdőfelújítását megkezdtük.

Saját mag- és csemetetermeléssel a jövőben sem tervezünk foglalkozni, a természetes folyamatokra alapozott erdőkezelés ezt nem teszi szükségessé.

Fahasználatok

2024. évben végrehajtott fahasználatok többsége természetszerű, illetve származék természetességi kategóriájú erdőrészekben történt.

Tisztítást 0,74 ha-on hajtottunk végre a tervezett 8,22 ha helyett. A „KAP fiatal erdők állománynevelését célzó” támogatások pályázati felhívásának megjelenését követően döntöttünk úgy, hogy egy évvel elhalasztjuk ezeket a munkákat és a támogatást így igénybe tudjuk venni ezekre az erdőrészekre is.

Törzskiválasztó gyérítést 9,48 ha érintett területen végeztünk, ebből 7,76 ha elegyetlen fenyves állományban történt (Szalafő 69 B). A beavatkozás célja, hogy a lombos fafajok spontán megjelenését és az állomány szerkezeti differenciálódását segítsük a fahasználattal.

Növedékfokozó gyérítést 7,96 ha-on az Őriszentpéter 38 C1 erdőrészletben hajtottunk végre 2024-ben. A beavatkozás során a felső koronaszintben meglévő tölgy és egyéb lomelegyre koncentrálni egyenetlenül gyérítettük az állományt, hogy kellő hálózatban, a lehető legnagyobb növekedési területet biztosítsuk ezen fafajoknak. Ugyanakkor az állományszerkezet változatosabbá válásának érdekében az állományt nem gyérítettük meg egyenletes eréllyel. Így várható az átmérők differenciálódása. Az időszakos vízfolyás környékét nem bolygattuk, hogy a párás mikroklíma fennmaradjon.

Egészségügyi és egyéb fahasználattal érintett területeken elsősorban veszélyes fák (közúti közlekedést veszélyeztető) kitermelése miatt történtek a beavatkozások. A fakitermelések nem eredményeztek felújítási kötelezettséggel járó, tarvágott területeket.

Erdőfelújítás, erdőművelési munkák:

Erdőtelepítést sem a közelebbi, sem a távolabbi jövőben nem tervezünk. A táj erdősültségét és szerkezetét figyelembe véve új erdő mesterséges úton való létrehozása nem stratégiai cél.

Az erdőfelújítások állapota megfelelő, nincs erdősítési hátralék, vagy bírság.

Fontos megjegyezni, hogy az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által kezelt erdőfelújítások döntő többsége, több, mint 2/3 része még a vagyonkezelésünkbe kerülés előtt keletkezett. A jövőben további növekedés várható a vagyonkezelésünkbe kerülő területeken lévő üresvágások, illetve folyamatban lévő erdőfelújítások miatt.

Ezeket a területeket a későbbi folyamatos erdőborításnak megfelelő állományok „alapjait” igyekszünk nevelni (tölgy főfafaj mellé elegyfajokat - gyertyánt, vadgyümölcsöket, kőriszt, szilvát - ültetünk, az ápolások során hagyunk vissza pionír fafajokból (kecskefűz, nyír, rezgőnyár), sőt szederből is foltokat.

A mesterséges első kiviteleknel mindenütt részleges (pásztás) talajelőkészítést hajtottunk végre, hogy a jó állapotú erdőtalajokat kíméljük.

Erdővédelmi tevékenység:

Mesterséges erdősítések körül állandó kerítéseket üzemeltetünk vadkárelhárítás céljából. Célunk, hogy minél hamarabb elérjék a zárt, befejezhető állapotot ezek az erdősítések, és a kerítések elbonthatók legyenek.

Inváziós (és egyéb tájidegen) fásszárúak visszaszorítása:

Inváziós fajok közül az akác bír jelentőséggel az Őrségi Nemzeti Park vagyonkezelésében álló erdőterületeken. Jelenléte ugyanakkor a területadatokból is láthatóan nem túl magas. Injektálással olyan területeken avatkozunk be elsősorban, ahol a jó természetességi állapotú erdőkben csoportos, vagy tömbös elegyben található meg.

Erdőtervezésben való részvétel az Igazgatóság vagyonkezelésében álló erdőkre vonatkozóan:

Az erdőtervezések során élünk a gazdálkodói javaslatok lehetőségével. Részletszintű, alapos bejárást tartunk minden érintett erdőrészletben. Rögzítjük az aktuális állapotot (fafajösszetétel, tennivalók, azok sürgőssége a természetvédelmi kezelési szempontok szerint), ezt összevetjük a tervelőírásokkal, ahol szükséges, ott javaslatot teszünk. Az erdőtervezőkkel jó az együttműködésünk.

Eszköz és infrastruktúra ellátottság:

Az erdőterületek feltártsága, megközelíthetősége viszonylag jó, bár a saját vagyonkezelésben álló területek szétszórtsága miatt saját feltáróúttal nem rendelkezünk.

A korábbi KEHOP pályázatnak köszönhetően jelentős saját gépparkkal bír a nemzeti park igazgatóság. Saját gépparkunk része egy Valtra T194-es traktor maróval és pásztakészítővel, valamint egy kihordószerelvénnyel is, mellyel a kisebb beavatkozások esetében is megoldható az értékesítésre szánt faanyag gyors és kíméletes közelítése.

Faanyag értékesítés:

A fakitermelések során keletkezett választékok is jól tükrözik a kezelések céljait.

2024. évben leginkább fenyő rostfa (1295 m³), kisebb mértékben lombos tűzifa (151 m³) választék képződött a végrehajtott fahasználatok során.

A tűzifa választék főként a saját fizikai dolgozókkal végrehajtott fakitermelésekből származik, a nemzeti parki épületek téli fűtése során saját felhasználásra kerül. A fenyő választékok lábon értékesítés során keletkeztek. Ajánlattételi felhívást tesz közzé a nemzeti park igazgatóság, így célozva meg a lehető legkedvezőbb értékesítési árat.

6.4 Vadászterületeken folyó vadállomány szabályozás

Igazgatóságunk nem rendelkezik vadászterülettel, nem folytat vadgazdálkodási tevékenységet.

6.5 Halgazdálkodási vízterületek

6.5.1 Természetvédelmi és génmegőrzési szempontból különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek

Az Igazgatóság működési területén összesen 32 víztér áll védettség alatt, amelyből 18 van halászati kezelésünkben. Igazgatóságunk a területeken semmilyen bevételt eredményező gazdálkodási tevékenységet nem folytat, ugyanakkor 2021-ben elkészítette a 18 különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterület halgazdálkodási tervét. Ezekben kiemelt szerepet kapott az őshonos halfajok állománymegőrzése és az idegenhonos inváziós halfajok gyérítése

6.4.1. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő vízterületek

Sorszám	A halászati víztér	Kiterjedése (ha)	Víztérkód
1.	Grajka-patak	4,8	18-065-2-1
2.	Hársas-patak	11,5	18-066-2-1
3.	Szakonyfalui-patak	7,2	18-067-2-1
4.	Huszászi-patak	13,1	18-068-2-1
5.	Lugos-patak	15,0	18-069-2-1
6.	Szentgyörgyvölgyi-patak	3,6	18-070-2-1
7.	Kerca-patak	10,7	18-071-2-1
8.	Kerka-patak	7,7	18-072-2-1
9.	Alsószölnök 029/1a hrsz holtág	0,4	18-073-2-1
10.	Csörötnék 058 hrsz vízállás	7,47	18-085-2-1
11.	Rábagyarmat 043/15 hrsz vízállás	12,57	18-086-2-1
12.	Rátót 072/63/c hrsz vízállás	6,29	18-087-2-1
13.	Szerdahelyi-patak	6,02	18-088-2-1
14.	Cáki-patak	1,16	18-089-2-1
15.	Bozsoki-patak	3,46	18-090-2-1
16.	Molnaszecsőd Lóúsztató	6,48	18-094-2-1
17.	Csörötnék 065/11 hrsz-ú tó	6,56	18-095-2-1
18.	Hármas-patak	0,5	18-098-2-1
Összesen:		74	

Ezen vízterületeken továbbra sem folyik sem halászati sem horgászati tevékenység. Cél a természetes-természetközeli állapotok fenntartása, melynek érdekében a természetvédelmi kezelés részeként halfaunisztikai vizsgálatokat végeztünk elektromos halászgéppel.

6.5.2 Védett természeti területen található halastavak

Az Igazgatóság működési területén összesen három védett természeti területen lévő tó van, a Himfai-tó a Szombathelyi Erdészeti Zrt., a Vadása-tó magán és önkormányzati, a Hársas-tó pedig önkormányzati vagyonkezelésben van. A tavak mindegyike horgászati hasznosítás alatt áll, halászat nem folyik rajtuk. Az Igazgatóság vagyonkezelésében védett halastó nincs.

7. Tájvédelem

7.1 Egyedi tájértékek

Az Igazgatóság működési terület déli térségében 10 település egyedi tájérték felmérése történt meg. A 10 településből 9-en végeztünk már korábban felmérést, de az adatok több mint 10 évvel ezelőttiek. A tizedik település, Kerkáskápolna pedig megosztottan az ÖNPI és BfNPI működési területére esik, ahol nem történt még korábbi felmérés egyik Igazgatóság részéről sem. Az adatbázis frissítését, bővítését és a fotók aktualizálását végeztük a lenti településeken. A hagyományos építészeti stílust képviselő lakóházak között észrevehető a felújítás tendenciája. A helyi településkép védelmi rendeletben dominálnak a helyi védelem alatt álló lakóházak.

Az Igazgatóság működési területén 137 településen összesen 2 289 db egyedi tájértéket tartunk nyilván. 2024-ben a 10 településen 144 új vagy felülvizsgált egyedi tájértéket vettünk nyilván-tartásba.

Település	Értékek száma	változás 2024-ban
Baiánsenve	7	-
Bozsok	11	-
Cák	9	-
Felsőmarác	12	-
Hegyhátszentmárton	9	-
Ivánc	22	-
Kerkáskápolna	6	-
Kőszegdoroszló	33	-
Kőszegszerdahely	10	-
Orfalu	27	-
Örimagyarósd	13	-
Perenve	12	-
Szaknyér	11	-
Szalafő	84	-
Velem	11	-
Viszák	17	-
Alsószölnök	9	-
Apátistvánfalva	66	-
Csörötnek	13	-
Daraboshegy	12	-
Felsőszölnök	15	-
Halogy	11	-
Kétvölgy	7	-
Kondorfa	12	-
Kőszeg	20	-
Magvarföld	18	-
Magvarlak	9	-
Nádasd	19	-
Őriszentpéter	51	-
Pankasz	11	-
Rábagvarmat	14	-
Szakonvfalu	14	-

Település	Értékek száma	változás 2024-ban
Szentgotthárd	21	-
Szentgyörgyvölgy	10	-
Szőce	14	-
Döbörhegy	17	-
Nagymizdó	27	-
Petőmihályfa	52	-
Sárfimizdó	13	-
Szarvaskend	30	-
Csönge	25	-
Kemenessömién	22	-
Kenveri	27	-
Pápoc	15	-
Vönöck	21	-
Csehimindszent	13	-
Csipkerek	18	-
Mikosszéplak	20	-
Olaszfa	25	-
Pácsony	15	-
Harasztifalu	17	-
Horvátlövő	11	-
Kemestaródfa	26	-
Magvarnádalja	11	-
Nagykölked	13	-
Pinkamindszent	24	-
Pornóapáti	28	-
Rádóckölked	9	-
Szentpéterfa	29	-
Vasalia	17	-
Meggveskovácsi	23	-
Nemeskolta	14	-
Püspökmolnári	17	-
Rábahídvég	23	-
Rábatöttös	16	-
Zsennye	16	-
Gvanógeregve	17	-
Csákánvdoroszló	18	-
Döröske	18	-
Egvházashollós	26	-
Gasztony	18	-
Magvarszecsőd	15	-
Molnaszecsőd	20	-
Nemesmedves	17	-
Rátót	8	-
Rönök	19	-
Vasszentmihály	17	-
Andrásfa	14	-

Település	Értékek száma	változás 2024-ban
Felsőcsatár	21	-
Gersekarát	19	-
Halastó	21	-
Hegyháthodász	11	-
Hegyhátsál	15	-
Katafa	8	-
Narda	17	-
Telekes	11	-
Vaskeresztes	21	-
Bérbaltavár	25	-
Bögöte	16	-
Csehi	13	-
Duka	12	-
Gvőrvár	13	-
Hegyhátszentpéter	17	-
Hosszúpereszteg	34	-
Keléd	7	-
Nagytilai	26	-
Vashosszúfalu	15	-
Alsóúilak	14	-
Beicgvertvános	19	-
Borgáta	7	-
Egervölgy	19	-
Egyházashetve	12	-
Kám	17	-
Kissomlyó	15	-
Köcsk	12	-
Nyőger	10	-
Szemenye	7	-
Acsád	26	-
Gencsapáti	31	-
Gvöngvősfalu	16	-
Lukácsháza	15	-
Meszlen	9	-
Nemescsó	9	-
Salköveskút	8	-
Söpte	6	-
Vasasszonyfa	7	-
Vasszilvág	10	-
Bucsu	9	-
Dozmat	6	-
Kőszegpatv	6	-
Nemesbőd	7	-
Pusztacsó	2	-
Sé	2	-
Toronv	11	-

Település	Értékek száma	változás 2024-ban
Tömörd	8	-
Vassurány	10	-
Vát	10	-
Felsőíánosfa	12	13
Ispánk	10	13
Kercaszomor	10	10
Kisrákos	18	24
Magvarszombatfa	13	18
Nagvrákos	17	19
Szatta	16	18
Velemér	8	8
Felsőszenterzsébet	7	12
Összesen	2289	144

7.2 Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Tárgyévben Igazgatóságunk nem vett részt fejlesztési koncepciók véleményezésében.

Helyi jelentőségű védett természeti területekkel kapcsolatban a Csepregi Közös Önkormányzati Hivatal kereste meg Igazgatóságunkat. Két fasor esetében a védelem feloldását kérték, melyet Igazgatóságunk elfogadott, mivel a fasorok időközben megszűntek. A Tormásliget 052 helyrajzi számon nyilvántartott hársfasor egy része kivágásra került, több egyed pedig elszáradt. A Tormásliget 0239 helyrajzi szám alatt lévő vadgesztenye sort 2020-ban a Magyar Közút Nonprofit Zrt. munkatársai vágták ki balesetvédelmi okból.

A védetté nyilvánítást magában foglaló alaprendelet a Vas Vármegyei Kormányhivatal felülvizsgálata alapján nem felelt meg a jogalkotási törvény követelményeinek, így indokolt volt új rendelet megalkotása a Tormásligeti-park és fasorok védetté nyilvánításáról is. A rendelet tervezetben foglaltakkal Igazgatóságunk egyetértett, a helyi védettség fenntartását támogatta.

7.3 Település- és területrendezési tervek, valamint településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet véleményezése, közreműködés az elkészítésben, adatszolgáltatás

Az Igazgatóság 2024-ben településrendezési eszközök módosításának/felülvizsgálatának véleményezése keretében összesen 85 alkalommal tett szakmai állásfoglalást. 23 településképvédelmi rendelet véleményezését is elvégeztük, 23 alkalommal pedig adatot szolgáltatunk rendezési eszköz módosításához. Észrevételeink legtöbb esetben beépültek a tervekbe, kész tervek visszamutatása is elégséges.

Lechner Tudásközpont által kezelt településképi arculati kézikönyvekkel (TAK) kapcsolatos ügyintézés (véleményezés, módosítás) már csak online végezhető, melyek kezelése Ügyfélkapus rendszerben történik a munkatársak saját (több esetben magán) email címén. A TAK-os feladatok kiosztása így más metódust igényel, mint az Igazgatóság központi rendszerébe (online, levélben) érkező ügyiratoknál.

A településképi arculati kézikönyvek és	Kimenő ügyiratok
---	------------------

településképi rendeletekkel kapcsolatos feladatok	száma 2024
Adatszolgáltatások a településképi arculati kézikönyvek és településképi rendeletek készítéséhez	0
Településképi arculati kézikönyvek véleményezése	1
Településképi rendeletek, ill. rendelet módosítások véleményezése	15
Összesen 2024 év végéig:	16

7.4 Tájképvédelmi övezetek módosítása

2024-ben nem történt módosítás a tájképvédelmi övezetekben.

7.5 Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

Az igazgatóság tájvédelmi tevékenysége elsősorban a hatósági munka megsegítésének céljával kiadott belföldi jogsegély keretein belül valósul meg. Az igazgatóság 2024-ben 2 alkalommal művelési ág váltás, 5 esetben pedig más célú hasznosítás ügyében nyilatkozott. Az elsődlegesen élővilág védelmével kapcsolatos ügyek véleményezése során minden esetben figyelembe vettük azok tájvédelmi vonatkozásait is. Az igazgatóság összesen 39 esetben adott építésügyi szakvéleményt. A tervezők jellemzően elfogadták, és a tervekbe beépítették a javaslatokat. A véleményezések tárgyát épület felújítása/bővítése, családi házak, vendégház és vendéglátóhely, szabadidős horgászpület, piac, gazdasági épületek, mintagazdaság, vadkerítés építése képezte.

8. Projektek

Megalakulásunk óta folyamatosan figyelemmel kísérjük az aktuális pályázati lehetőségeket. A központi költségvetési keretek szűkös volta miatt a nagyobb léptékű célok eléréséhez szükséges a pályázati lehetőségek kiaknázása.

2024-ben az alábbi eredményeket értük el a források lekötése és a projektek megvalósítása terén:

- Az „Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Pityerszeren található bemutató épületegyüttes zsuppfedésének megújítása” című támogatás keretében megújult a Zsoldos-féle kerített ház zsuppfedése és a Pásztorház tetőszerkezete.
- „Living Landscape” című BestBelt projektünk fő célja az ember alakította táj heterogenitásának helyreállítása, a biodiverzitás csökkenésének megakadályozása az Európai Zöld Öv mentén cserjefolyosók megőrzésével és telepítésével. Ezen célok érdekében a 2024-es évben kerítésoszlopokat és dróthálót szereztünk be.
- „Borders separate – Nature unites” című BestBelt projektünk fő célja a környezettudatosság megerősítése mellett a biodiverzitás megőrzésének bemutatása az Őrségi Nemzeti Parkban és a szlovén határ mentén. A projektre támogatási szerződést kötöttünk 2024-ben, az érdemi feladatok 2025-ben kezdődnek.
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében a gyepvédelmi tanácsadó folytatta a megkezdett munkáját, területi természetvédelmi szolgáltatási feladatok ellátására kötöttünk szerződéseket, valamint a korábban vásárolt terepi oktatócsomagunkhoz is szereztünk be kiegészítő elemeket.
- Akadálymentes természeti élmények a Pannon-régióban (BaNEx) című Osztrák-Magyar Interreg projekt keretében megkötésre került az ERFA szerződés, illetve a megelőlegezési támogatói okirat. A projekt beszerzései a 2025-ös évben kezdődnek.
- Kaszálógyümölcsösök határon-átnyúló élőhelyhálózatának fejlesztése hasznosításuk elősegítésével (OrCon) című, szintén Osztrák-Magyar Interreg projektünk keretében a 2024-es évben szintén megkötésre került az ERFA szerződés és a megelőlegezési támogatói okirat, valamint beszerzések keretében kiválasztásra került a projekt külső menedzsmenete, közbeszerzési tanácsadója, illetve egy rendezvényhez kapcsolódó buszos szállítási szolgáltatás is. A Csörgőalma Gyümölcsoltó Nap keretében megtartottuk a projekt nyitórendezvényét.
- A LIFE Metamorphosis projektben mezőgazdasági vontatót és adaptereket szereztünk be közbeszerzési eljárás keretében, ingatlanvásárlást hajtottunk végre, beszereztünk egy terepjárót, illetve élőhelyvédelmi megállapodásokat kötöttünk a projekt céljainak megfelelően.

A fenti projektek megvalósításán túl folyamatosan zajlik a KEHOP PLUSZ projektek előkészítése. Ezek közül a „Veszélyeztetett növény- és állatfajok, társulások természetvédelmi helyzetének javítása a Kőszegi-hegységben és az Őrségben” című projekt benyújtásra került 2024 év végén. A „Az Őrségi Nemzeti Park szerves településszerkezetéhez kapcsolódó természeti értékek bemutatása” és a „Az őriszentpéteri László-major természetvédelmi gépüzemének fejlesztése” című projektek esetében konzorciumi megállapodásokat kötöttünk az Építési és

Közlekedési Minisztériummal. További négy projektünk esetében a projektek előkészítése zajlott, amelyek megalapozzák a 2025-ös évi benyújtás lehetőségét.

Az előkészület alatt álló projektek az alábbiak:

1. „Erdőtársulások rekonstrukciója, a kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségben”
2. „A természetvédelmi őrzés és a tájegységi jelenlét hatékonyságának növelése az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén”
3. „A természetvédelmi célú gyepkezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségi Nemzeti Parkban”
4. „Mezei és erdei utak használatához kötődő természetkárosító hatások csökkentése az Őrségi Nemzeti Parkban”

A projektek benyújtását 2025 első fél évében tervezzük. Mivel az előkészítés során lévő projektek nem rendelkeznek projektazonosítóval és kifizetések sem történtek, ezért az alábbi táblázatban ezek nem szerepelnek, de szerves részét képezték a 2024-ben a Pályázatkezelési Osztályon végzett munkáknak.

8.1. táblázat: Projektek

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatói elem	Pályázat költségvetése (M Ft)	Támogatás összege (M Ft)	Pályázat 2024. évi teljesítése ² (Ft)
„Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Píterszeren találató beépület-együttes zsúpfedésének megújítása”	2024.05.15.	2024.12.31.	Agrár-minisztérium	„Őrségi Népi Műemlékegyüttes épületeinek Zsoldos-féle kerített ház és pásztorház zsúpfedésének megújítása”	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	A teljes projekt bemutatót szolgál.	10,9	10,9	10 990 000 Ft (A Zsoldos féle kerített ház és a pásztorház zsúpfedésének megújítása)
Pannon gyepek és kapcsolódó élőhe-	2018.12.19.	2026.12.31	LIFE	A projekt elsősorban a féltermészetes gyepterületekre fókuszál, amelyek aktív beavatkozást	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	-	442	442	44 917 908 (gyepvédelmi tanácsadó, te-

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatói elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2024. évi teljesítése ² (Ft)
lyek hosszútávú megőrzése a Priorizált Intézkedési Terv intézkedéseinek megvalósításával LIFE17 IPE/HU/00018				és élőhely-kezelést igényelnek a kedvező környezeti állapot elérésének és biztosításának érdekében.						rületi természetvédelmi szolgáltatás, kisműalkatrészek, terepi oktatósomag kiegészítő elemeinek beszerzése, területkezelés, üzemanyag költség, bérköltség)
LIFE Mótörphos – Lepkevédelmi jó gyakorlatok	2022.09.01.	2029.03.31.	LIFE, Miniszterelnökség	Az ÖNPI működési területén a projekt négy közösségi jelentőségű nappali lepkefaj(csoport) meg-	Órségi Nemzeti Park, Órség KMT/KTT	45 694	-	338	311	121 346 087 (bérek, üzemanyag, mezőgazdasági vontató és adapterek,

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatói elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2024. évi teljesítése ² (Ft)
tok kifejlesztése és átadása Közép-Kelet-Európában				őrzésére koncentrálni: sápadt szemeslepke, kis apollólepké, lápi tarkalepké, hangyaboglárka fajok. Mindegyik faj esetében élőhelyfejlesztési tevékenységeket tervezünk végezni és olyan jó gyakorlatokat kifejlesztteni, amelyek átadhatóak más nemzeti park igazgatóságoknak is.						földvásárlás, élőhelyvédelmi megállapodások, terepjárók, villanypásztorkarók, FAKSZ)
Living Landscape – restoration of a	2024.10.01	2026.07.31.	BEST-belt	A projekt fő célja az ember alakította táj heterogenitásának helyreállítása,	Órségi Nemzeti Park, Órség KMT/KTT	45 694	-	4	4	470 662 (kerítésoszlopok és drótháló beszerzése)

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatói elem	Pályázat költségvetése (Mft)	Támogatás összege (Mft)	Pályázat 2024. évi teljesítése ² (Ft)
mosaic landscape along the Hungarian Green Belt (CE-24_03)				a biodiverzitás csökkenésének megakadályozása az Európai Zöld Öv mentén cserjefolyosók megőrzésével és telepítésével, fa- matuzsálem rezervátumok létrehozásával és odúk kihelyezésével.						
Borders separate – Nature unites: European Green Belt Youth	2024.10.01.	2026.09.30.	BEST-belt	A projekt fő célja a környezettudatosság megerősítése mellett a biodiverzitás megőrzésének bemutatása az Őrségi Nemzeti	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	-	4	4	0

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatói elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2024. évi teljesítése ² (Ft)
Encounters				Parkban és a szlovén határ mentén, valamint közösségépítés egy ifjúsági tábor keretében						
BaNEx	2024.10.01.	2027.09.30.	INTERREG VI-A Ausztria-Magyarország Program	Akadálymentes természeti emlékek a Pannon-régióban	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	-	101,8 MFt	101,8 MFt	-
OrCon	2024.01.01.	2026.12.31.	INTERREG VI-A Ausztria-Magyarország Program	Kaszálógyümölcsösök határon-átnyúló élőhelyhálózatának fejlesztése hasznosításuk elősegítésével	Őrségi Nemzeti Park, Őrség KMT/KTT	45 694	-	139,9 MFt	139,9 MFt	6 374 876 (FAKSZ tevékenység, külső projektmenedzsment, személyszállítási)

Projekt címe	Támogatási szerződés hatálybalépése (dátum)	Fizikai befejezés (dátum)	Forrás megnevezése	Célok, tevékenységek	Megcélzott védett természeti terület/ Natura 2000 terület megnevezése	Célterület kiterjedése ¹ (ha)	Kapcsolódó bemutatói elem	Pályázat költségvetése (MFt)	Támogatás összege (MFt)	Pályázat 2024. évi teljesítése ² (Ft)
										tás, gyűmölcsfa metezés)
Összesen								1040,6 MFt	1013,6 MFt	184 099 533 Ft

9. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenységek

9.1 Az Igazgatóság ügyiratforgalma

Igazgatóságunk központi iratkezelése jelenleg még az IQtató SQL nevű iktatóprogramon történik. A Központi Érkeztető Rendszerből az ügyiratok hivatali kapun keresztül, illetve papír alapon jutnak el hozzánk. Az elektronikusan érkező iratok is nyomtatásra kerülnek, illetve digitálisan is lementjük őket. A digitalizált dokumentumok tárolása – mivel azt jelenlegi iktatóprogramunk nem teszi lehetővé – a központi szerveren történik. Az iktatóprogram email-rendszerrel, illetve hivatali kapuval való összekapcsolása jelenleg nem lehetséges. Az ügyiratok ügyintézőnek való továbbítása a programon keresztül nem megoldható, így az ügyintézési folyamat nehezen nyomon követhető.

A küldemények továbbítása postai, valamint elektronikus úton (email, hivatali kapu, e-papír) egyaránt történik, nagyságrendileg a kimenő ügyiratforgalom kétharmadának küldése történik elektronikusan. A hatósági ügyek intézése nagyrészt hivatali kapun keresztül valósul meg. A 2024. évi ügyiratforgalom 8338 iratot tartalmazott. Ezek közül 3210 e-mail, 1023 postai levél, 1895 Hivatali Kapu, 46 honlap, 73 Céghely és 2092 pedig egyéb (pl. belső levelezés) útján bonyolódott.

Igazgatóságunknál a munkavállalók rendelkeznek ügyfélkapus tárhellyel, kivételt képeznek ez alól a közfoglalkoztatotti jogviszonnyal rendelkezők, mert ők erre nem kötelezettek. Az új belépők a munkába állás után legkésőbb 15 napon belül nyilatkozatot tesznek a biztonságos kézbesítési szolgáltatásra alkalmas elektronikus elérhetőségükről, valamint hozzájárulnak természetes személyazonosító adataik kezeléséhez. A megírási igazolásból látható, hogy ki nem veszi át az elektronikus küldeményt. Továbbra is a fizikai állomány tagjai azok, akik elsősorban nem használják az ügyfélkapujukat, ott is az idősebb korosztály, akinek otthon nincs internet hozzáférése, vagy számítógépe sem, és a munkaköréből adódóan a munkavégzéséhez sincs rá szüksége. Ők továbbra is kérik a papír alapú kiadományozást.

Jelenlegi iktatórendszerünk nem alkalmas az e-HR folyamatra. 2024-ben megtörtént az új, jogszabályi előírásoknak megfelelő iktatóprogram beszerzésének előkészítése. A program beszerzése központilag, az Agrárminisztériumban történik. A beszerzéshez szükséges műszaki leírást elkészítettük és a minisztérium számára megküldtük.

9.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére

Működési területünk a Vas Vármegyei és a Zala Vármegyei Kormányhivatalok Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztályai Környezetvédelmi-, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Osztályainak illetékességi területét érinti, valamint egyes ügyekben a Pest Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi-, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztályának illetékességi területét. A szakértői munka és a terepi munkarészek zömét a Természetmegőrzési Osztály, valamint az Természetvédelmi Őrszolgálati tagjai végezték. A fenti hatóságok összesen 408 ügyben keresték meg Igazgatóságunkat. A Vas Vármegyei és Zala Vármegyei Kormányhivatal Erdészeti Osztálya további 80 ügyben küldött megkeresést. Tárgyévben összesen 286 elővásárlási ügy zajlott az Igazgatóságnál. Önkormányzatok részéről összesen 349 esetben történt megkeresés, ebből 1 alkalommal adatközlési kérelem céljából.

		Főszám	Alsám
Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi-, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály			
	Pest vármegye	14	31
	Vas vármegye	388	904
	Zala vármegye	6	13
Erdészeti hatóság			
	Vas vármegye	56	126
	Zala vármegye	24	42
Önkormányzat		216	362
NFA		11	21
Magyar Államkincstár		14	27
Agrárminisztérium		299	536
Ügyfelek, egyéb hatóságok		2764	5650
Helyi ügyirat		493	626
Ügyiratforgalom		4285	8338

9.1.2 Nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek

Igazgatóságunk működési területén az Országos Erdőállomány Adattár (OEA) 2024 őszén megkapott állapota alapján összesen 43 208 ha erdő található. Az erdők 43%-a élvez természetvédelmi oltalmat országos jelentőségű védett természeti területként vagy Natura 2000 területként, további 3,5%-a fokozottan védett természeti területen található. A 2023-as évhez képest változás, hogy a Gyöngyös-Pinka-menti Körzet beleolvasztásra került az Alpokaljai Körzetbe, így az Igazgatóságot érintő erdőtervezési körzetek száma 9-re csökkent.

NPI működési területén fekvő erdőterületek (OEA)	Terület (ha)	Erdőrészek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület)	3,80	2	1
Fokozottan védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő	3235,62	1694	4

NPI működési területén fekvő erdőterületek (OEA)	Terület (ha)	Erdőrészletek száma	Erdőtervezési körzetek száma
Országos jelentőségű védett természeti területen lévő erdő (nem Natura 2000 terület és nem fokozottan védett)	432,03	142	8
Országos jelentőségű védett természeti területen és egyúttal Natura 2000 területen lévő erdő (nem fokozottan védett)	29881,83	15365	8
Országos jelentőségű védett/fokozottan védett természeti területen kívüli, de Natura 2000 területen lévő erdő	9654,66	4088	8
Összesen	43207,94	21291	9

Az Országos Erdőállomány Adattár alapján az erdőkben hat különböző közösségi jelentőségű erdei élőhelytípus fordul elő. Ezek közül leggyakoribbak az erdők 21%-át kitevő 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek, de 15%-os arányban fordulnak elő a 9130 Szubmontán és montán bükkösök is. Legkisebb mennyiségben a 9180 Törmeléklejtő- és szurdokerdők fordulnak elő.

NPI működési területén fekvő jelölő élőhelyek (OEA)	Terület (ha)	Erdőrészletek száma	Erdőtervezési körzetek száma
9130	6231,69	2006	5
9180	5,77	2	1
91E0	1679,3	1106	9
91F0	911,71	292	7
91G0	8633,17	3382	8
91M0	438,47	77	4
Összesen	17900,11	6865	10

Körzeti erdőtervezés:

2024-ben Igazgatóságunkat körzeti erdőtervezés nem érintette.

Természetvédelmi kezelői véleményezés, adatszolgáltatás:

A nem saját vagyonkezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőrészek esetében az illetékes kormányhivatal Erdészeti Osztálya erdőtervmódosítási kérelemmel keresi meg Igazgatóságunkat, melynek válaszadási határideje 8 nap. Az illetékes kormányhivatal Környezetvédelmi és

Természetvédelmi Osztálya vegyszerezési, vegetációs időben való fakitermelési, kerítés építési és bontási ügyekben, valamint erdőterület igénybe vételi ügyekben keresi meg Igazgatóságunkat, melynek válaszadási határideje 5 nap. Egyéb tájékoztatás kérésekkel magán erdőgazdálkodók fordultak az Igazgatósághoz, többnyire biotópfák és hagyásfacsoportok kijelölésének tárgyában.

Erdőtervmódosítás:	21 db
Vegetációs idejű fakitermelés:	20 db
Vegyszerezés:	4 db
Kerítés építés, bontás:	5 db
Erdőterület igénybe vétele:	3 db
Egyéb tájékoztatás:	49 db

Erdőrezervátumok:

2024-ben Igazgatóságunknál erdőrezervátum kutatás nem történt, s ügyintézással sem volt érintve egyik erdőrezervátum sem.

9.1.3 Jelentési feladatok az Agrárminisztérium számára

Igazgatóságunk a szakmai irányító szerv által kért jelentéseket, adatszolgáltatásokat az év folyamán teljesítette. Elkészítette a 2023. évre vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolóját. Jelentést készített a 2023-ban elvégzett kutatási és monitorozás feladatokról is. A Költségvetési és Gazdálkodási Főosztály és a Magyar Államkincstár felé az államháztartási jogszabályokban meghatározott követelményeknek megfelelően eleget tettünk beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségünknek. A Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály számára beküldtük a 2024. évi vagyonkezelési tervezést és a 2023. évi jelentést, valamint havi rendszerességgel a Természetvédelmi Őrszolgálat működéséről, hatósági feladatairól beszámoló jelentést. Az AM Nemzeti Parki és Tájvédelmi Főosztály, Természetmegőrzési Főosztály tekintetében a szakmai kapcsolattartás folyamatos volt az év folyamán. Rendszeres tájékoztatást adtunk a közbeszerzési eljárásainkról. A Személyügyi Főosztály részére rendszeresen adatot szolgáltatunk a létszám- és bér gazdálkodásra vonatkozóan. A Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai osztály 2024. év januárjában elkészítette a 2023. évre vonatkozó Látogatóstatisztikát, illetve Környezeti nevelési statisztikát, valamint az Ökolétesítmények adatbázisának frissítését.

9.1.4 Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés

Igazgatóságunk 2024-ben összesen 1403 ügyben levelezett ügyfelekkel különböző témákban. Ezek között a legjelentősebb számban a kaszálási bejelentések (715 db) voltak. Kisebb számban érkeztek területbérletekkel kapcsolatos megkeresések (189 db) és ingatlan vagy erdőrészlet fel-

ajánlások megvásárlásra (13 db). Emellett voltak engedélyezési eljárásokat megelőző állásfoglalás kérések (103 db), lakossági bejelentések (2 db), valamint szakdolgozó és szakmai gyakorlatos jelöltek megkeresései (12 db).

9.2 Szabálysértés

2024-ben nem kezdeményeztünk szabálysértési eljárást.

9.3 Természetvédelmi bírság

A Vas Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályán 11 eljárást kezdeményeztünk. Ebből 1 eljárást a Hulladékgazdálkodási Osztályon, 10-et a Természetvédelmi Osztályon.

A természetvédelmi bírsággal összefüggő eljárások ügycsoportonkénti megoszlása az alábbi volt:

• Engedély nélküli gyepfeltörés:	1
• Engedély nélküli fakivágás:	2
• Engedély nélküli cserjeirtás:	1
• Engedély nélkül vadászati berendezés létesítése:	1
• Fehér gólya fészkelésével, vagy károsításával kapcsolatos ügyek:	3
• Engedély nélküli mederkotrás:	1
• Hóvirág állomány károsítása:	1

A 7 esetben pénzbírság került kiszabásra, 3 esetben nem szankcionált a hatóság.

2024-ben fokozottan védett madárfajjal – fehér gólyával - kapcsolatban 3 esetben kezdeményeztünk eljárást.

Egy szentgotthárdi esetben a gólyafészeknél a fészkelési idő kezdetén engedély nélkül riasztották a madarakat. Egy szomszéd bejelentése alapján értesültünk az ügyről. A hatóság nem látta bizonyítottnak az esetet, ezért tudomásunk szerint nem szankcionált. Egy szombathelyi esetben a fészkek engedély nélküli eltávolítása kapcsán a hatóság pénzbírságot szabott ki. A harmadik ügyben büntető eljárást kezdeményeztünk ismeretlen elkövetővel szemben, mert a Chernelkerti madármentő telepünkön gondozott és onnan már kijáró fehér gólyát ismeretlen személy meglőtt.

9.4 Büntető ügyek

A rendőrség felé 3 bejelentésünk volt. Természetkárosítás kapcsán 1 esetben, falopás és engedély nélküli fakitermelés miatt 1 esetben, engedély nélküli hulladék elhelyezés kapcsán 1 esetben indítottunk eljárást.

A természetkárosítás egy fehér gólya meglövése volt: eljárást kezdeményeztünk ismeretlen elkövetővel szemben, mert a Chernel-kerti madármentő telepünkön gondozott és onnan már ki-járó fehér gólyát ismeretlen személy meglőtt. A rendőrség azonban panaszunk ellenére érdemi nyomozást nem végzett és az ügyet lezárta. Természetesen Igazgatóságunk is felmérte, hogy az elkövető megtalálására kevés az esély, de a környéken élők számára észlelhető nyomozati cselekmények (néhány potenciális tanú meghallgatása) a továbbiakban visszatartó erő lett volna az elkövetőnek.

Az Ügyészség kártérítésre kötelezést tudomásunk szerint nem kezdeményezett.

9.5 Polgári perek

Polgári perünk 2024-ben nem volt.

9.6 Egyéb jogi ügyek

Győri Törvényszék, 1.K.700.235/2022. számú ügy:

Felperes: Szombathelyi Erdészeti Zrt. Alperes: Nemzeti Földügyi Központ. Alperesi érdekelt: Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság. A per tárgya: Az alperes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 33.§ (1) bekezdése (a továbbiakban: Tv.) alapján az Alpokaljai Erdőtervezési Körzet Erdőtervére vonatkozóan körzeti erdőtervezési eljárást folytatott. A felek az eljárás során egyeztető tárgyalásokat folytattak, melynek során 41 db erdőrészlet vonatkozásában a felperes és az alperesi érdekelt között véleményeltérések maradtak fenn. Az alperes az alperesi érdekelt szakmai állásfoglalását elfogadta, az NFK-001704-002/2022. iktatószámú határozatával annak megfelelően állapította meg az erdőtervet.

Ítélet (2024.01.11.): A bíróság az alperes NFK-001704-002/2022. iktatószámú határozatát a Bozsok 14H erdőrészlet vonatkozásában, a határozat 6.1. pontjában írt korlátozás tekintetében részben megsemmisítette és e körben az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. A bíróság ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította, tehát 40 erdőrészlet esetén helybenhagyta az erdőterv Igazgatóságunk szakvéleménye alapján megállapított korlátozásait.

A precedens jellegű korlátozásokkal kapcsolatos bírósági döntést követően, 2024 őszén, az Agrárminisztérium országos szakmai fórumot hívott össze, melynek célja a fehérhátú fakopáncs védelmi gyakorlatának egységesítése, a faj kedvező helyzetének eléréséhez szükséges intézkedések egyeztetése volt. A találkozó gerincét az Igazgatóságunk által kezdeményezett intézkedések, illetve az ügyben folyt peres eljárás részletes bemutatása adta. Az ott levont következtetések képezik az alapján a jelenleg véglegesítés alatt álló, a nemzeti park igazgatóságok és a természetvédelmi hatóságok számára kiadni tervezett minisztériumi útmutatónak, melynek tárgya a fokozottan védett fehérhátú fakopáncs fészkelőhelye körüli természetvédelmi célú gazdálkodási korlátozások.

Győri Törvényszék, 1.K.701.138/2023. számú ügy:

Felperes: 12 fő erdőbirtokossági társulat és magánszemély erdőgazdálkodó. Alperes: Nemzeti Földügyi Központ. Alperesi érdekelt (I. r.): Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság. A per tárgya: Az alperes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 33.§ (1) bekezdése (a továbbiakban: Tv.) alapján az Alsó-Őrség Erdőtervezési Körzet

Erdőtervére vonatkozóan körzeti erdőtervezési eljárást folytatott. A határozat rendelkező részének 6. pontjában foglalt előírásokat a II. r. alperesi érdekelt VA/KTHF-KTO/117-6/2023. számú szakhatósági állásfoglalására alapította. A II. r. alperesi érdekelt a szakhatósági állásfoglalását az I. r. alperesi érdekelt, mint természetvédelmi kezelő véleményére alapította. A határozat 6.1. - 6.4. pontjában foglalt előírások szerint fokozottan védett területen fakitermelés csak az I. r. alperesi érdekelt iránymutatás szerint történhet; védett erdőterületen tervezett fakitermelés előtt egyeztetni kell az igazgatósággal és az általa tett előírásokat írásba kell foglalni; a védett növények esetén a közelítő nyomok kijelölése az I. r. alperesi érdekelt iránymutatása szerint történhet; míg a Natura 2000 területen a biotópfákat az I. r. alperesi érdekelttel közösen kell kijelölni.

Ítélet (2024.02.15.): A bíróság az alperes NFK-003434/005/2023. iktatószámú határozatát, a határozat rendelkező részének 6.1-6.4 pontja tekintetében megsemmisítette és e körben az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. A megismételt eljárás során az alperes az I. és II. r. alperesi érdekelt bevonásával az érintett erdőgazdálkodási tevékenységek vonatkozásában is köteles az erdőgazdálkodási tevékenység végzésének egyértelmű, pontos végrehajtási szabályait rögzíteni.

Az ügy precedens értékű, így Igazgatóságunk erdőtervezési gyakorlatát is befolyásolta. Ezt követően minden erdőterv határozatba belekerül a biotópfák meghatározása, valamint a biotópfák és a hagyásfacsoportok kijelölésének szempontja. Ennek alapján az erdőgazdálkodó önállóan is elvégezheti a kijelölést, de kérheti a természetvédelmi kezelő segítségét is. Tapasztalataink szerint sok magánerdőgazdálkodó továbbra is él az Igazgatóságunk munkatársai által nyújtott segítséggel.

9.1. táblázat: *Bírságok*

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (eFt)
Szabálysértési eljárás	0	0
Helyszíni bírság	0	0

9.2. táblázat: *Büntető ügyek*

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen	Folyamatban
Természetkárosítás	1	0	1	0
Hulladékgazd. rendjének megsértése	1	1	0	0
Lopás	1	0	1	0

9.3. táblázat: *Polgári perek*

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	0	0	0	0

10. Természetvédelmi őrszolgálat

10.1 Alapadatok

10.1.1 Személyi feltételek

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év során 4 tájegységben látta el feladatait. Év közben egy fővel bővült a létszám ezután 13 fő dolgozott Őrszolgálatunkban, ebből 12 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű volt. Az alacsony létszám már a nemzeti park területén is nehézzé teszi a feladatellátást.

Felsőfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Középfokú végzettségű természetvédelmi őr (fő)	Összesen (fő)
12	1	13

A jogszabályban előírt képesítéssel és az egyéb szükséges jogosítványokkal (maroklőfegyver vizsga, „B” kategóriás jogosítvány) is mindenki rendelkezik. Középfokú idegen nyelv ismerete 9 főnek van, német, ill. angol nyelvből, illetve 1 főnek francia, 1 főnek angol nyelvből felsőfokú nyelvvizsgája van, egy fő PhD fokozattal rendelkezik.

Az egy főre jutó működési terület tekintetében az országos átlagot 10 fős létszámbővítéssel érնék el.

10.1.2 Technikai felszereltség, őrszolgálati irodák

A jogszabályban előírt egyenruházattal az őrszolgálat minden tagja rendelkezik, de a beszerzések csak a terepi egyenruhára korlátozódnak. A rendszeresen, minden tájegységben tartott helyszíni őrszolgálat-vezetői ellenőrzések eredményeként azt az örök előírászerűen viselik.

Jelenleg 9 gépjármű (3 db Suzuki Jimny, 5 db Toyota Hilux, 1 db Dacia Duster) áll az őrszolgálat használatában, műszaki állapotuk a megfelelő és a jó között van. Az Észak-Vasi Tjegységi Osztályon lévő gépkocsikat ugyan nemcsak az őrszolgálat, hanem a többi dolgozó is használja, ez azonban nem okoz fennakadást a munkavégzésben.

Az őrszolgálat minden tagja rendelkezik szolgálati mobiltelefonnal, kézi távcsővel. 6 db spektív (állványos távcső) áll rendelkezésre. Az adatgyűjtés az OBM okostelefonos alkalmazással történik.

Az elhasználódott gépkocsik cseréjét KEHOP PLUSZ pályázatból szeretnénk megoldani, ahogy az egyéb technikai fejlesztéseket is. Utóbbi körben elsősorban terepi adatgyűjtő eszközre (pl. megfelelő GPS vevővel és hardver jellemzőkkel rendelkező okostelefon) és képrögzítő eszközökre (pl. kültéri kamerák, vadkamerák) van szükség. Szükséges az elavult irodai számítógépek cseréje is az ügyintézés rugalmasabbá tevő laptopokra.

A Természetvédelmi Őrszolgálat irodái a kőszegi Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban (Észak-Vasi Tájégség) és az őriszentpéteri irodaházunkban (Őrségi, Vasi-Hegyháti és Vendvidéki Tájégség) találhatók. A kőszegi iroda ugyanakkor távol esik a tájegység keleti felén található védett és főként Natura 2000 területektől, így az itteni természetvédelmi

őri munka tekintetében kifejezetten indokolt volna egy fő létszámbővítés és szükség szerint egy tájegységi iroda létrehozása. A Vendvidéki Tájegység rendelkezik irodát is magában foglaló épülettel (Apátistvánfalvi Ökocentrum épületében), melyet jelenleg technikai okok miatt irodának nem használunk. Az épülethez 2022-ben megépítettük a hiányzó szennyvíztisztítót. Az irodai használathoz a megfelelő internetkapcsolatot kell még megoldanunk.

10.1.3 Polgári természetőrök

Polgári természetőrök száma 19 fő, vizsgára ebben az évben nem került sor. Általában természetvédelmi őr mellé beosztva, felmérésekben (Országos Sasszinkron, hóvirág, fehérhátú fakopáncs felmérés), a Dobogó-erdőn a tavaszi tűzikeőrzésében, és rendezvényeinken (Miénk itt a rét!, önkéntes nap) segítették munkánkat. Önállóan továbbra is jelzéseik jelentik a leghasznosabb segítséget őrszolgálatunk számára, valamint az állatmentésekből is kiveszik a részüket.

10.2 Feladatellátás

10.2.1 Hatósági feladatellátás

A rendszeres területbejárás a létszám és az egyéb feladatok miatt korlátozott. Leginkább a rendszeres területbejárás marad el. A jogellenes tevékenységeket ezért gyakran későn észleljük, ami nemcsak az elkövetők felderíthetetlenségét okozza, hanem a területek, értékek is nagyobb kárt szenvednek. Némi javulást a felderítésekben a vadkamerák nagyobb mértékű használatával értünk el. Több esetben a rendszeres falopással érintett területen vadkamera képei alapján tudtunk eredményes eljárást kezdeményezni. A tavaszi tűzike kiemelten kezelt őrzését polgári természetőrök és a Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság munkatársainak segítségével oldottuk meg. Rendszeresen találunk engedély nélküli cserjeirtásokat, néha engedély nélküli gyepfelszántás is előfordul. Erdőkben és fásított területeken is gyakori az engedély nélküli, vagy engedélytől eltérő fahasználat.

Igazgatóságunkon a hatósági jellegű feladatok a természetvédelmi őrök munkájának kisebb részét teszik ki, ha a ráfordított munkaidőt nézzük, bár objektíven ezt nehéz elkülöníteni, hiszen az őrök a terepi munka során egyszerre többféle munkát végeznek. Egy fészekellenőrzéssel töltött munkanapon talált engedély nélküli tevékenységből hatósági feladat lesz, így az adott munkanapot tekinthetjük természetvédelmi monitoring tevékenységnek, de akár hatósági ellenőrzésnek is.

10.2.2 Együttműködés más hatóságokkal

Rendszeresen együttműködtünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a polgárőrséggel. Közös járőrszolgálatot láttunk el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illegális hulladék lerakások, illetve a saját vagyongazdálkodásban lévő erdők vagyongazdálkodása érdekében. A közös szolgálat örömdetes módon rendszeres lett: 9 alkalommal csatlakoztak természetvédelmi őrök a rendőrökhöz.

A Magyar Államkincstár munkatársaival mezőgazdasági támogatások ellenőrzése kapcsán gazdálkodók területein (Natura 2000, FE/KM (JFGK), jogcímek) az őrszolgálat tagjai 47db általános és 44 db eseti ellenőrzést végeztek. Az ellenőrzésekben résztvevő munkatársaink, a Vármegyei Kormányhivatalok helyszíni ellenőrzésben érintett munkatársai között jó munkakapcsolat alakult ki az évek során. Az együttműködés hatékonysága továbbra is példás. Kisebb értelmezésbeni eltérések a Szakértői Útmutató Általános Ellenőrzési Jegyzőkönyvének egyes kérdéseiben merültek fel. Ezek egységesítésében a MÁK Helyszíni Ellenőrzési Főosztálya megkeresésük esetén mindig a segítségünkre volt. Az ellenőrzések hatására sokat javult a gazdálkodókkal való kapcsolattartás is. A gazdálkodók nagy része már tudja, hogy a természetvédelmi előírások betartásának kérdésében melyik területileg illetékes természetvédelmi őrhöz fordulhatnak tanácsért, segítségért.

A hatósági, szakhatósági eljárásokban a Vas Vármegyei Kormányhivatal az Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége, a helyszíni bejárások és a határozatokban foglaltak ellenőrzése miatt.

10.2.3 Nem hatósági feladatok ellátása

Rendszeresen végeztük a védett, fokozottan védett, illetve Natura 2000 jelölő fajok monitorozását. A ragadozó emlősök közül kiemelten foglalkozunk a vadmacska állomány felmérésével, detektálásával, az esetleges tetemek begyűjtésével.

Az örök részt vettek az élőhelymegőrzési, terület-fenntartási munkákban. Az őrszolgálat tagjai saját kezűleg végezték el a legfontosabb fizikai munkákat, főleg a szőcei láprét és a hasonlóan kiemelkedő értékű területek kaszálása, szénalehordása tekintetében. Többek között Kondorfán, Szentgotthárdon, Náraiban, Nagytilajon, Pornóapátiban, Kissomlyón végeztünk saját kezű, kisgéppel végzett kaszálást, szénalehordást. Három ór az Észak-Vasi Tájégség munkáját segítette, részt vettek a Chernel-kert és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont működtetésében és fenntartásában, az itt szervezett rendezvények lebonyolításában. Emellett a Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontban rendszeresen sérült madarakat gondoztak és madármentő ügyeletet láttak el, valamint a Kőszeg melletti Doroszlói-réteken tartott magyar-tarka gulya gondozását, felügyeletét is elvégezték.

Természetvédelmi őrszolgálatunk hétvégén és ünnepnapokon telefonos készenlétet tart. Minden alkalommal egy fő van beosztva, madármentési szezonban ellátják az ilyen jellegű feladatokat is.

Az invázióra hajlamos selyemkóró irtását Körmend és Magyarszecsőd községhatárban végeztük. 19 db gólyafészkek tartóra helyezését, illetve felújítását végeztük el, 2 helyszínen pedig a gólyák fészkeiből kihullott anyagokat távolítottuk el az ereszcatornából (Egervölgy, Pankasz). Négy helyszínen denevérek épületbe jutása miatt kellett szigetelést készíteni és sokszor a bajjutott denevéreket kellett épületekből menteni. A kétéltűek tavaszi biztonságos átkelését, Szentgotthárd-Zsidahegy között épített ideiglenes békaterelővel segítették őrünk. Védett fajok megtelepedését segítő 4 nagy (Szalafő, Szőce, Rábagyarmat, Csörötneki Pro silva erdő) és egy kisebb (Szentgotthárd-Farkasfa) odútelepet őrszolgálatunk tart karban. Az odúellenőrzéseket viszont az odútelepeken kívül is, több helyszínen, szerte Vas vármegyében (iskolák, majorságok) végzik őrünk. A fokozottan védett uráli bagoly költésének segítése érdekében kihelyezett mesterséges odúkat is rendszeresen ellenőrzik, karban tartják. A molnárfecskék fészkeinek megőrzése érdekében több helyszínen „fecskepelenka” készítésével járultunk hozzá, hogy az emberek türelemmel viseljék e védett faj megtelepedését.

Iskoláknak, óvodáknak tartottunk rendezvényeket a jeles napokhoz kötődően: 29 környezeti nevelési programot tartott az Őrszolgálat, illetve vett részt benne, mint előadó. Az Igazgatóság rendezvényein Őrszolgálatunk tagjai túrákat vezetnek, azon kívül 2 Őrszolgálati nyílt túrát (Jáki kardvirágos, kockás liliom túra) is tartottunk. A Miénk itt a rét! rendezvény szervezését, lebonyolítását Kőszegen, szintén az észak-vasi természetvédelmi örök végzik. A szombathelyi Waldorf iskolából önkénteseket fogadtunk 2 hetes gyakorlat keretében (természetvédelmi kezelési munkák: gyepkezelés, erdőkezelés, állattartás, bemutató helyek karbantartása).

Őrszolgálatunk az európai bölény állományunk gondozásában is részt vesz: Szalafő bölénybemutatóba havonta fásszáru törzsdarabokat, gallyat, lombot szállít. Az illetékes örök időszakonként ellenőrzik a Magyarlaki- és Alsószölnöki Rába gátak vízátfolyását, a hallépcső- és hallift működését, az esetleges habzást. A szentgotthárdi Rába gát vízátfolyását, a hallépcső- és csónakcsúszda vízszintjét, alsó- és felső vízmérce vízállását, valamint a halszámláló egység meg-létét heti rendszerességgel ellenőrzik, dokumentálják. Az örök kézbesítették a kistelepüléseken a Harmónia magazint, Igazgatóságunk évente megjelenő újságát. Őrszolgálatunk részt vesz a vad elleni védőkerítések állapotának folyamatos ellenőrzésében. A TeSzedd hulladékgyűjtő ak-ció keretében az Őrszolgálat által koordinált szemétszedés történt Szalafőn és a Vas vármegyei polgárőrökkel közösen Halogyon. A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében szintén gyűjtöttek hulladékot, az örök mellett a projektből alkalmazott fizikai dolgozók is végzett sze-métszedést.

Természetvédelmi Őrszolgálatunk évek óta folyamatos egyeztet a kerékpárosok képviselőivel a Kőszegi-hegységet érintő kerékpározás mederbe terelése, legális rendjének kialakítása érdekében. 2023 decemberében hivatalos állásfoglalást adtunk ki, hogy mely szakaszokon tartjuk elfogadhatónak a korábban kialakult pályák további használatát, illetve melyek esetében látjuk szükségesnek a felhagyást. 2024. második félévében lezártuk az el nem fogadott pályákat, majd novemberben megkezdjük azok fizikai felszámolását.

10.1. táblázat: Őrszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	12	1	13

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	28106	4946	88522
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)*	4602	75	6812

Helyszíni bírságok száma	0
Szabálysértési eljárások száma	0
Természetvédelmi bírság kiszabására irányuló elj.	10
Az igazgatóság által tett feljelentések száma**	2

*nem védett Natura 2000 területek nélkül

** nem természetvédelemmel kapcsolatos feljelentés

11. Költségvetés és vagyon

Igazgatóságunk 2024. évben 662 843 801 Ft költségvetési bevételt realizált. A finanszírozási bevételek összege: 965 149 450 Ft volt, melyből az előző évről áthúzódó felhasználható előirányzat-maradványa 350 410 495 Ft volt, a költségvetési támogatás 614 738 955 Ft. A tervezett saját bevételi összegek kétszeresen teljesültek: eredeti előirányzat 170 052 000 Ft volt, ezzel szemben a teljesítés 343 693 949 Ft. Ez a túlteljesülés évről évre nagyobb arányban növekszik, a költségvetésünk alultervezett, amit évről évre jeleztünk is az Agrárminisztérium felé. A bevételek nagy arányban növekednek, hiszen ez az értékesítésekkel függ össze (termék és szolgáltatásra vonatkozóan egyaránt). A mezőgazdasági támogatások a 2024-es évben a vagyongazdálkodás terén felmerült működési kiadások finanszírozásában nyújtottak nagyon nagy segítséget.

Nemzeti parki termék védjegyes termékek értékesítéséből Igazgatóságunknak 2024. évben bevétele nem keletkezett. A korábbi években tökmagolajat és tökmagkrémet értékesítettünk a boltjainkban, azonban felmerült az a probléma, hogy a védjegyes termékeket többnyire alanyi mentes adózóktól lehet beszerezni (ÁFA nélkül). Igazgatóságunk a haszonkulccsal megnövelten, ÁFA alanyként plusz ÁFA ráterhelésével már olyan magas áron tudja értékesíteni, hogy ez már nem vonzó a vásárlóinknak, ők is megtalálják az olcsóbb árut az őstermelőknél.

11.1 Vagyon

Az Igazgatóság vagyonának alakulását a 11.3. táblázat mutatja.

Az Igazgatóság 2024. évi mérlegfőösszege 7 404 795 321 Ft volt, az előző évi értékhez (7 778 723 157) képest csökkenést mutat, melyet túlnyomórészt a készletek, valamint a pénzeszközök állományának jelentős csökkenése okoz.

A nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök értéke összességében az előző évihez képest 63 734 814 Ft-tal csökkent.

2024-ben a legjelentősebb fejlesztések:

LIFE Metamorphosis pályázatból történtek a mezőgazdasági gépállomány fejlesztése tekintetében a legjelentősebb beszerzések: beszereztünk egy darab John Deere traktort 51,5 millió Ft, bálázót 20 millió Ft, rendképzőt 3 millió Ft, rendterítőt 3,2 millió Ft, lengőkéscs kaszát 2 millió Ft értékben. Szintén ebből a projektből tudtunk beszerezni egy darab Toyota Hilux terepjárót 13,8 millió Ft-ért, illetve filmet készítettünk 1,8 millió Ft-ért (a kötelezettségvállalás áthúzódik 2025. évre). Összesen 8 db film készül a projektből. 4 db a projekt céljait mutatja be a laikusok számára, 4 db pedig a 4 célfaj érdekében kifejlesztett élőhelykezelési jó gyakorlatokat a szakemberek számára.

Mintegy 32 millió Ft-ot költöttünk el földvásárlásra az év folyamán. A Csörötnek 095/5 és Szalafő 0153/12 hrsz-ú területek megvásárlására 23 705 850 Ft összegben az Agrárminisztérium biztosított forrást. A felsorolt területek szomszédosak a meglévő saját vagyonkezelésű területeinkkel, illetve beékelődött közéjük és racionálisabb használat válik lehetővé a vásárlás által. A területeken legeltetést és kaszálást tervezünk.

Osztatlan közös erdők vásárlására 3,8 millió Ft-ot költöttünk el annak érdekében, hogy a közös

tulajdon mihamarabb megszüntethető legyen.

18,8 millió Ft összegben beszereztünk 2 db személygépkocsit (Toyota Corolla és Skoda Octavia Combi), előző évről áthozott EU-s forrás bevonásával. Intézményi forrásból 4 db klímát szereltettünk a kőszegi látogatóközpontba mintegy 2 millió Ft összegben, részben a hűtés, részben pedig a fűtési problémák megoldására.

Mintegy 2 millió Ft összegben vad elleni védőkerítéseket építettünk.

10 db mobiltelefont vásároltunk 1,5 millió Ft-ért. TEV keretből 5 db vadkamera került beszerzésre, melyeket vadmacska monitorozásra használunk. 1,3 millió Ft összegben 2 db nyomtatót szereztünk be. 3 db notebookot vásároltunk, illetve 7 db monitort, valamint a működésünkhöz szükséges jogtiszt szoftvereket.

Folyamatban lévő főbb beruházásaink:

László major gépüzem átépítése, kőszegi látogatóközpont energiahatékonysági fejlesztési terve, Pityerszeri Fogadóépület tervezés, kőszegi határőrlaktanyához kapcsolódó bontási terv, valamint a LIFE Metamorphosis projektből filmgyártás.

Felújítások:

A 2024-es évben felújítás Igazgatóságunknál nem történt.

Forgóeszközök

A forgóeszközök állománya az előző évihez képest összességében jelentősen csökkent, összesen 98 millió Ft-tal, ebből a vásárolt készletek összege mintegy 3 millió Ft-tal, a befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek értéke mintegy 60 millió Ft-tal, a növendék, hízó és egyéb állatok állományának értéke 35 millió Ft-tal csökkent.

11.1. táblázat: Kiadások

		Eredeti előirányzat (Ft)	Teljesítés (Ft)
Működési kiadások	Személyi juttatás	495 565 000	551 630 542
	Munkaadót terhelő járulék	70 051 000	80 175 147
	Dologi kiadások	245 765 000	552 487 320
	Egyéb működési célú támogatások ÁH-on belülre	0	392 586
Felhalmozási kiadások	Egyéb felhalmozási célú kiadások	0	5 431 420
	Intézményi beruházási kiadás	20 661 000	184 840 293
	Felújítás	0	0
Költségvetési kiadások összesen		832 042 000	1 374 957 308

11.2. táblázat: Bevételek

		Eredeti előirányzat (Ft)	Teljesítés (Ft)
Támogatások államháztartáson belülről	Működési	123 365 000	213 586 407
	Felhalmozási	0	0
Működési bevételek		170 052 000	343 693 949
Felhalmozási bevételek		0	3 687 402
Átvett pénzeszközök	Működési	0	49 408 590
	Felhalmozási	300 000	52 467 453
Központi, irányítószervi támogatás		538 325 000	614 738 955
Maradvány igénybevétele		0	350 410 495
Összes bevétel		832 042 000	1 627 993 251

Intézményi működési bevételek:

Működési bevételek eredeti előirányzat: 170 052 e Ft

- módosított előirányzat: 343 694 e Ft

- bevételi teljesítés: 343 694 e Ft

A működési bevételeink az eredeti előirányzathoz képest jelentős mértékben túlteljesültek. A többletbevételek felhasználása kapcsán 177 329 e Ft előirányzat módosítását kérvényeztük az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet alap-

ján, ebből működési bevételt 173 642 e Ft, felhalmozási bevételt 3 687 e Ft érintett. A többlet-bevételek felhasználására több alkalommal adtunk be kérelmet az Agrárminisztérium felé, az engedélyt minden alkalommal megkaptuk.

2024. évben az alábbi agrártámogatások pénzügyi teljesítése történt meg összesen 145 520 457 Ft összegben:

• Egységes területalapú támogatás (SAPS, BISS, CRISS):	835 422 Ft
• Történelmi bázisjogosultság alapú tám.:	6 015 000 Ft
• Szálas fehérjetakarmány támogatás:	1 259 551 Ft
• Hízottbika tartás támogatása 2023.:	2 883 868 Ft
• Anyatehéntartás támogatása:	26 773 999 Ft
• Natura 2000 mg-i területek kompenzációs tám.:	21 695 125 Ft
• Agro ökológiai programok támogatás:	31 332 428 Ft
• Fenntarthatóságot elősegítő támogatás:	41 490 065 Ft
• Előrehozott bikatartás támogatás:	1 617 664 Ft
• AKG támogatás:	11 617 335 Ft

11.3. táblázat: Vagyon

	Bruttó érték (Ft)	Értéksökkenés (Ft)	Nettó érték (Ft)
Immateriális javak	26 644 421	25 146 002	1 498 419
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	6 836 784 581	590 745 884	6 237 898 439
Befejezetlen beruházás	59 583 614	0	59 583 614
Gépek, berendezés, felszerelés, Járművek	1 621 036 234	1 158 955 681	462 080 553
Tenyészállatok	160 022 343	101 868 169	58 154 174

11.4. táblázat: Befektetett eszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Szellemi termékek	1 686	1 498
Immateriális javak összesen	1 686	1 498
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	6 274 268	6 237 898

Gépek, berendezések és felszerelések, Járművek	485 623	462 081
Tenyészállatok	61 790	58 154
Beruházások, felújítások	59 584	59 584
Tárgyi eszközök összesen	6 881 264	6 817 717
Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök mindösszesen	6 882 950	6 819 215

11.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Vásárolt készletek	43 719	40 822
Befejezetlen termelés, félkész termékek, késztermékek	157 598	98 117
Növendék-, hízó és egyéb állatok	143 732	108 815
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök:	345 049	247 754

11.6. táblázat: Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda (Siskaszer, Városszer)	2	0
Információs Centrum (Apátistvánfalva)	1	0
Kóstolóház (Keserűszer)	1	0
Vendégház (Keserűszer)	1	0
Látogatóközpont (BILK, Szőce, Csákánydoroszló, Natura 2000)	4	0
Múzeum (Ság-hegy)	1	0
Műemlék-együttes (Pityerszer)	1	0
Fedett kerékpártároló	2	0
Szociális épület (László-Major)	1	0
Tanya (volt TSZ major 6 épülettel)	6	0
Állattartó épület	5	0
Szarvasmarha istálló	3	0
Játszóház (Pityerszer)	1	0
Madárröpde	2	0
Erdei Iskola (Nat. 2000 Harmatfű Oktatóközpont)	1	0
Kilátó Szalafő 049/6 hrsz	1	0
Kilátó Kondorfa 049/4 hrsz	1	0
Kilátó Kőszeg	2	0

11.7. táblázat: Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	86	6
Terepjáró, tehergépkocsi	16	2
Kisbusz	2	0
Személygépjármű	12	2
Erdészeti gép	12	0
Motorkerékpár	2	0
Kerékpár (e-bike)	20	0
Kerékpár	41	0
Vízi jármű (Kenu, Raft)	19	0
Videokamera	1	0
Digitális fényképezőgép	27	0
Spektív	9	0
Kézitávcső	45	0
Számítógép (notebook)	72	3
Mobiltelefon	78	10

12. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok

12.1 Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

Látogatóközpont	Tematikus bemutatóhely	(Idegenforgalmi haszn.) barlang	Arborétum	Tájház	Szálláshely
1 Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont	Őrségi Népi Múmlékegyüttes		Chernel-kert		Harmatfű Természetiskola
2 Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	Természetúristikái Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza)				Keserűszéri Vendégház
3 Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont	Sághegyi Múzeum				Zergeboglár Szállás
4	Ökoturisztikai Információs Centrum				
5	Csörgőalma gyümölcsös-kert				

12.1.1 Látogató- és oktatóközpontok

Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont

Az Őriszentpéter központjában lévő épületegyüttes fogadóközpontjának első emeletén kialakított „Az Őrség természeti értékei” elnevezésű kiállítás négy termen keresztül mutatja be interaktív módon az őrségi élőhelyeket.

Az épület földszintjén kapott helyet a Tourinform Őrség iroda, mely az országos tourinform hálózathoz kapcsolódva segíti a térségbe érkezők turisztikai információkkal való ellátását. Az épületben található a nemzeti park ajándékboltja és kávézója is. Az ajándékbolti kínálat nemcsak „saját-márkás” termékekből áll, igyekszünk a természetvédelmi témájú kiadványok, könyvek széles palettáját is kínálni a hozzánk érkezőknek a legkisebbektől a felnőttekig. Emellett a helyi, illetve védjegyes termelőktől megvásárolható és piacképes áron értékesíthető termékeket is kínáljuk.

A fogadóközpont udvarán kerékpártároló és pihenő padok biztosítják a látogatók kényelmét.

A látogatóközpontban kapott helyet a működési területünk Natura 2000 területeit bemutató kiállítás és az Igazgatóság adminisztratív központja, valamint az őrségi fazekasságot bemutató kiállítás is.

Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont - Kőszeg

Az Európai Unió támogatásával 2006-ban felépült, a 2010-ben az év látogatóközpontja címet elnyert Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban olyan kiállítások látogathatók, melyek híven szemléltetik a környék jellegzetes élővilágát. Interaktív kiállítótermünkben a gyerekek játékos formában ismerkedhetnek a természettel. A hét kiállító-egységben a madarak életét kísérelhetik figyelemmel. A 2021. év során felújításra került az épület kupolaszerkezete.

A központ mellett található arborétumban madárvédelmi mentőközpont működik: sérült vagy elárvult madarakat ápolunk. A látogatóközpontban multimédiás konferenciaterem, a parkban óriás puzzle, sövénylabirintus várja a vendégeket. 2023-ban részleges beltéri festés történt az épületben, 2024-ben pedig három új játékelemet építettünk be az interaktív kiállításba.

Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont és Kenukikötő - Csákánydoroszló

2022. április 1-jén került átadásra Csákánydoroszlón a Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont és Kenukikötő. A Rába-folyó partján létesült épületegyüttes célja, hogy a térségben élők és az ide látogató turisták egyaránt felfedezhessék, megismerhessék a Rába sajátos és gazdag élővilágát. A főépületben található interaktív kiállítás átfogó képet próbál nyújtani az érdeklődőknek a Rába történetéről, jellegzetességeiről.

A főépületben került kialakításra a sátorozóhelyhez szükséges vizesblokk, mosókonyha és melegítőkonyha is.

Az épületegyütteshez tartozik még egy kerékpártároló és egy kenutároló épület is. A pályázatból 25 db gyermek és 15 db felnőtt kerékpár, valamint a vízi túrázáshoz szükséges kenuk, raftok és a szükséges kiegészítők beszerzése is megtörtént.

A víziturisztikai szolgáltatásokat 2024-ben a helyi Kormorán Kenu Közhasznú Egyesülettel kötött megbízási szerződés alapján nyújtottuk.

Az épület körül 2023-ban kialakítottuk a Vízi Vándorok Sétányát, mely egy rövid tanösvény pihenőpontokkal.

12.1.2 Tanösvények

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő tanösvények:

- Rezgőnyár tanösvény
- Sárgaliliom tanösvény
- Fűrge cselle tanösvény
- Szomoróczi tanösvény
- Szala-menti tanösvény
- Élet a kaszálógyümölcsösben tanösvény
- Felsőszéri tanösvény
- Körtike tanösvény
- Hármashatár tanösvény
- Rába-menti tanösvény
- Nyugati pont tanösvény
- Áfonyás tanösvény
- Malomgát tanösvény
- Tőzegmohás láprét tanösvény
- Dobogó-erdő tanösvény
- Felelős hulladékgazdálkodás tanösvény
- Gyantászok útja tanösvény
- Védett növényeket bemutató tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Madárvédelmi tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Ság-hegy élővilága tanösvény (Sághegyi TK)
- Ság Vulkánösvény (Sághegyi TK)
- Vízi Vándorok útja tanösvény
- Bölények útja - új

12.1.3 Egyéb bemutatóhelyek

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Műemlékegyüttes épületei a 2024-es évben is hatékonyan szolgálták az Őrségbe látogatók ismereteinek bővítését a népi építészettel kapcsolatban.

Az Agrárminisztérium támogatásának köszönhetően 2023. novemberében elkezdődtek a Zsoldos-féle kerített ház felújításának két ütemben tervezett munkálatai, vagyis a tetőszerkezet és a zsúpfedés cseréje. Első ütemben a tetőszerkezet elbontásra került, az új fa szerkezet felépült, a zsúpfedés a második ütemben, 2024 nyarán került fel, addig ideiglenesen fóliával volt fedett a tető.

A Pityerszeren tartott rendezvényeink, foglalkozásaink (hagyományos, kézi tökmagolaj-sajtolás, őrési kerekperccs sütés, íjászkodás, mézeskalács díszítés, kincskereső játék, fazekas korongozás és fazekas bemutató, kötélverés, népi játékok) továbbra is színesítették a látogatók programját. A Természetismereti és népi hagyományok öko-aktív élményközpontja, rövidebb nevén a Játsszópajta a 2024-es évben is kedvelt helyszín volt az óvodás, kisiskolás korosztály számára.

A műemlékegyütteshez tartozó büfé és szatócsbolt helyiségeket továbbra is bérleményként üzemeltettük.

A műemlékegyüttes területén igénybe vehető családbarát szolgáltatások egyikeként a Pityerke játszótér továbbra is biztosította az önfeledt mozgás lehetőségét a legkisebbek számára. Az élő múzeum elvét követve továbbra is fenntartottuk a baromfiudvart, a nyuszi- és kecskesimogatót.

A műemlékegyüttes területén lévő „Élet a kaszálógyümölcsösben” interaktív tanösvény és az éjszakai életet bemutató kiállítás a természetismereti szemléletformálásban töltött be fontos szerepet. A műemlékegyüttestől ebben az évben is folytatódtak a rendszeresített túrák az eurázsiai vadlovak és az európai bölények bemutatására is. Ezek a túrák az egyéb Pityerszeren igénybe vehető kiegészítő szolgáltatásokkal kombinálva sok csoport komplex megismerési igényét szolgálták.

A 2020. évben vásárolt ún. Guminár-ház felújítása és a műemlékegyütteshez szervesen illeszkedő kiállítás létrehozása az „Az Őrségi Nemzeti Park szerves település-szerkezetéhez kapcsolódó természeti értékek bemutatása” elnevezésű KEHOP projekt keretében került megtervezésre. A kivitelezése jelenleg keressük a forrást biztosító pályázat lehetőségét.

Sághegyi Múzeum

A bazaltbánya egykori transzformátorházában berendezett kiállítást, amely a Sághegy történetét ismerteti be a hegy kialakulásától egészen a közelmúltban lezajlott bányászatig. Az interaktív kiállítás bemutatja a táj természeti és kultúrtörténeti értékeit, a Ság régészeti anyagának egy részét, a bányászatot és a szőlőművelés történetét, Eötvös Loránd munkásságát, a híres geofizikus Ság hegyen végzett kutatásait, valamint megtekinthető benne az eredeti Eötvös-inga továbbfejlesztett változata. A múzeumépület körül kisebb tanösvényként kőpark fut. A bemutatóhelyet 2024-ben is Celldömölk Város Önkormányzat üzemeltette.

Ökoturisztikai Információs Centrum

Az Apátistvánfalván létesült bemutatóhely a szlovén ajkú Rába-menti turisztikai vállalkozások segítségét, a szomszédos natúrparkokkal (Goričko, Raab) való kapcsolatok kiterjesztését, a helyi közösség szemléletformálását tűzte ki célul. A 2024-es évben a vendvidéki szakvezetéses túrák elsődleges kiindulópontjaként funkcionált.

Természetturisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza)

A Lápok Házában kapott helyet „A lápok titokzatos világa” elnevezésű interaktív kiállítás, mely az őrségi lápok jellegzetességeit hivatott bemutatni. A házban található kiállítás mellett 2024-ben nemcsak ajándékbolttal és turisztikai információ-nyújtással segítettük az ide látogatókat, hanem büfé szolgáltatást is biztosítottunk. A ház udvarán található kültéri tanterem fedett helyen biztosította a különböző foglalkozásokat. Itt kapott még helyet egy kis játszótér és egy kialakított szalonnasütő hely is. Az itt nyújtott szolgáltatásokat bővítette a tőzegmohás lápréten található tanösvényen vezetett túra, illetve a Szóce-patakon végzett biológiai vízminőség vizsgálat, a patak makrogerinctelen faunájának bemutatása is.

2024-ben az üzemeltetést végző személyzet továbbra is 1 főre korlátozódott, így a turisztikai szezonon kívül szerdától-vasárnapig, a turisztikai szezonban pedig keddtől-vasárnapig tartottunk nyitva.

12.1.4 Természetiskolai minősítésre felterjesztett helyszínek

Harmatfű Természetiskola

Az épület 10 szobájában összesen 33 főt tudunk elszállásolni, két-, három-, és négyágyas szobákban. Emellett melegítőkonyha és egy közösségi helyiség található még az épületben. Az épület környezetében egy fedett kerékpártároló és egy tűzrakóhely került kialakításra, valamint itt kapott helyet a felelős hulladékgazdálkodás megismertetését szolgáló tanösvényünk. További két objektum található a természetiskolai szálláshely udvarán, a lovak életét és a muraközi ló jellegzetességeit bemutató interaktív Muraközi tanterem és vizes élőhelyek hangulatát megidéző a Fekete gólya játszótér.

12.1.5 Szálláshelyek

Keserűszeri Vendégház és sátorozóhely

A Keserűszeri Vendégház a Téry Ödön Turistaház Fejlesztési Programnak köszönhetően 2020-ban megújult. A komfortnövelő fejlesztésnek köszönhetően a 4 db négyágyas szobát 3 ágyassá alakítottuk (pótágyazási lehetőség biztosított), minden szobához külön fürdőszobát építettünk ki, a fűtést elektromos fűtésre cseréltük, az energiaellátást napelem biztosítja és szürkevíz-hasznosítási rendszert alakítottunk ki.

A vendégház udvara továbbra is 30 fő nomád sátorozását teszi lehetővé, vizesblokkokkal és konyhával.

Harmatfű Természetiskola Szállás

A 2019-ben felújított épület 10 szobájában összesen 33 főt tudunk elszállásolni, két-, három-, és négyágyas szobákban. Emellett melegítőkonyha és egy közösségi helyiség található még az épületben.

Zergeboglár Szállás

2024-ben nyílt meg az Apátisvánfalvi Ökocentrum épületében kialakított apartman, amelyben 2+2 fő elszállásolására van lehetőség. A szálláshelyen teljesen felszerelt konyha, fürdőszoba található.

12.2 Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

12.2.1 Szakvezetési túrák, speciális túrák

A 2024-es évben **5067** fő vett részt összesen szakvezetéseinken, nyílt túráinkon.

Szerveztünk szakvezetési túrát a téli időszakban Óriszentpéteren, Szalafőn, Nagyrákoson és Apátisvánfalván. Madárgyűrűző napot tartottunk a Vízi Vándor Látogatóközpontnál Csákánydoroszlón. Március 15-én Őrségi Túranapot szerveztünk, ahol 3 különböző hosszúságú túrán vehettek részt az érdeklődők. A Természetvédelmi Őrszolgálat segítségével Kék béka lest szerveztünk Farkasfán, Csákánydoroszlón a kockásliliomok pompás virágzását mutattuk be. A Csillagséták Nemzeti Parkjainkban elnevezésű programot a Hegyháti csillagvizsgálóba szerveztük.

Tavaszi túráink egyik ékköve a szőcei tőzegmohás láprét bemutatása. Az Európai Nemzeti Parkok Napján Bölényszafarit szerveztünk a kondorfai Hegy-völgy Vadonba. A Zöld Pünkösöd elnevezésű rendezvényünkön bakancsos erdei túrát és gyógynövényismereti túrát szerveztünk, valamint a látogatóknak lehetőségük volt közelebbről is megismerkedni Csikasszal, az aranszakállal. Nyári programjaink során Bocitúrát szerveztünk a kőszegi legelőre, valamint a jáki kardvirágos erdőbe. A Tökfesztivál alkalmával Szalafő környéki túrát tartottunk, valamint egy vezetett séta során bemutattuk a szalafői bölényeinket, illetve ismét bemutatkozott Csikasz, az egyik munkatársunk által tartott, szelíd aranszakál is.

Előzetes bejelentkezéssel szakvezetést tartottunk osztálykirándulások, illetve szervezett csoportok esetében is. Ily módon **723** főt kalauzoltunk az Őrségben.

A bemutatóhelyeinken végzett szakvezetések alkalmával Kőszegen a Chernel-kertben végeztünk bemutatási tevékenységet, az Őrségi Népi Múemlékegyüttesnél tárlatvezetést és bölénytúrát tartottunk, Szőcén pedig lápréten kalauzoltuk végig az érdeklődőket. Összesen **4344** főt kísértünk ily módon.

A szakvezetési munkába a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Természetmegőrzési Osztály munkatársai is aktívan bekapcsolódtak.

12.2.2 Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvények

A **nyílt napokon** 2024-ben is változatos programokkal vártuk az érdeklődőket, összesen **11.590** főt fogadtunk ezeken az alkalmakon.

A kőszegi legelőn szakvezetett sétát szerveztünk, melyen **22** fő vett részt. Kőszeg környéki és őrségi helyszíneken fehér gólya látványgyűrűzéseket tartottunk összesen **1200** érdeklődő részvételével. Kőszegen két helyszínen tartottunk vörös vércse látványgyűrűzéseket **20** érdeklődő előtt.

Jeles napokon, mint a Madarak és Fák Napján, Állatok világnapján, Víz Világnapján, Föld Napján a térségi iskolákban és óvodákban tartottunk interaktív foglalkozást **1378** főnek. Kőszegen a Madarak és fák napjához kötődően a Miénk itt a rendezvényen **580** fő vett részt.

A **saját szervezésű rendezvények** közül a megszokott módon, az Őrségi Népi Múemlékegyüttesnél rendezett Húsvétvárón **1485** fő, a Zöld Pünkösdön **1022** fő, a Tökfesztiválon pedig **2331** fő vett részt. A márciusban tartott Csörgőalma Oltónapon **107** fő ismerkedett a hagyományos gyümölcsfajtákkal.

2024-ben számos új program került megrendezésre, saját szervezésünkben: Muraközi Ló Napja, Reményteli Rewilding Day, Csillagles, Tájházak napja Pityerszeren, Éjszakai kalandok a szőcei lápon - Múzeumok éjszakája, Régi idők karácsonya. Ezen rendezvényeken összesen **3445** fő vett részt.

12.2.3 Természetiskolai minősítésre felterjesztett programszolgáltatás

Természetiskola programot **103** gyermeknek tartottunk. Ezen kívül három alkalommal saját szervezésű napközis nyári tábort hirdettünk a közelben lakó gyermekeknek, melyen összesen

65 gyermek vett részt.

Harmatfű Természetiskola minősített programjai:

Program címe: Az erdők világa

Hozzá tartozó modulok:

- Ismerd meg a terepet
- Az erdei körforgás
- Állatok nyomában

Program címe: Őrségben az élet

Hozzá tartozó modulok:

- Ismerd meg a terepet
- Pityerszeri felfedezés
- Körülöttünk élő madárvilág

Program címe: Sokszínű élővilágot rejtő Őrség

Hozzá tartozó modulok:

- Ismerd meg a terepet
- Az erdei körforgás
- Fűben fában orvosság
- Keserűszeri kalandok
- Teszteld a tudásod és vidd haza az élményed

Program címe: Mit ad nekünk a természet és mit tehetünk mi érte?

Hozzá tartozó modulok:

- Ismerd meg a terepet
- Felelős hulladékgazdálkodás
- Fűben fában orvosság
- Lápréti kalandozás
- Teszteld a tudásod és vidd haza az élményed

12.2.4 Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

A csákánydoroszlói Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpontnál a nyári időszakban a Kormorán Kenu Közhasznú Egyesülettel együttműködve raft hajós vízi túrákat hirdettünk heti 4 napon, napi két alkalommal. Ezeken az alkalmakon összesen **1055** fő vett részt.

Az Európai Nemzeti Parkok Napján bölényes témájú fotóstúrát szerveztünk, melyre **20** fő jelentkezett.

Igazgatóságunk központja adott helyet a Gyepek titkai fotókiállításnak és az Év Természetfotója kiállításnak is.

A 2024-es évben az óvodás és az általános iskolás korosztály számára igényelt környezeti nevelési foglalkozást összesen **4528** fő részére nyújtottunk

Második alkalommal hirdettük meg nagy népszerűségnek örvendő programunkat, a „Tantermedbe költözik a nemzeti park” elnevezéssel, melynek keretében egy tanóra erejéig

biztosítottunk természetismereti foglalkozást vas vármegyei iskolákban. Összesen **1164** diáknak tartottunk foglalkozást.

Ezen kívül **58** alkalommal végeztünk kitelepüléseken ingyenes környezeti nevelési foglalkozásokat, mely alkalmak közt nemcsak a vármegyei óvodák, általános, középiskolák és egyetemek rendezvényei szerepelnek, hanem falunapok, az OMÉK, az Év Emlőse Gála, és szlovéniai partnerszervezetünk, a Goričko Tájvédelmi Park Schlossbazar nevű rendezvénye is. Összesen **1250** fő vett részt ezeken az alkalmakon.

Egy standdal négy napon keresztül jelen voltunk a Nemzeti Parkok Hetének nyitórendezvényén a Vajdahunyad Várában, ahol információs kiadványokkal és interaktív játékokkal vártuk a látogatókat.

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél szervezett kézműves foglalkozásainkon összesen **1743** fő vett részt a 2024. évben.

Együttműködési megállapodásunk az alábbi iskolákkal és óvodákkal van:

- Körzeti Általános Iskola Őriszentpéter
- Csaba József ÁMK, Csákánydoroszló
- Magyarlak – Csörötnék Általános Iskola és Óvoda
- Pöttömsziget Óvoda és Bölcsőde Bajánsenye
- Katica Óvoda Őriszentpéter
- Zalalövői Napközi otthonos Óvoda
- Szentgotthárdi Arany János Általános Iskola
- BIROK Bajánsenyei Általános Iskola
- Szent Gotthárd Általános Iskola
- Gasztonyi Tapsifüles Óvoda
- Körmendi Katolikus Dienes Óvoda
- Csörötneki Óvoda
- Rábagyarmati Manó Óvoda
- Pankaszi Óvoda
- Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde - Körmend
- Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Mátyás Király Utcai Tagóvodája
- Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Horvátnádajai Tagóvodája
- Dr. Batthyánné Coreth Mária Óvoda és Bölcsőde Molnaszecsődi Tagóvodája

12.2.5 Kiadványok

A 2024-es évben is kiadásra került a Harmónia – Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja című kiadványunk. 11 300 példányban ingyen került terjesztésre, a nemzeti park valamennyi háztartásába eljuttattuk.

Ezen kívül A muraközi ló régen és ma címmel szerveztünk előadóülést és könyvbemutatót a Muraközi Ló Tenyésztéséért Egyesülettel közösen.

A Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpont 2023-as tevékenységéről tájékoztató füzetet adtunk ki.

12.2.6 Látogatóstatistika

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes látogatói 2024-ben **11.082** fő teljes árú és **17.583** fő kedvezményes (diák/nyugdíjas, csoportos vagy családi, pedagógus, óvodás vagy regisztrációs) jegyet váltottak, így összesen **28.665** fő belépőjegyet vásárló látogatta a szabadtéri múzeumot.

Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont

A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont látogatószáma az alábbiak szerint alakult: teljes árú jegyből **882** db-ot, kedvezményes (csoportos/családi/diák/nyugdíjas) jegyből pedig **3.379** db-ot váltottak. Összesen **4.261**-en látogatták a bemutatóhelyet.

Sághegyi Múzeum

A bemutatóhelyet 2024-ben is Celldömölk Város Önkormányzata üzemeltette, az éves látogatószáma **1.212** fő volt. A múzeum 2024-ben márciustól október végéig tartott nyitva.

Lápok Háza

A Lápok Háza látogatóinak száma 2024-ben a következőképpen alakult: 1.223 fő váltott teljes árú belépőjegyet, 2.643 fő pedig kedvezményes (diák vagy nyugdíjas). Így összesen **3.866** fő látogatónk volt 2024-ben.

Kiegészítő szolgáltatásként 10 alkalommal, összesen 548 főt vezettünk a tőzegmohás lápréten, illetve 18 diáknak tartottunk biológiai vízminőség vizsgálatot a Szőce pataknaál. A Lápok Háza 2024-ben április közepétől november elejéig volt nyitva.

Natura 2000 Látogató- és Fogadóközpont

2024-ben a fogadóközpontban működő Tourinform Őrség irodát 7.405 fő látogatta meg. Az épület első emeletén kialakított kiállítás megtekintéséhez 915 db teljes árú és 1 732 db kedvezményes (diák/nyugdíjas) jegyet váltottak. Így összesen **2.647** fő látogatót regisztráltunk.

Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont

A látogatóközpont április 1-től várta vendégeit. Az interaktív kiállításra jegyet váltók közül **1.982** fő vásárolt jegyet 2024-ben.

Keserűszeri Vendégház

A Keserűszeri Vendégházban 2024-ben **359** fő vendégünk volt, akik összesen **744** vendégéjszakát töltöttek el. A sátorozó helyen **100** fő szállt meg, **460** vendégéjszakát eltöltve.

Harmatfű Természetiskola

A Természetiskola szálláshelyén **647** fő szállt meg, összesen 1.632 vendégéjszakát töltöttek el itt.

Zergeboglár Szállás

Az augusztus 1-el megnyitott Zergeboglár szálláshelyen **16** fő szállt meg, összesen 40 vendégéjszakát töltöttek el itt.

Szállásslolgáltatásunkat 2024-ben így összesen 1.122 fő vette igénybe, az eltöltött vendégéjszakák száma összesen 2.876 volt.

12.2. táblázat: Látogatóstatisztika

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai bemutatóhelyek regisztrált látogatói						
Bemutatóhely neve	Fizető látogatók (fő)	Nem fizető látogatók (fő)	Összesen (fő)	Belépőjegy ára (tól-ig; Ft)	Megjegyzés	
1 "Órségi Népi Műemlékegyüttes	28 665	0	28 665	100-1200		
2 Harmatfű Természetiskola	168	0	168	7400-40000	Napközis táborokat és erdei iskolákat vettük ide	
3 Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	3 923	0	3 923	100-1000		
4 Sághegyi Múzeum	1 212	0	1 212	600-2500		
5 Lápok Háza	4 017	0	4 017	100-700		
6 Natura 2000 Látogatóközpont	2 647	0	2 647	100-800		
7 Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont	1 982	0	1 982	100-1200		
Regisztrált látogatók összesen:			42 614			

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői					
Szolgáltatástípus	Fizető látogatók (fő)	Nem fizető látogatók (fő)	Összesen (fő)	Szolgáltatás ára (tól-ig; Ft)	Megjegyzés
Szakvezetési túra, nyílt túra	1 287	3 780	5 067	800-1500	
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény	5 398	6 192	11 590	400-1200	
Erdei iskolai program	103	0	103	7400-8200	
Természetvédelmi táborok	65	0	65	30000-40000	
Barlangi kalandtúra	0	0	0	0	
Csónak- és kenutúra	365	690	1 055	8000-12000	
Fotótúrák	100	80	180	1000-1500	
Kulturális jellegű rendezvények (pl. koncertek)	4 838	0	4 838	400-1500	
Egyéb: Kiállítás, előadás	1 363	0	1 363	300-20000	
Egyéb: Környezeti nevelés	274	551	825	400-500-	
Egyéb: Környezeti nevelési foglalkozás kitélepüléseken	186	1 113	1 299	400-500	
Egyéb: Kézműves foglalkozások	1 743	0	1 743	600-900	
Regisztrált igénybevevők összesen:			28 128		

12.2.7 Környezeti nevelési statisztika

A környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenységen résztvevők létszáma 2024-ben összesen **20.875** fő volt.

Szakvezetési túrán, kenu-és csónaktúrán, kerékpáros túrán **6.974** fő vett részt, mely 82 alkalommal gyalogos, 41 alkalommal csónak-, illetve kenu túra, 38 alkalommal kerékpáros túra és 7 alkalommal rendhagyó, exkluzív természetismereti túra volt.

Természetiskola programon **103** fő vett részt, 9 alkalommal összesen, melyből 5 általános iskolai korosztály, 2 középiskolai korosztály és 2 alkalom pedig speciális igényű gyermekek csoportja volt.

Saját szervezésű szakmai napon **11.590** fő vett részt. Ezek a programok egy része valamely jeles naphoz köthető, melyeket saját helyszínen, illetve iskolákba, óvodákba kitelepülve is biztosítottunk, más része, mint pl. a Miénk itt rét!, vagy a családi élménynap egy-egy téma köré épülve foglalkoztatta a résztvevőket, illetve térségi rendezvények kísérőprogramjaként valósult meg.

Saját szervezésű természetvédelmi tábort 3 alkalommal szerveztünk, összesen **65** gyermek vett részt az 5 napos programon.

Természetvédelmi szakmai előadást, tanórai jellegű előadást vagy ismeretterjesztő előadást **42** alkalommal tartottunk, összesen **1.363** főnek.

Egynapos osztálykiránduláson **18** alkalommal összesen **723** fő vett részt, mely során igénybe vették természetismereti foglalkozásainkat, szakvezetésünket.

Egyéb tematikus programjaink közé soroljuk a madárgyűrűzési alkalmakat és madarász-bemutatókat, a biológiai vízminőség vizsgálatot, az iskolai természetismereti vetélkedőket, a terepgyakorlatokat és szakmai gyakorlatokat, illetve a közösségi szolgálatot nálunk teljesítő diákok programját. Ezeken összesen 57 fő vett részt 2024-ben.

12.1.7. táblázat: Környezeti nevelési statisztika

"ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG 2024. ÉVI KÖRNYEZETI NEVELÉSI STATISZTIKAI ADATAI									
Környezeti nevelés- hez kapcsolódó te- vékenység	korosztály/helyszín	létszám (összes/év)					modul-fog- lalkozás/év	belépőjegy /modul ára	megjegyzés
		fizető (fő)	nem fizető (fő)	regisztrált együtt (fő)	Menny. egys	összesen fő			
Szakvezetési túra									
gyalogos túra		1287	3780	5067	82	6974	db	tól-ig Ft/egység	
kerékpáros túra		632	40	672	38			800-1500	
csónak-, kenu túra		365	690	1055	41			8000-12000	
fotós/exkluzív túra		100	80	180	7			1000-1500	
Barlangi program, túravezetés									
Erdei iskola/óvoda		0	0	0	0	0		0	
3-5 napos ottalvós saját hely- színen									
	- iskolai korosztály	103	0	103	0		24	7400-8200	
	- óvodás csoport	0	0	0	0		0	0	
3-5 napos bejárós saját hely- színen									
	- iskolai korosztály	0	0	0	0		0	0	
	- óvodás csoport	0	0	0	0		0	0	
erdei iskolai program									
	- saját helyszín	0	0	0	0		0	0	
	- külső helyszín	0	0	0	0		0	0	
saját szervezésű szakmai napok									
						11590			

nyíltnap, jeles nap	- saját helyszín		274	551	825	8	400-500	megrendezett napok
	- külsős helyszín /kitelepülés	- saját helyszín						
témanap			186	1113	1299	20	400-500	
			0	2518	2518	14	400-500	
			100	2010	2110	4	400-500	
családi nap			4838	0	4838	3	400-1200	
			0	0	0	0	0	
természettudományi táborok								
ottalvós			0	0	0			
napközis			65	0	65	3	30-40 000	
természettudományi szakmai előadások							0	
tanóra jellegű	iskolai koroszt.		1083	0	1083	38	300-500	
ismeretterjesztő	felnőtt koroszt.		280	0	280	4	20000	
osztálykirándulás								
· egynapos			723	0	723	18	800-1200	
· kétnapos			0	0	0	0	0	
Egyéb tematikus program								
madárgyűjtés			0	0	0	0	0	

mobil program (terepi víz- vizsgálat)	18	0	18	1		400	
vetélkedő, rajzverseny	0	37	37	4			iskola
Felnőttképzés	0	0	0	0			csoport
terepgyakorlat	0	0	0	0			iskola
szakmai gyakorlat	0	0	0	0			iskola
közösségi szolgálat	0	2	2	1			iskola
Regisztrált igénybevevők összesen:				20875	24		

12.3 Társadalmi kapcsolatok

12.3.1 Nemzeti Parki Termék Védjegyrendszer működtetése, pályázati eredmények, programok bemutatás

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság a 2024-as évben új Nemzeti Parki Termék Védjegy pályázatot írt ki élelmiszer termék, kézműves termék, szolgáltatás kategóriákban.

Védjegyhasználati jogot nyertek:

7 termelő (14 termék):

- **dr. Cserényi-Zsitnyányi Ildikó:** gombás vajkrém
- **Batha Pál:** füstölt mangalica sonka, füstölt mangalica szalonna, füstölt mangalica rillet, füstölt mangalica zsír
- **Márkusné Kovács Katalin:** köttretes (mákos, diós, túrós)
- **Kabók Péter:** erdei feketeszeder lekvár, szilvalekvár
- **Ragasits Nóra:** vegyes virágméz, szelídgesztenye méz, hársmez
- **Schrott Tamás:** gesztenyeméz
- **Stefanovits Pál:** natúr almapüré, szárított vargánya

1 kézműves:

- **Körmendiné Tarrósy Piroska:** muravidéki mintás hímes tojás

5 szolgáltató (6 szolgáltatás):

- **Cser-Nagy Livia:** Djaustji-Cser Emlékház
- **Cser-Nagy Balázs:** Tűzlepke Öko-élménypark és Kalandösvény
- **Órállók Alapítvány:** Órállók katonai hagyományörző tábor, Órállók értékmentő kézműves alkotó tábor
- **Légrádi Zoltán:** vezetett kerékpártúrák az Őrségben
- **Batha Pál:** olajütés

Korábbi pályázatainkon használati jogot nyert termelők, szolgáltatók:

Termelők, és termékeik:

ifj. Albert Attila, Magyarszombatfa – fazekas termékek

ifj. Cseke János, Magyarszombatfa – fazekas termékek

Kovács Erika, Felsőjánosfa – fazekas termékek

Vörös Gábor, Magyarszombatfa – fazekas termékek

Zsohár Gyula, Őriszentpéter – fazekas termékek

Zaicz Tibor, Szalafő – fűszeres kecskesajt és tehénsajt, házi vaj

Köcöle Kft., Órimagyarósd – Őrségi dödölle

Gyenes Csilla, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – mézes cseresznyedzsém, szilvalekvár, mézes gesztenyekrém csokoládéval

Galambos Gyula, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu – fenyőrügyes erdei harmatméz, erdei harmatméz,

Vendvidék íze vegyes virágméz, virágpóros, propoliszos mézkrém, gesztenyeméz

Virág Nikoletta, Kétvölgy – mentás csalánszörp, málnaszörp, eperszörp

Manufaktúra Kulináris Zrt., Magyarorszábatfa –őrségi Szent György lágy és félkemény kecskesajt család, őrségi félkemény tehénsajt

Németh Anita Eszter, Nagyrákos – gomolya sajt, trappista sajt, parenyica sajt, túró

Markó Sándor, Szatta – batul alma pálinka, citromfüves fenyőörügy szörp

Szabó Gábor, Órimagyarósd – melegen sajtolt tökmagolaj, tökmagkrém

Tamaskó Sándor, Szalafő – szárított vargánya, kópic, véka

Orbán Lajos, Óriszentpéter – szakajtó, véka, méhkas, kenyértartó

Kétvölgy Vendégház, Kétvölgy – szálláshely

Ferencz Porta, Szalafő – szálláshely

Kosbor Panzió, Magyarorszábatfa – szálláshely

Lejárt védjegylicencia szerződését nem hosszabbította meg:

Gyenes Csilla, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu –mézes cseresznyedzsem, szilvalekvár, mézes gesztenyekrém csokoládéval

Galambos Gyula, Vadvirág méhes- és gyógyítókert, Orfalu –fenyőörügyes erdei harmatméz, erdei harmatméz,

Virág Nikoletta, Kétvölgy – mentás csalánszörp, málnaszörp, eperszörp

Manufaktúra Kulináris Zrt., Magyarorszábatfa –őrségi Szent György lágy és félkemény kecskesajt család, őrségi félkemény tehénsajt

Orbán Lajos, pedig elhunyt – szakajtó, véka, méhkas, kenyértartó

A védjegyes termelőink és termékeik népszerűsítése az Igazgatóság mindkét honlapján (www.orseginemzetipark.hu, www.orseg.info), és a közösségi oldalainkon is folyamatos volt. Saját szervezésű rendezvényeink alkalmával díjmentes árusítási lehetőséget biztosítottunk számukra. A nyári időszakban folyamatos árusítási lehetőséget biztosítottunk az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél. Ajándékboltunk kínálatában igyekeztünk minél több védjegyes terméket felvonultatni. Tourinform irodánkban lehetőséget biztosítottunk termelőinknek a nyomtatott prospektusaik elhelyezésére. Az igazgatóság által szervezett konferenciák, előadások, értekezletek, rendezvények alkalmával az étkeztetés biztosításához a védjegyes termékeket részesítettük előnyben.

12.3.2 Natúrparkokkal való kapcsolat

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság az Írott-kő Natúrparkért Egyesület egyik alapító szervezete. A natúrparkkal szoros kapcsolatot ápol Igazgatóságunk Észak-Vasi Tájegysége. Hagyományosan közösen rendezzük meg Vas vármegye legnagyobb természetvédelmi rendezvényét, a kőszegi Alsó-réten zajló Miénk itt a rét! programot.

2021-ben működési területünkön megalakult és natúrparki címet kapott a Vasi-Hegyhát Natúrpark. Igazgatóságunk aktív kapcsolatot ápol a natúrpark munkaszervezetével, az előkészítés során éppúgy támogatta a kezdeményezést, mint az alapítást követően megkezdődött gyakorlati

tevékenységek tekintetében, elsősorban túrák lebonyolításában.

12.3.3 Kommunikáció – hírlevelek, honlapok, rendszeres kiadványok

Igazgatóságunk célja, hogy széles körben ismertté tegyük a nemzeti park és Vas vármegye természeti értékeinek megőrzése terén folytatott erőfeszítéseinket, hírt adjunk eredményeinkről, betekintést engedjünk munkánk érdekes pillanataiba, minél több látogatót vonzzunk rendezvényeinkre, bemutatóhelyeinkre és végső soron minél többeket magunk mellé állítsunk.

A 2024. január 1-i vezetőváltást követően megújítottuk az Igazgatóság kommunikációját. Kommunikációs vezető került kinevezésre, aki kapcsolt munkakörben, osztályvezetői feladatai mellett végzi tevékenységét. Irányításával egy kézbe került minden kommunikációs tevékenységünk koordinációja, letisztításra került és dinamikus növekedésnek indult a közösségi média megjelenésünk. Év végén megkezdjük az arculatváltást, új logó tervezésével bízunk meg egy grafikusművészt.

Honlapok és facebook oldalak

Átlagosan heti gyakorisággal jelentetünk meg a honlapjainkon új híreket, és azok készítésébe az Igazgatóság minden szervezeti egységét bevonjuk.

Igazgatóságunk a 2024-es esztendőben is több honlapot gondozott. Két saját fenntartású honlapunk megújult, így felhasználóbarátabb, a mai kor igényeinek megfelelő módon juthatnak információhoz a www.orseginemzetipark.hu és a www.orseg.info oldalakon az érdeklődők.

Ugyanezeket a híreket a közösségi médiában is megjelentettük, illetve igyekeztünk folyamatosan fenntartani az érdeklődést különböző bejegyzésekkel. A következő követőszámokat és oldalkedveléseket értük el Facebook oldalainkon 2023-ban:

- Őrségi Nemzeti Park
 - o követő: 20.025
 - o oldalkedvelés: 17.890
 - o oldal elérése: 2.142.731
- Őrségi Népi Műemlékegyüttes (Pityerszer)
 - o követő: 7.228
 - o oldalkedvelés: 6.100
 - o oldal elérése: 403.549
- Őrségi vadon
 - o követő: 6.148
 - o oldalkedvelés: 7.211
 - o oldal elérése: 361.900
- Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont
 - o követő: 6.040
 - o oldalkedvelés: 5.586
 - o oldal elérése: 540.340

Az orseg.info, a Lápok Háza, a Keserűszeri Vendégház, a Tourinform Őrség, és a Harmatfű Természetiskola oldalak megszüntetésre kerültek, hogy a központi oldal látogatottságát növeljük.

Az Instagramon szereplő Őrségi Nemzeti Park profilunkat meg kellett újítanunk, az új oldal

követőinek száma 764 fő.

Egyéb kommunikációs csatornák

2024-ben nyolcadik alkalommal jelentettük meg saját újságot. A Harmónia címen, 11.300 pld-ban megjelent lapot a nemzeti park minden háztartásába eljuttattuk. Az újság kedvelt a lakosság, a látogatók és a döntéshozók részéről is.

Ebben az esztendőben is nagy hangsúlyt fektettünk a hozzánk érkező vendégek korrekt, naprakész tájékoztatására, illetve a turistákkal folytatott helyi kommunikációink, szakvezetéseink színvonalára. Annál is inkább, hiszen valljuk, hogy a legjobb reklám a személyes pozitív élmény.

Turisztikai programjainkat, rendezvényeinket, nemzeti parkunkat érintő fontosabb eseményeket, természetiskolai programunkat koncentráltan időzített, a fokozott érdeklődésre számot tartó helyeken történő plakátolás és az érdeklődési körönként célzottan eljuttatott direkt mailek mellett az alábbi médiákban népszerűsítettük:

- Vas Népe
- Turista Magazin
- National Geographic magazin
- Nyugat.hu
- Credo Rádió
- Mária Rádió
- Körmend Rádió
- MTVA
- Kossuth Rádió
- szeretlekmagyarorszag.hu
- kiranduljnalunk.hu
- traveladdict.hu
- kornyeke.hu
- programturizmus.hu
- Varázslatos Magyarország magazin

12.4 Tervezett fejlesztések (2025)

A 2025-ös év ökoturisztikai és környezeti nevelési munkájának fókuszában az Igazgatóság által beadott osztrák magyar és szlovén-magyar Interreg, valamint a KEHOP pályázatok ökoturisztikai és környezeti nevelési vonatkozásainak áll. Mindemellett a bemutatóhelyek, látogatóközpontok, rendezvények, egyéb programok látogatószámának 10%-os növelése a célunk.

- Az Ausztria-Magyarország Interreg program keretében nyertes pályázatunk, az OrCon projekt a kaszálógyümölcsösök hálózatának helyreállítását tűzte ki célul a termékek hasznosításán keresztül. A gyümölcsösök és a belőlük származó helyi termékek népszerűsítésére családi oltónapot, az osztrák partnerekkel közös Kaszálógyümölcsösök Napi rendezvényt, gyalogos- és kerékpártúrákat szervezünk. Az iskolások számára környezeti nevelési programokat, a kerttulajdonosok számára pedig gyakorlati képzéseket szervezünk.

- Szintén osztrák-magyar együttműködésben beadott pályázatunk, a BaNEx az akadálymentes természeti élmények témája köré épül. Ebben a projektben az érzékelést segítő élménypedagógiai eszközöket tervezünk beszerezni, a szőcei tőzegmohás láprét pallósrát szeretnénk akadálymentessé tenni, két tanösvényünket, a Tőzegmohás láprét tanösvényt és a Gyantászok útja tanösvényt szeretnénk érzékenyítő pontokkal ellátni, valamint a kiállításainkat okostelefonos applikációval megvalósított audiovezérléssel bővíteni. Ezen kívül a Miénk itt a rét! rendezvényünket szeretnénk elérhetővé tenni az akadállyal élőknek.
- A Szlovénia-Magyarország Interreg program keretében beadott pályázatunk az AQUANATURE elsősorban a vizes élőhelyek természetvédelmi célú megőrzését és bemutatásukat tűzte ki célul. A projekt keretében dokumentumfilmet készítenénk a vizes élőhelyekről, a szőcei Tőzegmohás láprét tanösvényt interaktív sétáló kalandjáték applikációval ellátva felújítani, a Lápok Háza kiállítását megújítani, illetve egy vizes élőhelyek tematikájú játszóteret létesíteni a Lápok Háza udvarán. Ezen kívül szemléletformáló programokat szervezünk a témában.
- Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes új fogadóépületének, illetve környezetének komplex fejlesztésére irányuló pályázat részletes kidolgozása és beadása 2025 február végéig.
- Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes „élővé” tétele, többféle szervezett program megvalósítása.
- Természetismereti nyári táborok szervezése több korcsoport számára is.
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében 2020-ban megvalósult környezeti nevelési terepi oktatócsomag további alkalmazása, eljuttatása a térségi iskolákba (Tantermedbe költözik az Őrségi Nemzeti Park)
- Tanösvényeink további felújítása.
- Az immár hagyományosnak számító nagyrendezvényeink újabb programelemekkel való ellátása, színesebbé tétele.
- A Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont bérbeadás útján történő működtetése, a professzionálisabban megvalósítható vízitourisztikai szolgáltatások és vízitúra bázishely kialakításának érdekében.

E mellett nagy hangsúlyt fektetünk a nemzeti park természetvédelmi céljait szolgáló térségi, és a határon átnyúló turisztikai kapcsolatok fejlesztésére, az orseg.info honlap további népszerűsítésére, a költséghatékony marketingelemek fokozott használatára.

A nemzeti parki védjegyes termékek további népszerűsítése, a védjegy rendszer felülvizsgálata, megújítása, nyáron újabb kiírás megvalósítása.

12.5 Együttműködési megállapodások

- Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ
- Magyar Kerékpáros és Turista Szövetség
- Őrségi Kerékpáros és Természetbarát Egyesület
- Vas Vármegyei Turizmus Szövetség
- Kosbor Panzió
- Őrségi 5 érzék vendégházak
- Őrségi Alpakka Panzió
- Kétvölgy Vendégház
- Apát Hotel
- Gotthard Therme Hotel
- Kerekerdő Alapítvány

- Őrség és Vidéke Vendégvárók Egyesülete
- Kormorán Kenu Közhasznú Egyesület
- Thermal Hotel Balance Lenti
- Magyar Természetjáró Szövetség
- Nagycsaládosok Országos Egyesülete
- Goričko Tájvédelmi Park
- Raab Naturpark

12.6 Fontosabb események

- Év elején, a téli időszakban hétvégi túrákat hirdettünk Csákánydoroszlón, Nagyrákoson, Felsőszölnökön, Szalafőn, Bajánsenyén és Apátistvánfalván.
- 2024-ben is megjelentettük Harmónia újságunkat, mely igazgatóságunk tevékenységét mutatja be a térségben élőknek.
- Immár hagyományosnak nevezhető közös művészeti pályázatot írtunk ki a Raab Natúrparkkal és a Goričko Tájvédelmi Parkkal a rétek biológiai sokfélesége témakörben az általános iskola alsós korosztályának.
- Őrségi túranapot hirdettünk március 15-e alkalmából, melyen 3 különböző hosszúságú távon túrázhattak Őriszentpéter körül a résztvevők.
- Oltónapot szerveztünk a Csörgőalma gyümölcsösökben található hagyományos gyümölcsfajták népszerűsítése érdekében március 23-án.
- A mocsári békák szaporodási időszakban történő átszíneződését bemutató természetismereti túrát szerveztünk Farkasfán, valamint a Kockásliliomok virágzását bemutató túrát szerveztünk Csákánydoroszlón.
- Április 26-án az Európai Kaszálógyümölcsösök Napja alkalmából a BIROK Bajánsenyei Tagintézménye kirándult az ausztriai Kalch településen.
- Megszerveztük a Csillagséták nemzeti parkjainkban elnevezésű központi rendezvényhez kapcsolódóan a helyi programunkat a Szőcei csillagvizsgálóban.
- Megszerveztük a hagyományos Miénk itt a rét! elnevezésű rendezvényünket a kőszegi Alsó-réten májusban.
- Az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából Bölényszafarit szerveztünk.
- Részt vettünk a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén Budapesten.
- Helyszínt biztosítottunk a Gyepek titkai vándorkiállításnak.
- Három alkalommal egyhetes napközis nyári tábor (Tarkalepke tábor) szerveztünk a helyi gyermekeknek.
- Programot biztosítottunk az Őrségi Népi Múemlékegyüttesnél a Kerékpáros Vándortábor résztvevőinek.
- Három bemutatóhelyünk Kajla pecsételőpontként működik, a Körtike tanösvénnyel pedig csatlakoztunk az országos Kajla-körök kampányhoz.
- Helyszínt biztosítottunk július 21-én a Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpontnál az Őrségi Bringás Gravel Kalandok elnevezésű kerékpáros versenynek.
- Megrendeztük hagyományos pityerszeri rendezvényeinket, a Húsvétvárót, a Zöld Pünkösödöt és a Tökfesztivált is.
- Az Állatvédelmi témahéthez csatlakozva családi rendezvényt szerveztünk a Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpontnál.
- Elkezdődtek az Őrségi Népi Múemlékegyüttes Zsoldos-féle kerített házának tetőszerkezeti felújítási munkálatai.

12.2. táblázat: Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
Látogató/oktatóközpont Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont/ Natura 2000 Látogatóközpont/Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont	3	150 / 80 / 100	Közepes / Kiváló / Kiváló.
Múzeum (szabadtéri)	1	150	A folyamatos állagmegóvó karbantartás ellenére romló.
Tanösvény	22	-	Állagromlás miatt a felújítás folyamatos.

12.3. táblázat: Állandó kiállítás

Cím	Befogadóképesség (fő)	Kiállítás témája	Látogathatóság
A Kőszegi-hegység természeti értékei	100	A Kőszegi-hegység természeti értékei	egész évben, nyitva tartás szerint
Chernel István Emlékszoba	100	Chernel István munkássága	egész évben, nyitva tartás szerint
A madarak élete	100	A madarak élete	egész évben, nyitva tartás szerint
Őrségi Népi Műemlékegyüttes	150	A helyszínen megőrzött és berendezett műemlék-együttes épületei szemléletesen példázzák lakói építészeti kultúráját, hagyományos életmódját.	szезона́lis február 1. – március 14.: szombat 10.00 – 15.00 március 15. – június 15.: hétfő – vasárnap: 10.00 – 17.00 június 16. – augusztus 31.: hétfő – vasárnap: 10.00 – 18.00 szeptember 1. – november 2.: hétfő – vasárnap: 10.00 – 17.00 november 3. – december 14.: szombat 10.00 – 15.00

A Sághegy, az idők tanúja		80	Interaktív kiállítás a Sághegy múltjáról és értékeiről		Szezonális 04.01-10.31.: kedd-vasárnap: 10.00-17.00
Natura 2000 kiállítás		80	Élőhelyek és életközösségek az Őrségben.		egész évben, nyitvatartás szerint
Lápok Háza – A Lápok titokzatos világa		30	A Lápok titokzatos világát mutatja be.		04.12-06.14.: szerda-vasárnap: 10.00-16.00, 06.15-08.31.: kedd-vasárnap: 10.00-17.00, 09.01-11.06.: szerda-vasárnap: 10.00-16.00
Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont - A Rába csodálatos világa		100	A Rába természeti értékeit mutatja be.		04.01-04.30.: szombat-vasárnap 9.00 – 15.00, 05.01-06.14.: kedd-vasárnap 9.00-16.00, 06.15-08.31.: hétfő-vasárnap 9.00 – 18.00, 09.01-09.30: kedd-vasárnap 9.00-16.00, 10.01-10.31.:

			szombat-vasárnap 9.00 – 15.00
--	--	--	----------------------------------

Az első három kiállítás helyszíne a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont.

12.4. táblázat: Tanösvények

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Chernel-kerti Tanösvény	Kőszeg	300 m	természetismereti	ÓNPI	nincs
Búbos cinege Élményösvény	Kőszeg	300 m	természetismereti	ÓNPI	nincs
Sághegyi Tanösvény	Sághegyi TK	200 m	természetismereti	ÓNPI	nincs
Geológiai Tanösvény	Sághegyi TK	600 m	természetismereti	ÓNPI	nincs
Rezgőnyár tanösvény	Óriszentpéter	300 m	botanikai	ÓNPI	nincs
Sárgaliliom tanösvény	Velemér-Magyarszombatfa	6,2 km	természeti-kulturális	ÓNPI	nincs
Szala – menti tanösvény	Szalafő-Óriszentpéter	3,8 km	természetismereti	ÓNPI	nincs
Körtike tanösvény	Szalafő	6,2 km	természetismereti	ÓNPI	nincs
Felsőszeri tanösvény	Szalafő	1,7 m	néprajzi	ÓNPI	nincs
Fürge cselle tanösvény	Kercaszomor	3,2 m	természetismereti	ÓNPI	nincs
Szomoróczi tanösvény	Kercaszomoron	3 km	kultúrtörténeti	ÓNPI	nincs
Hármashatár tanösvény	Felsőszőlők	4,7 km	természetismereti	ÓNPI	nincs
Rába-menti tanösvény	Alsószőlők	5,2 km	természetismereti	ÓNPI	nincs
Nyugati Pont tanösvény	Szakonyfalu	2,2 km	természetismereti	ÓNPI	nincs
Áfonyás tanösvény	Orfalu	5,1 km	természeti-kulturális	ÓNPI	nincs

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Malomgát tanösvény	Őrimagyarósd	4 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Tőzegmohás láprét tanösvény	Szóce	900 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Élet a kaszálógyümölcsösben tanösvény	Szalafő-Pityerszer	300 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Dobogó-erdő tanösvény	Horvátnádajja-Dobogó-erdő	2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Felelős hulladékgyűjtéskódás tanösvény	Őriszentpéter	100 m	környezetvédelmi	ÖNPI	nincs
Gyantászok útja tanösvény	Apátistvánfalva	4,1 km	természetismereti	ÖNPI	nincs
Vízi Vándorok útja	Csákánydoroszló	500 m	természetismereti	ÖNPI	nincs
Bölenyek útja	Szalafő	2 km	természetismereti	ÖNPI	nincs

12.5. táblázat: Oktató- és Látogatóközpontok – szállás

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség (fő)	Állapot rövid leírása	Kihasználtság (%)
Harmatfű Természetiskola	9941 Óriszentpéter, Siskaszer 26/A	33	Kiváló, 2019. októbertől működik	13,5
Natura 2000 Látogatóközpont	9941 Óriszentpéter, Városszer 57.		Kiváló, új	
Keserűszeri Kutatóház szállásépület	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	16	Felújított	12,7
Keserűszeri Kutatóház udvarán sátorozó hely	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	30	Közepes, korszerűsítésre szorul	4,19
Zergeboglár Szállás	Apátistvánfalva, Fő út 83/A	4	Kiváló, új	5,5
Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	9730 Kőszeg Aradi vértanúk parkja		Közepes, korszerűsítésre szorul	
Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpont	9919 Csákánydoroszló, 0238 hrsz.		Kiváló, új	

12.6. táblázat: Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1.	5 kihagyhatatlan látnivaló az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	0
2.	Aktívan a zöldben	2021	550
3.	Aktívan a zöldben	2020	100
4.	6 kihagyhatatlan ritkaság az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	0
5.	6 kihagyhatatlan ritkaság az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	100
6.	Natura 2000 területeket bemutató hálózati	2018	0
7.	Natura 2000 területeket bemutató hálózati	2018	0
8.	Tanösvények az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	0
9.	Erdei Iskola az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	50
10.	Kerékpártúra-ajánlatok az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	0
11.	Látnivalók az Őrségi Nemzeti Parkban	2020	0
12.	Muraközi lovak az Őrségi Nemzeti Parkban	2021	150
13.	Magyartarka szarvasmarhák az Őrségi Nemzeti Parkban	2021	150
14.	Védjegyes termékek az Őrségi Nemzeti Parkban	2021	100
15.	Erdőt, természetesen!	2021	0
16.	Őrség és környéke turistakalauz	2021	2500
17.	Muraközi foglalkoztató füzet	2021	300
18.	Miénk itt a rét! Módszertani kézikönyv	2021	110

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
19.	Miénk itt a rét! Módszertani kézikönyv	2021	70
20.	Harmónia, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja	2022	20
21.	Vizes élőhelyek ökológiai hálózatának fejlesztése az osztrák-magyar határ régióban	2021	630
22.	Az Őrségi Nemzeti Park	2015	0
23.	Őrségi Nemzeti Park	2023	83
24.	Chernel-kerti Madárvédelmi Menőközpont éves tájékoztatója	2023	8500

12.7. táblázat: Társadalmi kapcsolatok

		Megjelenés/részvétel száma	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás, vásár: Részt vettünk a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén Budapesten.			
Média	helyi	95	173
	regionális	62	64
	országos	31	81
	nemzetközi	0	0
Egyéb			

13. Közfoglalkoztatás

2024. évben Igazgatóságunk a közfoglalkoztatási programban nem vett részt.

14. Belföldi és külföldi együttműködések

A 2024. január 1-i vezetőváltást követően megújítottuk együttműködésünket a Vas Vármegyei Kormányhivatallal, Vas Vármegye Közgyűlésével, a Vas Vármegyei Rendőr-Főkapitánysággal, a Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal, a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal, a Vas Megyei Főügyészséggel, a Szombathelyi Erdészeti Zrt-vel és a Zalaerdő Zrt-vel.

Együttműködünk a Rendőrség helyi szerveivel. Ennek keretében a természetvédelmi örök közös szolgáltatásokat végeznek a körzeti megbízott rendőrökkel az illegális fakitermelés, illegális hulladék elhelyezés, orvvadászat és az engedély nélküli horgászat megelőzése érdekében.

2024 során megújítottuk az Együttműködési megállapodásunkat a Vas Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal. A tevékenységi körünkhöz kapcsolódó katasztrófavédelmi gyakorlatokban (szabadtéri tüzek megelőzése, árvízvédelem) részt veszünk. Részt veszünk a gyakorlati védekezésekben is, így 2024-ben Rába árvíz és a Csöngye, Kenyeri községek területén pusztító tűz kapcsán nyújtottunk segítséget.

Madárvédelmi munkák terén szorosan együttműködünk a térség két legfontosabb zöld civil szervezetével, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Vas Vármegyei Helyi Csoportjával és a Gyöngybagolyvédelmi Alapítvánnyal. Az előbbivel közösen rendezzük a Vasi Természetvédelmi Konferencia sorozatot, emellett pedig nagyban támaszkodunk az tagjai által gyűjtött adatokra a Ritka és Telepesen Fészkelő Madarak monitorozásánál. Az utóbbival számos közös projektünk volt, jelenleg pedig közösen valósítjuk meg BESTbelt támogatásával zajló Élő Táj projektet.

A Magyar Államkincstár munkatársaival mezőgazdasági támogatások ellenőrzése során működünk együtt. Natura 2000, FE/KM (JFGK) jogcímek vonatkozásában őrszolgálatunk tagjai 47db általános és 44 db eseti ellenőrzést végeztek. Az ellenőrzésekben résztvevő munkatársaink, a Vármegyei Kormányhivatalok helyszíni ellenőrzésben érintett munkatársai között jó munkakapcsolat alakult ki az évek során

Együttműködési megállapodásunk van a Soproni Egyetemmel és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemmel, melynek keretében rendszeresen fogadunk hallgatókat szakmai gyakorlatra, illetve biztosítunk számukra szakdolgozati témát.

Az Írott-kő Natúrparkért Egyesület alapító tagja Igazgatóságunk. Munkatársaink részt vesznek az egyesület rendezvényein, aktív tagjai a szervezet tanácsadó testületének. Az egyesület és Igazgatóságunk évről évre közösen szervezi meg Vas vármegye egyik legnagyobb természetvédelmi rendezvényét a kőszegi Alsó-réten, a Miénk itt a rét!-et.

A régiónk áramszolgáltatója az EON Hungária Zrt. Igazgatóságunk a kis- és középfeszültségű hálózaton található gólyafészkek karbantartása, a madarak gyűrűzése és esetleg mentése kapcsán működik együtt a céggel, valamint a középfeszültségű hálózaton bekövetkező áramütéses madárpusztulások megelőzése érdekében folyamatosan együtt dolgozunk a legveszélyesebb hálózati elemek átalakításán. Mindezekon felül a cég által üzemeltetett nagyfeszültségű hálózaton Igazgatóságunk kérésére ragadozómadár költőládák lettek elhelyezve, ezek monitorozása, karbantartása szintén közös feladat.

A MAVIR Zrt által üzemeltetett nagyfeszültségű hálózaton Igazgatóságunk kérésére ragadozómadár költőládák lettek elhelyezve, ezek monitorozása, karbantartása közös feladat.

Magyartarka Tenyésztők Egyesületében tagsági viszonnal rendelkezünk, valamint a küldött bizottságnak is a tagjai vagyunk. Rendszeresen részt veszünk a gyűléseken megbeszéléseken. Az egyesület végzi a szarvasmarha állományunk termelés ellenőrzését. Igazgatóságunk tenyészbika előállításával is foglalkozik, ahol a tenyésztésre kijelölt egyedeket célpárosítjuk, majd az ebből született hím utódokat az egyesülete központi telephelyén teljesítmény vizsgálja. Az egyesület végzi a tenyészállatok küllemi bírálatát.

Muraközi Ló Tenyésztésért Egyesületben tagsági viszonnal rendelkezünk, valamint az egyesület elnökségében és a szakbizottságában is képviseljük az Igazgatóságot. Az MLTE végzi lovaink küllemi bírálatát, közreműködik a párosítási terv elkészítésében. Muraközi szakmai napok megszervezésében és végrehajtásában is együttműködünk.

A Chernel-kerti Mentőközpontunk állategészségügyi háttérét a Noé Állatambulancia állatorvosai biztosítják. Emellett az ambulancia, illetve a Szombathelyi Állatkórház fontos logisztikai központjai a vármegyében zajló vadállatmentésnek.

Két szomszédos ausztriai Natúrparkkal, a Weinidylle-vel és a Raab-al közösen valósítjuk meg az ATHU-0100001 számú, INTERREG VI-A Ausztria-Magyarország Programban megvalósuló OrCon („Kaszálógyümölcsösök határon-átnyúló élőhelyhálózatának fejlesztése hasznosításuk elősegítésével”) projekt.

Az Interreg VI-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program keretében pedig közös projekt nyújtottunk be a Goričko Tájvédelmi Parkkal, Pomgrad Vízgazdálkodási Szervezettel és a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatósággal.

A Goričko Tájvédelmi Park, Raab Naturpark és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésében rajzpályázatot hirdettünk a rétek biológiai sokfélesége témakörben.

A Kormorán Kenu Közhasznú Egyesület üzemeltette 2024-ben a Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpontot, és a közösen meghirdetett programjainkat, vízi túrákat közösen bonyolítottuk le.

A BestBelt és Erasmus+ programoknak köszönhetően kapcsolatban állunk a németországi Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland természetvédelmi szervezettel, valamint a romániai Eco Rodna szervezettel.

2017 óta kapcsolatban állunk a lengyelországi Białowieża Nemzeti Parkkal. A nemzeti park felügyeli és koordinálja az európai bölény állományának tenyésztését és nyilvántartását.

15. Ellenőrzés

Belső ellenőrzési tevékenység

A belső ellenőrzési tevékenység feladatait 2024-ben a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt. (1135 Budapest, Mór u. 2-4., adószáma: 10815018-2-41, cégjegyzékszám: 01-10-042131) látta el. A szerződés keretében Királyné Mércse Anikó belső ellenőr látta el a feladatot, akinek a szakmai képzettsége és szakmai gyakorlati elvárása megfelel a költségvetési szervnél belső ellenőrzési tevékenységet végzők nyilvántartásáról és kötelező szakmai továbbképzéséről, valamint a költségvetési szervek vezetőinek és gazdasági vezetőinek belső kontrollrendszer témájú továbbképzéséről szóló 28/2011. (VIII. 3.) NGM rendeletben foglaltaknak.

A 2024 évi ellenőrzési terv szerint az év során 8 db ellenőrzést irányoztunk elő.

Az elvégzett ellenőrzések során 1 ízben intézkedési terv készült, melynek a megvalósítása folyamatban van, áthúzódik 2025. évre.

ÉVES TERVBEN FOGLALT, VÉGREHAJTOTT ELLENŐRZÉSEK			
Ellenőrzési feladat sorszáma	Tárgy	Munkatervben előírt ellenőrzési feladat célja	Ellenőrzés módszere
1	ÖNPI gázolajkút üzemeltetésének ellenőrzése	Annak megállapítása, hogy a gázolajkutak ellenőrzése a belső szabályzatban foglaltak alapján történt-e.	Belső szabályzat, menetlevelek, munkaköri leírás, szerződések, számlák, nyilvántartások vizsgálata.
2	Közbeszerzési értékhatár alatti beszerzések szabályosságának vizsgálata	Annak megállapítása, hogy a közbeszerzési értékhatár alatti beszerzések a belső szabályzatban foglaltak alapján történtek-e. az adatszolgáltatásokat megfelelő tartalommal és határidőn belül teljesítették	Adatkérés, kiadási tételek számviteli vizsgálata, közbeszerzési értékhatár alatti beszerzésekkel kapcsolatos rendelkezések ellenőrzése.

3	Állatnyilvántartások ellenőrzése	Annak megállapítása, hogy a mérlegben szereplő tenyészállatok, növendék, -hízó és egyéb állatokokról készített nyilvántartások biztosítják a mérleg valódiságát, megfelelnek az Áhsz. 14. mellékletében leírtaknak	Belső szabályzat, szerződések, számlák, nyilvántartások vizsgálata.
4	Mezőgazdasági bér munkák megrendeléseinek és teljesítés igazolásának ellenőrzése	Annak megállapítása, hogy a közbeszerzési eljárás során a jogszabályban és a belső szabályzatban foglaltakat betartották-e.	Belső szabályzat, Elektronikus Közbeszerzési Rendszerbe (EKR) feltöltött adatok ellenőrzése, szerződések, számlák, nyilvántartások vizsgálata.
5	Pénzügyi és számviteli szabályzatok megfelelőségének vizsgálata	Annak megállapítása, hogy a belső szabályzatok alaki és tartalmi elemei igazodnak-e a rájuk vonatkozó jogszabályokhoz, illetve az ÖNPI szervezeti sajátosságaihoz	Adatkérés, dokumentumok utólagos vizsgálata, tételes ellenőrzése a számviteli és pénzügyi szabályzatok alaki és tartalmi elemeinek.
6	Ajándékbolt működtetése	Annak megállapítása, hogy a készletek kezelése és a pénzkezelés a jogszabályban és a hatályos belső szabályzatban foglaltaknak megfelel-e	Megfigyelés, kérdezés, készletnyilvántartás egyezőségének és a készpénz meglétének ellenőrzése
7	2023. évi költségvetési beszámoló ellenőrzése	Annak megállapítása, hogy az ÖNPI éves költségvetési beszámolóját a jogszabályoknak megfelelően készítették-e el.	Információkérés, adatkérés, összehasonlítás, valamint elemző eljárás.

8	Örkerületek működésének szabályozottsága	Annak megállapítása, hogy a szerződések rendelkezésre állnak -e, használati jogosultság meghatározása megtörtént-e, a munkaköri leírások összhangban vannak -e munkaszerződésben meghatározottakkal, történt-e elbirtoklás	Dokumentumok és nyilvántartások utólagos, tételes, illetve szűrőpróbaszerű vizsgálata, kérdőív.
---	--	--	---

Külső ellenőrzési tevékenység

2024. évben Igazgatóságunkat az alábbiakban felsorolt külső szervezetek ellenőrizték:

1./Kormányzati Ellenőrzési Hivatal:

1/1.

Ellenőrzés iktatószáma: 06-1003-1/2024.

Ellenőrzés tárgya: „a kormányzati igazgatási szerveknél történő béren kívüli juttatások kifizetésének és egyéb juttatások adományozásának szabályairól szóló 4108/2023. Korm. határozatban foglaltak végrehajtásának vizsgálata”.

Intézkedést igénylő megállapítás: Az ellenőrzés 2024-ben még nem zárult le.

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: nem ismert

1/2

Ellenőrzés iktatószáma: 06-3341-1/2024.

Ellenőrzés tárgya: "a kormányzati igazgatási szerveknél foglalkoztatottak munkaalkalmassági vizsgálatáról szóló 4024/2024. számú Korm. Határozat 3. pontjában foglaltak végrehajtásáról"

Intézkedést igénylő megállapítás: Az ellenőrzés 2024-ben még nem zárult le.

Ellenőrzési javaslat: nem volt

Intézkedési terv készül: nem ismert.

2./ Agrárminisztérium Ellenőrzési Főosztály:

Ellenőrzés iktatószáma: 06-3302-1/2024.

Ellenőrzés tárgya: „A büntetés-végrehajtási szervezet részéről a központi államigazgatási szervek és a rendvédelmi szervek irányában fennálló egyes ellátási kötelezettségek, a termékek és szolgáltatások átadás-átvételének és azok ellentételezésének rendjéről szóló 44/20211.(III.23.) Korm. rendelet szerinti beszerzések ellenőrzése az ÖNPI-nél.”

Intézkedés igénylő megállapítás: nem volt. „Megállapítható, hogy az Igazgatóság a 2023. évben az érintett termékek, szolgáltatások beszerzése kapcsán, hiánytalanul és teljeskörűen, valamennyi esetben felkereste igényeivel a Központi Ellátó Szervet.”

Ellenőrzési javaslat: -

Intézkedési terv készült: -

3./ Vas Megyei Kormányhivatal

Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály Egészségbiztosítási Osztály

Ellenőrzés iktatószáma: 06-3882-1/2024.

Ellenőrzés tárgya: Átfogó társadalombiztosítási ellenőrzés

Intézkedés igénylő megállapítás: igen

1. Biztosított bejelentés ellenőrzése kapcsán 3 főnél állapított meg hiányosságot: jogcím-kód eltérése vonatkozásában, valamint
2. 12.695 Ft-ot vissza kell térítenünk, mint jogalap nélkül felvett ellátás megtérítése.

Ellenőrzési javaslat: -

Intézkedési terv készült: -

16. Legfontosabb eredmények összefoglalása

Igazgatóságunk a 2024-es évben tevékenységeit a természetmegőrzés, a természetvédelmi őrzés, az élőhelyfenntartás és génmegőrzés, a bemutatás és környezeti nevelés, valamint a pályázati projektek lebonyolításának területére összpontosította.

Természetmegőrzés

2024-ben a természetvédelmi kezeléseket megalapozó monitorozási feladatok keretében összesen 28 különböző felmérést végeztünk el. A rendszeres monitorozási feladatok közül elvégeztük 14 védett növényfaj, két növénytársulás és 12 közösségi jelentőségű élőhelytípus felmérését. Elvégeztük egy db 25 km²-es NBmR kvadrát élőhelyterképezését. Felmértük az egyenesszárnyú fajokat és közösségeket, az üde gyepek nappali lepke közösségeit, kétéltűfajokat, kisémlős közösségeket, a kenyeri ürgeállományt, a pele fajokat és az épületlakó denevéreket. Folytattuk a ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérését és a Rába-folyó vízimadár közösségének nyomon követését. 10 településen felmértük az egyedi tájértékeket. Emellett elvégeztük a LIFE Metamorphosis projekt célfajai közül a vérfű- és sötétaljú hangyaboglárka, a lápi tarkalepke és a sápadt szemeslepke felmérést fajonként 2-2 helyszínen, ahol élőhelyfejlesztéseket fogunk végezni. Folytattuk a Vadonterület monitorozását, melynek keretében élőhelyterképezést végeztünk a bővítésre szánt területeken és felmértük a terület fészkelő madárállományát is.

Számos veszélyeztetett növény- és állatfaj esetében folytattunk megőrzési programokat. Folytattuk és továbbfejlesztettük a kereklevelű harmatfű megőrzési programunkat, melynek keretében korábban létrehoztuk a Lápi Növények Szaporító és Bemutató Kertjét a szőcei Lápok Háza udvarán. A szaporító kertben a kereklevelű harmatfű, keskenylevelű gyapjúsás, sárga sásliliom, fehér májvirág védett lápi növényfajok szaporítását végezzük. Kis területű, de kiemelkedően értékes gyepterületek helyreállítását, kezelését végeztük el mintegy 14,5 hektáron. A haris érdekében 8 helyszínen kezdeményeztük a gypgazdálkodás korlátozását és biztosítottuk a sikeres költsést. A kipusztulás szélére sodródott lápi tarkalepke megőrzése érdekében precíziós élőhelykezelést végeztünk két területen, további hármon pedig megállapodást kötöttünk azok tulajdonosaival, melynek értelmében kompenzációban részesültek az általunk előírt lepkebarát kezelés elvégzésének fejében. A Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontunkban 53 madárfaj 762 sérült vagy elárvult egyede került be 2024 folyamán, melyből 304 madár repatriálására került sor. 10 emlősfaj 112 egyedét fogadtuk, melyek közül 77 egyedet sikerült repatriálni.

Folytattuk az inváziós idegenhonos jelzőrák gyérítését a Kerkán és a Kercán, hogy megelőzzük a terjedését és ezzel a folyami rák kiszorulását a belső-örségi kis patakokból. Emellett öt újabb vízfolyást vontunk be a programba, köztük a kövi rák egyetlen ismert élőhelyét is. A gyérítés során összesen 6860 jelzőrákot távolítottunk el a természetből. Szintén folytattuk a nutria gyérítését a Rába vízgyűjtőterületén, ahol összesen 61 egyedet csapdáztunk, illetve lőttünk ki.

Koordináltuk 212 Natura 2000 terület céldokumentumának egységesítését, amelyek más igazgatóságok megbízásából készültek. Ezzel 2024-ben lezárult a hazai 525 Natura 2000 céldokumentumának elkészítése és egységesítése.

Természetvédelmi őrzés

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év során 4 tájegységben, 13 fővel látta el feladatait, ebből 12 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű volt. Rendszeresen együttműködünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a polgárőrséggel. 9 alkalommal közös járőrszolgálatot

láttunk el a rendőrhatóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illegális hulladék lerakások, illetve a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében.

A Magyar Államkincstár munkatársaival mezőgazdasági támogatások ellenőrzése kapcsán gazdálkodók területein az Őrszolgálat tagjai 47 db általános és 44 db eseti ellenőrzést végeztek. Az ellenőrzésekben résztvevő munkatársaink, a Vármegyei Kormányhivatalok helyszíni ellenőrzésben érintett munkatársai között jó munkakapcsolat alakult ki az évek során. Az együttműködés hatékonysága továbbra is példás. Az ellenőrzések hatására sokat javult a gazdálkodókkal való kapcsolattartás is. A gazdálkodók nagy része már tudja, hogy a természetvédelmi előírások betartásának kérdésében melyik területileg illetékes természetvédelmi őrhöz fordulhatnak tanácsért, segítségért.

A hatósági, szakhatósági eljárásokban a Vas Vármegyei Kormányhivatal az Igazgatóság természetvédelmi Őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége, a helyszíni bejárások és a határozatokban foglaltak ellenőrzése miatt. Rendszeresen végeztük a védett, fokozottan védett, illetve Natura 2000 jelölőfajok monitoringját. Emellett az Őrszolgálat tagjai végezték a saját vagyonkezelésben lévő gyepek kezelésének monitorozását is.

A ragadozó emlősök közül kiemelten foglalkozik Őrszolgálatunk a vadmacska állomány felmérésével, detektálásával, az esetleges tetemek begyűjtésével. Az örök részt vettek az élőhelymegőrzési, terület-fenntartási munkákban. A közfoglalkoztatás 2018-as megszűnése után az Őrszolgálat tagjai saját kezűleg végezték el a legfontosabb fizikai munkákat, főleg a szőcei láprét és a hasonlóan kiemelkedő értékű területek kaszálása, szénalehordása tekintetében. Többek között Kondorfán, Szentgotthárdon, Náraiban Nagytilajon, Kissomlyón is végeztünk saját kezű, kispéppel végzett kaszálást, szénalehordást.

Három őr részt vett a sérült madarak gondozásában, illetve a Chernel-kert és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont működtetésében is. Így a hétvégi madármentési és madárgondozási ügyekben is részt vesznek az Észak-Vasi tájegység természetvédelmi őrői. Természetvédelmi Őrszolgálatunk tagjai hétvégén és ünnepnapokon telefonos készenlétet tartanak. Minden alkalommal egy fő van beosztva. Madármentési szezonban ellátják az ilyen feladatokat is.

Az invázióra hajlamos selyemkóró irtását Kőrmend és Magyarszecsőd községhatárban végeztük. 19 db gólyafészkek tartóra helyezését, illetve felújítását végeztük el, 2 helyszínen pedig a gólyák fészkeiből kihullott anyagokat távolítottuk el az ereszcsonnából (Egervölgy, Pankasz). Négy helyszínen denevérek épületbe jutása miatt kellett szigetelést készíteni és sokszor a bajbajutott denevéreket kellett épületekből menteni. Iskoláknak, óvodáknak tartottunk rendezvényeket a jeles napokhoz kötődően: 29 környezeti nevelési programot tartott az Őrszolgálat, illetve vett részt benne, mint előadó. Az Igazgatóság rendezvényein Őrszolgálatunk tagjai vezetik a túrákat, azon kívül 2 Őrszolgálati nyílt túrát (Jáki kardvirágos, kockás lilium túra) tartottak őrjeink. A Miénk itt a rét rendezvény szervezését, lebonyolítását Kőszegen, szintén az északvasi természetvédelmi őrök végzik. A szombathelyi Waldorf iskolából önkénteseket fogadtunk 2 hetes gyakorlat keretében (természetvédelmi kezelési munkák: gyepterkezelés, erdőkezelés, állattartás, bemutató helyek karbantartása). A TeSzedd hulladékgyűjtő akció keretében az Őrszolgálat által koordinált szemétszedés történt Szalafőn és a Vas vármegyei polgárőrökkel közösen Halogyon. A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében szintén gyűjtöttek hulladékot, az őrök mellett a projektből alkalmazott fizikai dolgozók is végzett szemétszedést.

Élőhelyfenntartás és génmegőrzés

Az Igazgatóság a kezelésében lévő gyepterületeket elsősorban saját állatállománnyal hasznosítja, legeltetéssel, illetve az állatok részére történő szénakészítéssel. Az 2024-es év termelése és az előző évekből megmaradt mennyiség nagysága bőven fedezi 2024-2025 szezonra szükséges igényeket. Szántóföldi növénytermesztéssel a saját téli abraktakarmányunk nagy részét előállítottuk. Szemes kukoricából azonban vásárlásra kényszerültünk, amit helyi termelőktől szereztünk be. Az Igazgatóság a magyartarka szarvasmarhákat és a muraközi lovakat elsősorban génmegőrzési és területkezelési céllal, míg kecske és szamár egyedeket bemutatási céllal tartja. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságé hazánk egyetlen állami tulajdonú muraközi ménese.

Magyartarka szarvasmarha állományunkban 2024. évben 224 db borjú született 7,1 %-os borjú elhullással. 101 választott üszőt értékesítettünk az év folyamán továbbtartásra. A választási bikaborjakat a 2021-ben megépült bikahizlaldánkba helyeztük, ahol végsúlyig hizlaltuk őket. 69 egyed adtunk el átlagosan 684 kg-os testtömeggel. Jelenleg 96 egyed van beállítva hizlálásra, mivel ekkora a maximális férőhely kapacitása az istállónak. A vemhesítésnél mesterséges, illetve háremszerű párosítást alkalmaztunk. Tehén állományunk a 300-as létszám körül mozog. A kaposvári állattenyésztési napokon (KÁN) borjas tehénnel jelentünk meg.

A muraközi ménesünk létszámát 2024-ban sem növeltük, 56 lovat tart Igazgatóságunk. Az újonnan beállított tenyészkancák javító hatással vannak állományunk minőségére. A teljes szaporulat 2024-ban 16 csikó volt. 18 kancát fedeztettünk, 3 tenyészménnel. Az állományból az értékesítésre kínált egyedeket sikerült jó áron eladni, ezek között továbbtenyésztésben nem kívánatos egyedek, valamint választási csikók és selejt ménnek is szerepeltek. Nagymizdón szerepeltünk a Muraközi Szakmai Napon. 2024-ben egy muraközi mén tett le első szintű ménvizsgát, kettes szintű ménvizsgán sikeresen szintén egy tenyészménünk szerepelt.

A 2024-es évben az osztatlan közös tulajdonban lévő erdők esetében 192 ha-ra sikerült használati megállapodásokat kötni. Ebből összesen 153 ha-ra tudtunk erdőgazdálkodóként bejelentkezni. A gazdálkodásunkban lévő erdőkben elvégeztük 3150 fm kerítés elbontását, valamint 3490 fm vadvédelmi kerítés telepítését és a meglévő 25 924 fm kerítés karbantartását. Makkvetéssel 1,4 ha erdő felújítását és 94,46 ha erdőfelújítás ápolását végeztük el. Elegyes fenyvesekben lombelegy megsegítése céljából növedékfokozó gyérítést 7,96 ha-on hajtottunk végre. Törzskiválasztó gyérítést 7,76 ha elegyetlen fenyves megbontása céljából, illetve további 1,72 ha-on akác oszlop és tűzifa megtermelése céljából végeztünk el.

Az Erdőtársulások rekonstrukciója, a kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségben című KEHOP+ projekt tervezésének előkészítő munkáit végeztük el. A projekt a tervek szerint 70 db erdőrészletet érint majd.

Bemutató, környezeti nevelés

A Natura 2000 Látogatóközpontban lévő interaktív kiállítást - mely az Őrségi élőhelyeket mutatja be – 2.647 fő tekintette meg. A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Műemlékegyüttest a 2024-es évben 28.665 fő látogatta. A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontot 3.923-an látogatták meg, a Sághegyi Múzeum látogatószáma 1.212 fő volt. Szócén a Természetudizsáti Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza) látogatói létszáma 2024-ben 3.866 fő volt. A Vízi Vándor Természetvédelmi Látogatóközpontot 1.982 fő kereste fel. Bemutatóhelyeinken így a regisztrált látogatószám 42.295 fő volt 2024-ben.

A Tourinform Őrség összesen 10.360 főt szolgált ki 2024-ben. A 2024-es esztendőben 5.067 fő vett részt szakvezetéseinken és garantált túráinkon. Rendezvényeinken, nyílt napjainkon összesen 11.590 fő vett részt. A természetiskola programunkat 103 fő vette igénybe.

Természetvédelmi napközi táborunkon 65 fő vett részt. Vízi túrát 1055 főnek szerveztünk. Exkluzív fotós túrán 180 fő vett részt. Kiállításainkat, előadásainkat 1363 fő látogatta meg. Egyéb környezeti nevelési programunkon 825 fő vett részt. Kézműves foglalkozásokon 1.743 fő vett részt. Ökoturisztikai és környezeti nevelési szolgáltatásainkat így összesen 32.351 fő vette igénybe.

A Keszérúszéri Vendégházban 2024-ben 359 fő vendégünk volt, akik összesen 744 vendégéjszakát töltöttek el. A sátorozó helyen 100 fő szállt meg, 460 vendégéjszakát eltöltve. A Harmatfű Természetiskola szálláshelyén 647 fő szállt meg, összesen 1.632 vendégéjszakát töltöttek el itt. Zergeboglár szálláshelyünkön 16 fő szállt meg, 40 vendégéjszakát töltött el. Szállásszolgáltatásunkat 2024-ben így összesen 1.122 fő vette igénybe, az eltöltött vendégéjszakák száma összesen 2.876 volt.

2024-ben mindösszesen 75.768 fő vette igénybe valamely szolgáltatásunkat.

Projektek lebonyolítása

Az „Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Pityerszeren található bemutató épületegyüttes zsuppfedésének megújítása” című támogatás keretében megújult a Zsoldos-féle kerített ház zsuppfedése és a Pásztorház tetőszerkezetének megújítása.

„Living Landscape” című BestBelt projektünk fő célja az ember alakította táj heterogenitásának helyreállítása, a biodiverzitás csökkenésének megakadályozása az Európai Zöld Öv mentén cserjefolyosók megőrzésével és telepítésével. Ezen célok érdekében a 2024-es évben kerítés-oszlopokat és dróthálót szereztünk be.

„Borders separate – Nature unites” című BestBelt projekt projekt fő célja a környezettudatosság megerősítése mellett a biodiverzitás megőrzésének bemutatása az Őrségi Nemzeti Parkban és a szlovén határ mentén. A projekt keretében támogatási szerződést kötöttünk 2024-ben, az érdemi feladatok 2025-ben kezdődnek.

A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében a gyepvédelmi tanácsadó folytatta a megkezdett munkáját, területi természetvédelmi szolgáltatási feladatok ellátására kötöttünk szerződéseket, valamint a korábban vásárolt terepi oktatócsomagunkhoz is szereztünk be kiegészítő elemeket.

Akadálymentes természeti élmények a Pannon-régióban (BaNEx) című Osztrák-Magyar Interreg projekt keretében megkötésre került az ERFA szerződés, illetve a megelőlegezési támogatói okirat. A projekt beszerzései a 2025-ös évben kezdődnek.

Kaszálógyümölcsösök határon-átnyúló élőhelyhálózatának fejlesztése hasznosításuk elősegítésével (OrCon) című, szintén Osztrák-Magyar Interreg projektünk keretében a 2024-es évben szintén megkötésre került az ERFA szerződés és a megelőlegezési támogatói okirat, valamint beszerzések keretében kiválasztásra került a projekt külső menedzsmentje, közbeszerzési tanácsadója, illetve egy rendezvényhez kapcsolódó buszos szállítási szolgáltatás is.

A LIFE Metamorphosis projektben mezőgazdasági vontatót és adaptereket szereztünk be közbeszerzési eljárás keretében, földvásárlást hajtottunk végre, beszereztünk egy terepjárót, illetve élőhelyvédelmi megállapodásokat kötöttünk a projekt céljainak megfelelően.

A fenti projektek megvalósításán túl benyújtottuk a „Veszélyeztetett növény- és állatfajok, társulások természetvédelmi helyzetének javítása a Kőszegi-hegységben és az Őrségben” című

KEHOP PLUSZ projektet, valamint két projekt, „Az Őrségi Nemzeti Park szerves településszerkezetéhez kapcsolódó természeti értékek bemutatása” és a „Az Őriszentpéteri László-major természetvédelmi gépüzemének fejlesztése” címűek esetében konzorciumi megállapodásokat kötöttünk az Építési és Közlekedési Minisztériummal. További négy KEHOP PLUSZ projektünk esetében a projektek előkészítése zajlott, amelyek megalapozzák a 2025-ös évi benyújtás lehetőségét.

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre

17.1 Természetmegőrzési osztály

Monitorozás, kutatás

- NBmR és Natura 2000 botanikai monitorozás elvégzése
- NBmR, RTM és Natura 2000 zoológiai monitorozás
- Nappali lepke közösségek hosszú távú monitorozásának folytatása
- Védett éjszakai lepkefajok felmérésének folytatása
- Inváziós növény- és állatfajok elterjedési adatainak rendszeres gyűjtése
- LIFE Metamorphosis projekt keretében 5 nappali lepkefaj állományának monitorozása
- Biotikai adatbázisok aktualizálása

Élőhelyek és fajok védelme

- LIFE Metamorphosis projekt keretében 5 célfaj élőhelyének helyreállítása
- Inváziós rák- és halfajok gyérítésének folytatása egyes kiemelt élőhelyeken
- Precíziós élőhelykezelések megvalósítása nappali lepkefajok védelmének érdekében

Védett és Natura 2000 területek

- A Gyunác védetté nyilvánítási javaslatának véglegesítése, területi egyeztetések megkezdése

17.2 Pályázatkezelési osztály

- Az összes tervezett KEHOP Plusz projekt elindítása az alábbiak címekkel:
 - „Veszélyeztetett növény- és állatfajok, társulások természetvédelmi helyzetének javítása a Kőszegi-hegységben és az Őrségben”
 - „Az Őrségi Nemzeti Park szerves településszerkezetéhez kapcsolódó természeti értékek bemutatása”
 - „Az Őriszentpéteri László-major természetvédelmi gépüzemének fejlesztése”
 - „Erdőtársulások rekonstrukciója, a kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségben”
 - „A természetvédelmi célú gyepkezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségi Nemzeti Parkban”
 - „A természetvédelmi őrzés és a tájegységi jelenlét hatékonyságának növelése az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén”
 - „Mezei és erdei utak használatához kötődő természetkárosító hatások csökkentése az Őrségi Nemzeti Parkban”
- A GRASSLAND-HU LIFE IP projekt keretében a területekezelési feladatok folytatása, gyepvédelmi tanácsadó szolgálat munkájának folytatása, valamint környezeti nevelési foglalkozások megtartása iskolások számára.
- AT-HU Interreg projektek megvalósításának, beszerzéseinek lefolytatása.
- BestBelt projektek megvalósítása.

- Forráselnyerés esetén a SI-HU Interreg projektek megvalósításának elindítása.
- LIFE Metamorphosis projekt keretében élőhelyfejlesztések folytatása a sápadt szemeslepke, a lápi tarkalepke és a hangyaboglárka fajok élőhelyén.
- Danube LifeLines projekt megvalósításának megkezdése.
- Egyéb pályázati lehetőségek folyamatos monitorozása.

17.3 Természetvédelmi Őrszolgálat

- Az Igazgatóság területvásárlásaival kapcsolatosan az őrszolgálat feladata sokrétű. Egyrészt a vásárlások előtt a terület felmérésében, tulajdonosok felkeresésével segíti a birtokügyi ügyintéző munkáját. Másrészt az új területek vagyonkezelésünkbe kerülésekor a terület esetleges helyreállításáért, természetvédelmi szempontú kezeléséért is ők felelősek őrkerületeikben.
- A saját kezelésű gyepterületek monitoringját fontos feladatnak tekintjük, hiszen az ebből származó ismeretek mutatják meg Igazgatóságunk munkájának eredményességét. Az ilyen gyakorlati tapasztalatok nélkül a védett értékek megőrzése csak nagyon esetleges lehet.
- Őrszolgálati nyílt túrák megtartásával továbbra is az őrszolgálat munkáját szeretnénk népszerűsíteni a lakosság és a nemzeti parkba látogatók körében.
- Odútelepeink karbantartása, felújítása, ellenőrzése ebben az évben is ad feladatot őröknek.
- Védett és fokozottan védett növény- és állatfajok monitoringját mindenki saját őrkerületében végzi a Természetmegőrzési Osztály munkáját segítő.
- Gólyavédelmi munkákban az E.ON munkatársainak segítségével 3 gólyafészek tartóra helyezését kell legalább az év során megoldani őrszolgálatunknak.

Fejlesztési elképzelések:

- A megfelelő feladatellátáshoz elkerülhetetlen a Vasi-Hegyhát Természetvédelmi Tájéegység és a Vendvidéki Természetvédelmi Tájéegység 1-1 fő természetvédelmi őrrrel történő megerősítése. A Természetvédelmi Őrszolgálat országos átlagának eléréséhez még 10 fős létszámbővítés lenne szükséges.
- KEHOP plusz pályázat keretében az elhasználódott autók cseréjét és új a hatósági feladatellátást és monitorozást segítő eszközök beszerzését tervezzük a pályázati kiírás megjelenésének függvényében.

17.4 Észak Vasi Tájéegység

- A KEHOP+ projekt keretében tervezett élőhelyrekonstrukciós munkálatok megkezdése
- A Chernel-kert infrastrukturális megújítása (Orcon projekt)
- A Miénk itt a rét! rendezvény fejlesztése (AT-HU Interreg projekt)
- Közreműködés az Igazgatóság arculatának megújításában
- Együttműködés a Vasi Vadvilágért Alapítvánnyal

17.5 Vendvidéki Tájéegység

- Tanösvények kijavítása

- Apátistvánfalvai tájegységi központunkban turisztikai és környezeti nevelési programok szervezése
- Tájegység iskoláival való együttműködés fenntartása
- Vendvidéki, belső-őrségi rétek kezelésének elvégzése

17.6 Vasi Hegyhát Tájegység

- Az Erdőtársulások rekonstrukciója, a kezelés infrastrukturális feltételeinek javítása az Őrségben című KEHOP+ projekt elindítása
- Saját vagyongazdálkodásban lévő erdők természetességének növelése, folyamatos erdőborítást eredményező erdőkezelési eljárások kiterjesztése, érintetlen erdők/erdőtömbök kialakítása
- Az „Átmeneti” és a „Örökerdő” üzemmódú erdők kezelési tervének készítése
- Az újabb átvett területek esetében az erdőfelújítások megkezdése és folytatása, ápolások, tisztítások elvégzése
- Vagyongazdalt erdőterületeken az erdőgazdálkodók tevékenységének ellenőrzése, elszámoltatása
- 2025. évi erdészeti munkák tervezése, bonyolítása (folyamatban lévő erdősítések, pótlások, ápolások, fahasználatok)
- Osztatlan közös tulajdonban és vagyongazdálkodásunkban lévő állami területek erdőgazdálkodásának átvétele, használati megosztás készítése
- Tűzifa igény biztosítása (Apátistvánfalva, Szőce, Keserűszer, Őriszentpéteri Látogatóközpont)
- Erdőkezelési beavatkozással természetességi kategóriák javítása invazív fásszárúak visszaszorításával - főként azokban az erdőrészekben, ahol a jelen lévő akác elegy miatt kevésbé kedvező a természetességi kategória
- A Vasi Hegyhát Tájegység gyepterületeinek általános állapotjavítása, GRASSLAND-HU LIFE projekt megvalósítása
- Az erdőtervezés előkészítése a Szentgyörgyvölgyi és Körmendi erdőtervezési körzetben.

17.7 Őrségi Tájegység

- Az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő gyepterületek természetvédelmi célú vagyongazdálkodása
- Az Igazgatóság vagyongazdálkodásában lévő szántókon természetvédelmi célú, szántóföldi művelés megvalósítása
- Magángazdálkodók segítése az agrártámogatásokban való sikeres részvétel érdekében (adminisztratív segítségnyújtás, információnyújtás, tájékoztatók, továbbképzések tartása).
- Saját állatállományunkkal és földterületünkkel az aktuális agrártámogatások (egységes földalapú támogatás, anyatehen támogatás, AKG támogatás, őshonos támogatás, AÖP támogatás) és kompenzációs kifizetések igénylése (őshonos és veszélyeztetett állatfajták megőrzésének támogatása), feltételeinek teljesítése.
- Magyartarka szarvasmarha állományunk sikeres leelletése (kiemelt figyelemmel az újonnan tenyésztésbe vett üszők elletésére), újratermelékenyítése, borjak felnevelése, növendék üsző állomány mihamarabbi tenyésztésbe állítása.
- Választási bika borjak végsúlyra hizlalása

- Muraközi lóállományunk – már korábban kidolgozott – tenyésztési programjának folytatása, lovak tanítása (ménvizsgára való felkészítés, rendezvényekre való felkészítés, általános használhatóság a kancák tekintetében)
- A KEHOP és LIFE projektekből szerzett gépek megfelelő üzemeltetése, hatékonyabb természetkímélő munkavégzéssel a bér munka költségek redukálása
- A muraközi kutatási program céljának eléréséhez szükséges feladatok elvégzése
- Muraközi tenyészmén jelölt ménjeink sikeres vizsgáztatása, további lovak betanítása
- Kőszegi területek legeltetése a növendék üszők kőszegi nevelése forgórendszerben
- A LIFE-IP projekt kapcsán újabb területek cserjeirtása, rekonstrukciója, s újbóli művelésbe vonása
- Kondorfa Hegy-völgy Vadon Terület fenntartási tevékenységeinek elvégzése, az európai bölény állománnyal kapcsolatos teendők ellátása

17.8 Vendvidéki Tájegység

- Tanösvények javítása
- Apátistvánfalvai tájegységi központunkban turisztikai és környezeti nevelési programok szervezése
- Tájegység iskoláival való együttműködés fenntartása
- Vendvidéki, belső-őrségi rétek kezelésének elvégzése

17.9 Környezeti Nevelési és Ökoturisztikai Osztály

- A nyertes pályázatok ökoturisztikai és környezeti nevelési vonatkozásainak magas színvonalon történő megvalósítása.
- A bemutatóhelyek kínálati struktúrájának lehetőség szerinti bővítése, fókuszálva a bemutatóhelyek, látogatóközpontok látogatószámának 10%-os növelésére, a természetvédelmi szemléletformálásra, illetve szolgáltatásaink népszerűsítése.
- A minősített természetiskola program minél szélesebb körű alkalmazása és népszerűsítése, természet-óvoda program kidolgozása és minősítése.
- A környezeti nevelési programokat (természetismereti szakkör, természetismereti óvodai foglalkozások, jeles napok, természetismereti vetélkedő) magas színvonalon próbáljuk megvalósítani a 2025-ös esztendőben is.
- Az igazgatóság fejlesztési tervében megfogalmazott célok, pályázati anyagok előkészítésében való szakmai részvétel.
- Nagy hangsúlyt fektetünk továbbra is a speciális természetismereti terepi bemutatóprogramok, az évközi és szezonális, egyre népszerűbb, garantált programok (gyalog, kerékpáron), víziturisztikai szolgáltatások, valamint az elsősorban belföldi látogatóknak szóló, Magyar Nemzeti Parkok Hete rendezvények színvonalas lebonyolítására is.
- Az ünnepekhez kötött hosszú hétvégéken Szalafő-Pityerszeren az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél a helyi hagyományokhoz és kulturális kínálatához illeszkedő népi-gasztronómiai programok, játszóházak fogják színesíteni a kínálatot: Húsvétváró, Zöld Pünkösöd, Tökfesztivál.
- Folytatjuk az Európai Nemzeti Parkok Napján megszervezendő Bölényszafari programot.
- Előzetes bejelentkezés alapján egész évben szakvezetést és színvonalas programokat nyújtunk a hozzánk látogató csoportoknak.
- Hangsúlyt helyezünk az Őrségi Nemzeti Park legelő állatainak bemutatására, a területkezelési tevékenység szerethető elemeinek promotálására, ezzel kapcsolatos

népszerűsítő rendezvények megszervezésében való aktív közreműködésre.

- Aktív közreműködést szeretnénk megvalósítani az igazgatóság kommunikációs tevékenységében, kiemelten a mobilapplikációs turisztikai rendszerek fejlesztésében, a bemutatást, az Igazgatóság tevékenységét népszerűsítő honlap struktúra fejlesztésében, a professzionális népszerűsítő kiadványok szerkesztésében, terjesztésében.
- A Tourinform Őrség és az ajándékbolt kínálati elemeinek bővítése, népszerűsítése.

17.10 Pénzügyi és Számviteli Osztály

- 2024. évi pénzügyi zárás, mérlegbeszámoló, valamint a határidős havi jelentési feladatok elvégzése, kincstári adatszolgáltatások elvégzése.
- A Központi Költségvetés Végrehajtását Támogató Rendszer Költségvetési Modul további megfelelő használata.
- Az EU-s projektek, valamint az Agrárminisztérium által átadott szakmai keretek pontos elszámolása
- Valamennyi adatszolgáltatás pontos, határidőre történő elvégzése.
- Az Igazgatóság fizetőképességének megőrzése.
- A munkabérek precíz számfejtése és határidőben történő átutalása.
- A bevezetett vonalkódos leltározás folytatása.
- Az osztály munkatársainak folyamatos továbbképzésének biztosítása.